SANTERI ALKIO

MAALAISPOLITIIKKAA

I

EDISTYSSEUROJEN KUSTANNUS-OY.
HELSINKI

KAUPUNGIN KIRJASTO
04
KEMI
23550

LAHTI 1919.
ETELÄ-SUOMEN SANOMAIN KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖ

ALKULAUSE.

Tässä julaistavat kirjoitukset maalaispolitiikan alalta on poimittu tekijän sanomalehtikirjoitusten joukosta eri vuosilta. Tähän julkaisemiseen on katsottu olevan syytä sen johdosta, että maalaispolitiikka käy nykyään entistä polttavammaksi. Lukijoille on haluttu tarjota näin tilaisuutta tutustua niihin näkökantoihin ja ajatustapoihin, joita tekijä maalaisliittolaiselta kannalta on näiden vuosien kuluessa poliittisessa keskustelussa esittänyt.

Kokoelmaan on voitu ottaa vain pieni määrä runsaasta valikoimasta. Tarkoituksena on, jos asianhaarat sen myöntävät, vastaisuudessa jatkaa tätä julkaisusarjaa.

Otsikkojen alla olevat vuosiluvut ilmaisevat kirjoitusten ilmestymisajan.

LEIVÄNKASVATTAJAMIEHELLE

Leivänkasvattajamiehelle.

(1908.)

Mielikuvitukseni silmäin edessä näen hänet, työn esi-isän. Katkenneella puunrungolla hän maata muokkaa, hän paimentolais-aikakauden edistysmies ja kulttuurin tienraivaaja silloin. Vakava katse, totinen ilme. Aivan kuin hän maata muokatessaan kuulteleisi Luojan kuiskaavaa ääntä, yrittäisi arvata sitä, minkä vastainen kokemus ja tiede tulevat vast'edes hänelle selvittämään: omaa luonnonhistoriallista elämäntehtäväänsä.

Hänen metsästelevä, karjalaumoja paimenteleva aikalaisensa saloilla huoletonna huhuilee. Leivänkasvattajamiehen korva terottuu kuultelemaan houkuttelevia, kiehtovia ääniä pakenevan, vainotun saaliin pakopaikoista.

*

Heimot ryhmittyvät. Kansakunnat järjestyvät valtioiksi. Vapaat heimosopimukset muuttuvat laeiksi. Lakien olemus synnyttää niiden rikkomishalun ja noudattamisen pakottajat. Luola ja kota muuttuvat tuviksi ja palatseiksi. Sitten syntyy kouluja ja kasarmeita.

Saalista pyytävä metsästäjä asuu palatsissa ja kasarmissa silloin, kun leivänkasvattajamies pysyy tuvassa ja pellolla.

Elämä synnyttää ristiriitoja. Palatsin ja kasarmin asukkaat pakoittavat väkivallalla itseänsä tottelemaan tupien rauhaisat eläjät. Leivänkasvattajamiehen sielussa kasvaa kova, poistamaton vastenmielisyys virastoa, palatsia ja kasarmia vastaan. Hänen rauhallinen luontonsa kyllä alistuu, mutta hänen vainunsa opettaa, että ne kaikki yhteensä muodostavat järjestelmän, „rautaisen lain", jonka avulla hänen työnsä tulokset siirtyvät metsästelevän veljen varastoaittoihin ja mässäyssalonkeihin.

*

Leivänkasvattajamies pakenee sivistystä ja julkista elämää kuin metsänotus pyydyshautoja. Hän vainuu niissä aina vain omaa vapauttaan uhkaavia työnsä hedelmäin pyydystäjiä. Mutta suopungit kiristyvät . . .

Kun kuningas on aikansa verottanut, jakaa hän valtuudet aatelismiehen kanssa, kunnes rahanälkäinen trustiherra ottaa valtikan. Hallitsee molempain avulla työn esi-isän henkeä ja omaisuutta.

Ja pappi julistaa kaiken tämän iankaikkiseksi maailmanjärjestykseksi!

*

Kunnes taistelu leivänkasvattajamiehen elämästä ja kuolemasta ehtii päiväjärjestykseen. Se on silloin, kun siveellinen mahti alkaa kadota palatseista. Kun keltainen materia vaientaa omattunnot ja nostaa kulttuurin jumaluusalttarille taitavan keinottelijan. Kun jumalanvaltakunnan ei uskota enää voivan seisoa maailmassa ilman vahvasti varustettuja, murhalla uhkaavia sotajoukkoja, enempää kuin maallisen suurvallankaan.

Kun valtakulttuurin himot ovat vieneet vallasta kiistelijät — Baabelin torniin, jossa ei kukaan ymmärrä toisensa kieltä.

Silloin on leivänkasvattajamiehien aika tullut!

*

Elleivät heidän eri ryhmänsä ala uudelleen kiistaa sivuasioista, s.o. raja-aidoista. Jos kuningas, porvari ja aatelismies onnistuvat pysyvästi istuttaa leivänkasvattajamiesten keskuuteen riidat raja-aidoista, silloin he vielä voivat hetkisen hallita mielivallalla. Tuleeko niin tapahtumaan?

*

Leivänkasvattajamies! Sinä, juuri sinä olet sivistyksen marttyyri. Sinä olet 19:nnen vuosisadan orja, jonka 20:s vuosisata on perinyt. Kaikki, jotka työstäsi elävät, tahtovat nyt rikoksiaan peitellä pitääkseen sinut asemassasi. He pelkäävät, että sinä kerran nouset tiliä vaatimaan ja että se aika lähenee.

Sillä historiallinen kehityselämä kutsuu nyt sinua hallitsemaan. Sinä nouset, tartut sivistyksen valtikkaan ja hallitset — aikasi.

*

Moni paljastaa silloin päänsä sinun edessäsi ja sanoo: herra!

En lakittele sinua niinkuin matelija. En kumartele sinun persoonallesi, vaan työllesi. Tahdon nostaa sinun uskosi elämäntehtävääsi suureen arvoon, — en itsekkäisyyttäsi. Sillä luokka-itsekkäisyys on ollut edeltäjiesi, se tulee olemaan sinunkin valtasi kompastuskivi.

Ja sen vuoksi olen tämän ylistyslauluni laulanut työn esi-isälle, en vastaiselle luokkatyrannille. Sillä minä toivoisin sinun hallitusaikasi pitkäksi ja onnelliseksi. Jolloin „hallitsijan“ askeleet tiukkuvat lihavuudesta, jolloin työntekijän nälkä kuuluu hirveitten muistojen joukkoon ja rauhan palmut kasvavat ikkunoillamme uskomme vertauskuvina.

Elämäkö — rihkamasta?

(1909.)

Elämänarvot vaihtuvat. Millä tänään on korkea hinta, se saattaa jo huomenna laskea. Työ, jota tänään ostetaan halvalla, ei ole huomenna enää kaupan. Tavara, jota kaikki halusivat eilen, voi tänään olla jo vanhentunut.

Kuinka lie? Mahtaneeko myöskin kulta kadottaa joskus arvonsa? Ja kuinka käynee hienonhienon salongin? Tulleekohan konttorityö aina olemaan kallisarvoisempaa kuin peltotyö? Ja — pitäneekö ajattelemisenkin pysyä aina palkkatyönä?

Näyttää siltä, kuin olisi vakaantumassa se käsitys, että ne elämänarvot, jotka perustuvat aikamme suurten liike- ja kauppakeskusmuotojen ikuisen pysyväisyyden uskomiseen, eivät olisi enää varsinaisen muuttelevaisuudenlain alaisia. Siis suurkaupunki ja suurteollisuus alallaan saavutuksia, joiden arvo olisi lopullinen.

Ellei nyt kuitenkin joku mullistus muuttaisi tätä asiaintilaa? Ei maanjäristys, ei yhteiskunnallinen vallankumous, ei — vaan mullistus ihmisten ajatusmaailmassa. Sellainen mullistus, vallankumous, joka panisi ihmiset himoitsemaan elämää sen sijaan, että he nyt himoitsevat kultaa ja kunniaa.

Ja kuolevat.

Jos ihmiskunta kerran oikein heräisi! Jos yhteiskuntasielussa kirkastuisi se totuus, että suurkaupunki ja suurteollisuus nykyisissä muodoissaan ovat juuri se kadotus, joka nielee laveata tietä kulkevan, kullan- ja kunnianhimon yllyttämän, loppumattoman ihmisvirran!

Sanotaan, että Lontoo tappaa väestönsä jo kolmannessa polvessa sukupuuttoon. Toiset jättiläispesät seuraavat jälessä. Kehitys lupaa ihmiskunnalle matemaattisesti laskettavan ajan kuluessa aikakauden, jolloin maalta mennyt luja suvunalkaja kuluneena sortuu suurkaupungissa jo ensi polvessa.

Maksaako vaivan „minun" pyrkiä siihen vain sen lohdutuksen varassa, että julma kohtalo ei saavu tuomiolle „minun"-aikanani? Vaan sallii „minun" nauttia siitä kuohuvasta uusien keksintöjen, tieteen ja taiteen rikkaudesta, joka tulee palkkioksi sille, joka — anteeksi! — oman ilonsa, nautintonsa vuoksi uhraa lastensa lapset kolmannessa, tahi neljännessä polvessa!

Ei tätä tehdä vapaasti. Kaikki ylhäisyydet, alimpaan kerjäläiseen saakka, liikkuvat tällä kadotuksen lavealla tiellä pakkovallan alla. He näyttävät vain vapailta. He uskottelevat olevansa vapaita. Mutta tosi on, että pakkovallan kiinnekirja määrää tarkoin heidän jok'ainoan askeleensa, minkä astuvat. Vielä enempi! Se määrää jok'ainoan ajatuksen, jonka he saavat ajatella.

Muutenhan ei heidän kulkunsa voisikaan olla niin sokeata eteenpäin marssia kadotuksen tiellä.

Vallanpitäjä, jonka pienimpiäkin määräyksiä kaikki orjina kumartavat, se on raha-aatelisto.

Sen edessä kumartavat kuninkaallinen majesteetti ja kansanvaltainen parlamentti — yhtä syvään kumpanenkin. — Kummako sitten, että yksilöt lankeevat!

Raha-aateliston parlamentti, pörssi, se se määrää miten kansoja on hallittava ja senkin, miten kansojen on hallituksiinsa suhtauduttava. Pörssi päättää sodasta ja rauhasta.

Tämä uudenajan feodaliaatelisto tarvitsee uudenajan jättiläisliikekeskukset linnoikseen, joihin voi vetää hallituspiiriinsä suuremmat joukot palvelevia vasalleja, voidakseen ulottaa verotuksensa yhä lukuisampiin tuottajiin ja kuluttajiin. Se varustaa linnansa parhaalla, mitä aikakauden työ, tiede ja taide voi tuottaa. Raha-aatelisto imartelee neroa, tallaa jalkoihinsa tyhmyyttä. Sokeille laittaa tanssiaisia ja näkeville kuonokoppia. Saadakseen sekotetuksi terveen järjen, kokoo tämä raha-aatelisto uhrinsa suuriin liikekeskuksiinsa, linnoihinsa. Siellä raittiin ilman puute koetetaan korvata — lainsäädäntöyrityksillä, valon puute kaasulla ja raittiin veden puute viinalla ja oluella. Siten valmistuu järjenkadotuksen tie, jossa elämä muuttuu markkinoiksi, missä kukin tarjokas joutuu nurinkurisen elämänpakon ahdistamana kauppaamaan työtänsä niin kalliista kuin mahdollista.

Ajan tarpeita palveleva tiede peittää saavutuksensa patenttien panssarisuojuksiin — kalliisti verottaakseen niin köyhää kuin rikastakin kuluttajaa.

Työvoima, sekin katselee elämää kaasuvalossa. Kummako sitten, jos se havaitsee tarpeelliseksi ainoastaan omistusoikeuden-vallankumouksen, mutta jättää elämänarvot vanhoille perustuksilleen.

Taide, tämä ihmissuvun jumalallisen elämän varsinaisin välimuoto — on alentunut omin ehdoin uuden ajan feodalisen raha-aateliston hovinarriksi.

Tämä uudenajan maailmanvalta määrää, mitä kirjai-

lijan tulee kirjoittaa, mitä taiteilijan esittää, kuinka papin tulee saarnata, kuninkaan hallita ja parlamentin säätää lakia. Kaikki muut vallat masentuvat tämän „armon“ otsarypystä ja tanssivat yhdestä ainoasta hymähdyksestä.

Näin pitää tehdä. Ei ainoastaan siksi, että se on maailmaa hallitsevan tahdon päällepanema pakko, vaan myöskin siksi, että se on vallitsevan mielipiteen maku. Ja järjenkadotuksentie käy yhä tallatummaksi, laveammaksi ja helppokulkuisemmaksi . . .

Sillä välin valmistaa harvaan asuttu maaseutu tervettä elinvoimaista raaka-ainesta. Aivan samoin kuin ennen tervaa, lankkuja, potaskaa. Nyt pitää valmistaa ihmisvärkkejä, rekryyttejä baabelipalvelukseen. Leivän voi mikä kaupunki tahansa saada „ulkomaalta“, mutta fyysillistä elämää ylläpitävä väestölisäys täytyy saada kotimaan tuotteilla tyydytetyksi — kaikkialla.

Kukoistava 20:nnen vuosisadan yhteiskuntaelämä esittää meille ihmeteltävän kuvan: ihmiselämää ylläpitävä leivänkasvattajamies uupuu tiedon- ja leivänpuutteeseen, mutta hänen suurkaupungille lahjoittaman terveen poikansa poika kuolee ruumiillisen työttömyyden ja herkullisen ravinnon aiheuttamain hermovikojen uhrina, — taikka tehdasorjana ilman ja valon puutteessa.

Leivänkasvattajamiehellä on elinvoimaa. Hänellä on ilmaa ja valoa. Mutta ajan raha-aateliston linnaelämän ylläpidon vuoksi on keinottelu iskenyt imuputkensa hänen maahansa, metsäänsä, navettaansa, kalaveteensä. Ja niin joutuu hän antamaan elämänsä — saadakseen korvaukseksi rihkamaa.

Tuhatlukuisina kohoovat yhä uusien liikepalatsien tornit maailman kaupungeissa julistaen sanomaa raha-

aatelin paisuvasta vallasta. Ne kiehtoen kutsuvat ja sisäänsä sulkevat kuluttavan elämän lukemattomat uhrit. Ja suurkaupungin huumaava melu soi lakkaamatonta kuolinvirttä . . .

Tämäkö olisi valistuksen viimeinen saavutus? Joko tämä olisi se viimeinen jyrkänne, mihin yhteiskunnallisen kehityksen lavea tie päättyy? Jossa valo katoaa, järki sammuu ja sokea, avuton ihmissuku syöksee lopulliseen kadotukseen?

Ei!

Sillä elämä kutsuu ihmistä takaisin tältäkin kadotuksen tieltä, samoin kuin lukemattomilta edellisiltä. Historia osoittaa jok'ainoassa käänteessä, miten linnojen ja kivimuurien hallitukset ovat aina vaatineet haltuunsa, imettävikseen terveimmän ihmiselämän rehevimpiin sydänveriin kiinnitetyt imuputket. Hallitsiko linnassa kuningas palkatun rosvoritariston kammottavien kalpojen avulla, mässäsikö siellä feodaliajan maa-aatelisto orjalakiensa, koiriensa ja pyöveleittensä mielivallalla, taikka punoiko luostarimuurien sisässä papisto munkkilaumoineen konnanjuoniaan vapaan ihmiselämän vangitsemiseksi, tai hekumoitseeko siellä 20:nnen vuosisadan keinotteleva rahajuudas myödäkseen kullasta — ei enää yhtä uhria vain, vaan koko ihmissuvun — aina ovat kivimuurissa ja linnassa tarkoitusperät samat: elää ihmissuvun kustannuksella. Ja aina vie elämä niiden kautta samaan päämäärään: ihmissuvun kadotukseen.

Mutta Jumalan ääni kuuluu yli suurkaupungin huumaavan melun, kutsuen elämään ja vapauteen. Pois kaupungista maalle, kivimuurien ahdistavasta ilmapiiristä avaraan luontoon, kamarista pellolle, hotellista riihelle,

teeskentelyn pakkokahleista iloiseen vapauteen, leipätaistelusta rauhalliseen veljespöytään, pimeydestä valoon, ihmissuvun kadotuksenteiltä varmalle elämäntielle . . .

Elämänarvot vaihtuvat. Millä tänään on korkea hinta, se saattaa jo huomenna laskea.

Kullan ja kunniankin arvo voi muuttua!

Ja silloin johtaa ihmissuvun kulkutie uudelleen elämään: pois kivimuureihin sijoitettujen hallitusmahtien orjuudesta vapauteen niityillä, pelloilla ja puutarhoissa . . .

Maalaiselämä kulttuuriviljelyksen perustana.

(1913.)

Hyvin usein vastaavat nykyaikaisen vallitsevan kulttuurimielipiteen johtajat maanviljelyselämän vapautumisvaatimuksiin ivanaurulla. Heidän mielestään on maatyö jo sellaisenaan omiaan lamauttamaan hengenviljelystä, josta taas muka seuraa, etteivät maatyön ammattitekijät enää koskaan voi saada yleisessä kulttuurielämässä vaikuttavaa asemaa. Hengenviljelys, jolla tässä tapauksessa tulee olemaan johtava asema, keskittyy yhä kiinteämmin kaupunkeihin, vetäen niihin maaseudulta kaikki voimakkaammat ja nerokkaammat ainekset ja sulattaen itseensä. Maaseutu on tuomittu kuihtumaan, kaupunki kehittymään ja kasvamaan.

Historian ja tosielämän taustaa vasten katsottuna näyttää tällainen käsitys kuitenkin olevan aivan ilmeinen näköhäiriö, joka johtuu siitä, että vallassaolija niin mielellään olettaa valtansa ikuisesti pysyväksi. Jo muutamat silmäänottavimmat havainnot osoittavat, että kaupunkeihin keskittyvä kulttuurikehitys nyt jo osoittaa aivan selvästi saavuttaneen huippukohtansa. Yhtähyvin polttava taloudellinen ahdinko kuin siveellisen tarmon nopea rappeutuminen ovat jokaiselle havaittavia ilmiöitä.

Historia muuten opettaa, että kaikilla ajatussuuntien virtauksilla, olivat ne kuinka väkeviä tahansa, on vain hetkellinen ylivalta. Niin mahtava se ylivalta noina aikakausien hetkinä saattaa olla, että virran mukana kulkevat hyvin helposti antautuvat sen uskottelun valtaan, että heitä hallitseva virtaus tulee olemaan aina kestävä.

Kiinnittäkäämme vain huomiotamme keskiaikaan, jolloin kirkkovaltainen virtaus työnsi syrjään tai upotti kaiken muun, muodostaen koko sivistyselämän aivan omien vaatimustensa mukaiseksi. Silloin olivat kirkot ja luostarit kaiken kulttuurielämän keskuksina. Jos vertaamme silloista kirkon valtaa nykyaikaiseen pääomavaltaan, joka perustaa kaupunkien ylivallan, niin, kun olosuhteet otetaan huomioon, tuskinpa kukaan voi vakavasti väittää, että porvarillisten kapitalien mahtivaikutus kulttuuriin nykyään olisi suurempi kuin kirkon valta keskiaikana.

Nykyajalle antaa talouselämä varsinaisen luonteen, se määrää erilaatuisille ajatusvivahduksille yleisen valtasuunnan. Talouselämä on nykyaikaisen yksilövapauden ja joukkoedun a ja o. Siitä aiheutuvat kapitalistiset ja sosialistiset pyrinnöt. Kaikki, mikä ei sopusointuisesti alistu tai suhtaudu jommankumman vastakkaisen valtavirran mukaan, sen se vie väkisin mukanaan, tai kaataa. Kumpainenkin rakentaa olemuksensa kokonaan taloudellisten harrastusten pohjalle, jopa jyrkästi kieltäen hengenvallan vaikutusoikeudenkin. Ihmiseen jalostavasti vaikuttava hengenvalta värjöttää syrjäytettynä, viralta pantuna, vieraana ja muukalaisena. Kumpainenkin mahtivalta suosittelee kyllä jonkun verran siveellisen hengenvallankin eräitä vähemmän velvoittavia ilmiöitä, mutta vain sen verran, mikäli suositteluista näyttää olevan apua niiden varsinaisille tarkoituksille. Tässä tapauksessa kapitalismi muodollisesti nojaa kristillisyyteen, ei sitä ihannoiden eikä sen vaatimusten alle alistuen, vaan poliittisesti estääkseen kristillistä hengenvaltaa nousemasta sotajalalle itseään vastaan. Sosialidemokratia nojaa henkisenä perustanaan vapautusaatteensa joukkojen veljeyteen, joka tässä tapauksessa ei ole mitään muuta kuin kristillisyyden vanhurskaus käytännössä toteutettuna. Mutta kun kapitalismi kieltää kristillisyyden käytännöllistä elämää velvoittavan merkityksen ja perustaa ihmistä vastaan tehdyn rikoksen anteeksiantavaan armoon, asettaa sosialidemokratia veljeydelle omaisuudenomistuksesta johtuvat rajat, luokkarajat, joiden ylitse ei se tunnusta minkäänlaisten yhteiskunnallisten veljeyssuhteiden ulottuvan. Veljeyden pyhä ajatus sidotaan siten luokkatoveruuteen yhteisen taloudellisen edun pohjalla toisella puolen, toisaalla taasen saa käsite jumalan armosta korvata laimiinlyödyn veljeyden, koska taloudellinen etu ei salli sen käytännöllistä toteuttamista.

Mikä näissä oloissa nyt muodostaa olevien yhteiskuntaolojen erioikeuksien perusteet, nykyaikaisen kulttuurivallan kulmakivet? Omistusoikeus ja voima.

Jo edellä huomautettiin, että tämä kehityssuunta osottaa aivan ilmeisiä rappeutumisen merkkejä. Tärkeimpiä keinoja, joiden avulla ajatellaan voitavan sitä ehkäistä, on nykyaikainen parlamenttityö, elämän säännöstely lainsäädännön kautta. Mutta saavutettu kokemus on omiaan osoittamaan, että tämäkin on suuri erehdys. Lainsäädäntö ei voi yksin poistaa yhteiskunta-

taudin perussyitä, jos sairas edelleen jatkaa entisiä elintapojaan. Niinikään parlamenttien valta ei ulotu yhteiskunnallisen vallan tärkeimpiin voimiin, pääomiin. Se voi niitä veroittaa jonkun verran, mutta ei hallita. Parlamentti ei kykene lisäämään yhteiskuntasairauden kaupungeissa yleisesti lamauttamaa työkykyä, enempää kuin vaikuttamaan yhteiskunnan jäsenten siveelliseen tahtoon. Kaikesta tästä on seurauksena, että lainsäätäjä kyllä voi säätää hyviä lakeja, mutta jo ennakolta tietäen, että hän samalla luo uuden syyn lainrikkomusten suunnittelijalle. Siis aivan samoin, kuin toinen keksii mainion teräspanssarilaitteen, toinen rientää keksimään kanuunan, jolla sen voi murtaa.

Samalla tavalla vaikuttavat kapitalistiset ja sosialidemokraattiset vastavirtaukset. Minkä toinen rakentaa, sen toinen hajottaa. Niin kauan kuin tätä taistelua kestää ei kumpainenkaan suunta voi ajatellakaan tervettä kehitystä.

Terveesti ajattelevat ihmiset eivät saata antautua näiden, ihmiskunnalle epätoivoa tuottavien suuntien virtaan. Täytyy ajatella vapautusta.

Vapautukselle on, esim. Suomessa hyvin luonnollinen pohja: asettaa maaseutuelämä kansallisen talous- ja sivistyselämän keskustaksi. Siellä on riittävästi maata vielä miljoonille viljelijöille ja sen kautta mahdollisuus leivän saantiin ilman keinottelua. Siellä on terve elämänpohja ja kaikki mahdollisuudet välttää niitä siveellisyystautien tarttumia, jotka muodostavat kaupunkielämän onnettomuuden. Maaseutuelämällä on kaikki mahdollisuudet antaa kaupunkielämän hävittämälle työnilolle uudet elinmahdollisuudet, ja juuri tätä tietä saattaa elämä kulkemaan taasen edistyvissä uomissaan.

Luonnon kanssa seurustelu tekee kaikenlaisia tauteja sairastaviin ihmisiin parantavan vaikutuksen. Tämä parantava voima lähtee nähtävästi luonnon vaikutuksesta sieluun. Maatyö siten osottautuu olevan ihmissuvun kaikenpuolisen terveyden elinehto, samalla kun se on leiväntuotannon välttämätön edellytys.

Kehitysvirtaukset eivät ota uusia suuntia ennenkuin vanhat lakkaavat palvelemasta kehitystä. Uusille urille lähtevät tavallisesti vain ne, joille vanhat suunnat tuottavat kärsimyksiä ja vaikeuksia. Niinpä eivät vallanpitäjät, joiden asema perustuu vanhoillaan olemiseen, milloinkaan lähde uusia maita raivaamaan. Usein syntyvät uudet kulttuurisuunnat kärsivän kansansielun pakotuksesta varsinaisten kulttuurityön virallisten tekijäin pysyessä pitkiä aikoja suoranaisesti vastustavalla kannalla.

Jos maanviljelyselämä sellaisenaan tulisi uudistavan kulttuurityön varsinaiseksi keskukseksi, esim. samaan tapaan kuin nykyään kaupunki, merkitsisi se tässä suhteessa ennen muuta yleisen mielipiteen vallankumousta. Uusi velvollisuus antaisi maanviljelijälle uuden aseman. Mutta sitä ei hän saattaisi ihmiskunnan edistystä palvellen hallita, jos hän rakentaa valtansa pääpyrkimyksen samanlaisten taloudellisten ristiriitojen pohjalle kuin sosialistit ja kapitalistit. Uuden, vapauttavamman aikakauden tuo maalaiselämän valta kansalle vain siten, että se voi asettaa yhteisedun, joukkojen hyvän pyrkimyspäämääräkseen. Vain sillä tavoin voi maalaiselämän valta tuottaa uuden, kansakuntia eteenpäin vievän aikakauden, jos se jaksaa asettaa neroille ja johtajille velvoittavan vaatimuksen käydä mallikelpoisella esimerkillä johdettaviensa edellä. Tämä vaatimus katkaisee

mahdollisuudet omanedun tavottelijoilta ja asettaa johtajille uudet inhimilliset velvollisuudet, joista nykyiset taloudelliset, poliittiset, taiteelliset ja kirkolliset johtajat ovat usein aivan riippumattomia.

Maaseutu on mielestämme se keskus, joka kykenee synnyttämään uutta aikakautta luovat kulttuurivirtaukset. Sen tehtävänä tulee olemaan osoittaa, että maatyö sellaisenaan on ihmiskunnan hengentarve aivan samalla tavalla kuin taide, uskonto ja tiede. Kun hengenviljelys astuu tälle alalle, näyttää hyvin otaksuttavalta, että se löytää mahdollisuudet voittaa taloudellisten taistelujen aiheuttamat kehityksen vastukset sovelluttamalla elämään veljeyden pyhää aatetta „yksi kaikkien ja kaikki yhden puolesta" pohjalla.

Tämän tapaista uudistusta ajatellaan nykyään paljon. Eri maissa on se ilmennyt monissa muodoissa. Suomessa edustaa tätä ajatustapaa joukkoliikkeenä Maalaisliitto, joka valtiollisessa, taloudellisessa ja sivistyselämässä pyrkii saamaan tunnustusta tämänsuuntaisille aatteille.

Viiri joka kutsuu.

(1918.)

Siihen leipäpulaan, joka nyt vallitsee Suomessa, ei ole yksin maamies syypää. Pääsyy on siinä, että vuosikymmenien kehitys, niin itsetiedoton kuin tiedollinenkin, oli kulkenut porvarilliseen kauppasuuntaan. Se yritti luoda karjatalouden viljatalouden sijaan, uskotellen yksin maanviljelijöillekin, että Suomen on taloudellisista syistä luovuttava kannattamattomasta viljan kasvatuksesta. Maanviljelys kehittyi väkiluvun kasvaessa alaspäin, maanviljelysväestö muutti ammattia, siirtyen kaupan ja teollisuuden palvelukseen. Kun puhuttiin Suomen maanviljelyksen kohottamisen tarpeesta, nauroivat sille niin sosialistit kuin porvaritkin. „Sellainen ammatti, joka ei kannata, on lopetettava", sanottiin. Maanviljelystä ei katsottu kansalliseksi, vaan yksityiselinkeinoksi. Niinpä vielä sodan äskeisinä vuosina, taisteltaessa Maalaisliittoa ja sen maanviljelysammatin kohottamista tarkoittavaa aatetta vastaan, on vastustajain taholta lukuisia kertoja väitetty, että maanviljelyksen edistämistä tarkoittava puolueliike on luokkaliikettä, jolla on yleiskansallista yhteisetua vahingoittava luonne.

Omasta puolestamme olemme aina olleet sitä mieltä, että maanviljelyksen tulisi olla Suomessa yleiskansal-

linen elinkeino. Siksi tullakseen tulisi sen saada yhteiskunnan kaikkien luokkien sekä valtion puolelta tätä tarkoittava yleistunnustus. Se velvoittaisi maanviljelijät suhtautumaan kansallishätään panemalla kätensä alimmaksi.

Nyt meillä on kansallishätä. Maa suurissa kulutuskeskuksissa on leivän nälkä. Maanviljelijät on velvoitettu luovuttamaan yli oman tarpeen jäävät viljamääränsä valtiolle jaettavaksi tarvitsevain kesken. Mutta usealta taholta, varsinkin Etelä-Suomesta ja Karjalasta valitetaan, että viljoja ei luovuteta. Katkerasanainen moite ja valitus käy läpi sanomalehdistön. Myöskin armeijamme näkee nälkää. Työväki ja kaikki kortin varassa eläjät kaikkialla eivät ole pitkiin aikoihin saaneet kyllikseen syödä. Niinpä voidaan kirjaimellisesti sanoa, että koko kansa, maanviljelijöitä lukuunottamatta, on pitkän aikaa saanut niin heikon ravinnon, että alituinen näläntunne kalvaa sisuksia.

Näin ollen olemme tulleet siihen tilaan, että kaikki kuluttajat ovat saaneet syvästi kokea lyhytnäköisyytensä seuraukset siitä, ettei ole omaksuttu maanviljelystä kansalliselinkeinoksi ja kohdeltu sellaisena.

Mutta onko nyt oikein kansalliselta, ihmiselliseltä ja jumalalliselta kannalta, että maanviljelijäin keskuudessa juuri tänä aikana alkaa päästä valtaan sama ylpeyden ja voittajantunne, mikä voittajavalloissa näyttää vallanneen sokaistujen valtiomiesten mielet saatuansa vastaanottaa Itävalta-Unkarin ensimäisen rauhannootin?

Sanomme suoraan, että niskottelu, kieltäytyminen tottelemasta hallituksen lakiin perustuvaa viljanluovutuskäskyä silloin, kun maassa on olemassa yleinen nälänhätä, on kansallisuuttamme vastaan tähdätty

vihamielinen ja kapinallinen teko. Ajateltakoon omistusoikeudesta mitä tahansa, totuus on että kansallisen hädän hetkellä valtion ja kansan paras ei tunne sitä käsitettä, jos se asettuu yleistä etua vastaan. Valtiolla, jossa on yleinen asevelvollisuus säädetty, on oikeus vaatia puolustuksekseen jokaisen miespuolisen kansalaisensa ruumis ja henki. Suomen nuori valtio on tämän vaatimuksen pannut käytännössä jo toimeen ja tuhannet parhaita miehiämme ovat antaneet kansallisverona henkensä. Nyt on meillä sotapalveluksessa parhainta miesvoimaamme useita kymmeniä tuhansia. Eikä se ole leikin vuoksi. Suomen olemassaolo seisoo tai kaatuu heidän kanssansa. Myöskin Suomen maaomaisuuksien omistusoikeus seisoo tai kaatuu heidän kanssansa. Jos tässä armeijassa kehittyy punaisuus, sen ainoana tosi syynä on nälkä. Ja nälän aiheuttajana lokakuulla 1918 ovat ne, joilla olisi viljaa, mutta syystä tai toisesta eivät sitä luovuta.

Kohta on maa joutumassa siihen tilaan, että useimmat elintarvelautakunnat pyrkivät eroon, kun eivät saa tarvitsemaansa viljaa. Heiltä nälkäiset pyytävät turhaan, mutta heillä ei ole.

Luuleeko joku järki-ihminen, että silloin, jos elintarvelautakunnat maaseudullakin lopettavat työnsä, siitä seurannut anarkia vielä koituisi niiden hyödyksi, joilla viljavarastoja muille luovutettavaksi on? Joka niin luulee, hän ei ole viime talvena oppinut mitään.

Maanviljelyksen tulevaisuus ja isänmaan yhteinen etu vaativat nyt, että maanviljelijät itse ottavat lujalla kädellä tähän asiaan kiinni ja järjestävät sen. Kun meidän saamiemme tietojen mukaan ainakin Etelä-Pohjanmaalla suuren suuri enemmistö maanviljelijöitä

jo viime vuotena luovuttivat satonsa vapaaehtoisesti, sekä sittemmin kapinan puhjettua lahjoittivat omista osistaan, antaen maan vapaustaisteluun miehet ja puolet purrusta palastaankin, niin niiden maanviljelijäin, jotka salasivat viljojaan, eivät luovuttaneet vapausarmeijalle eikä muille nälkäisille mitään, mutta möivät sitte keväällä jäännöksiään satumaisista hinnoista, näiden osa kansallistaistelussa muuttui maanpettäjäin asian kanssa yhteiseksi.

Näitten kanssa yhteen eivät rehelliset maanviljelijät saa sitoa omaa historiallista mainettaan ja poikainsa verellä ostettua maan vapautta. Voi ymmärtää, että heille on vaikeata sekaantua naapureittensa asioihin. Mutta nyt vaatii maamiehen kunnia, maan etu, kansallinen vapaus ja maanviljelyksen tulevaisuus sen tekemään. Siis maamiehet! Kutsukaa ammattitoverinne kokoon pitäjittäin. Tehkää elintarvetoiminnassa selvä peli, pakoittakaa niskoittelevat tottelemaan yleistahtoa!

Sillä nyt on kansallishätä! Maamme vapauden ainoa turva, omat pojat, *armeija näkee nälkää.* Maan suurissa kulutuskeskuksissa on kaikilla nälkä. Ei ole maan rauhan eikä ihmisyyden kannalta soveliasta antaa toisten nähdä nälkää silloin, kun toisilla on varastoita. Se valmistaa anarkiaa. Mitä ajatelettekin kulutuskeskuksien ihmisistä, se ei saa tulla tässä tapauksessa kysymykseen.

Olemme „Ilkassa“ puhuneet rehellisellä vakaumuksella maanviljelyksen puolesta toista vuosikymmentä. Nyt pelkäämme, että se arvonanto, mikä ankaran taistelun kautta on maanviljelijöille hankittu, häipyy ja katoaa, jos osa maanviljelijöitä, käsittämättä aseman

vakavuutta, sulkevat korvansa kansallishätähuudoille ja oikeutetuille ihmisyysvaatimuksille.

Suomen kansalle on kova kokemus opettanut sen, että leivänkasvatus omassa maassa on kansallisen elämän elinehto. Se merkitsee sitä, että myöskin leivänkasvattajan kansalaisarvo on kohonnut. Mutta jos leivänkasvattaja lankee gulashien ja keinottelijain kanssa samalle tasolle, laskee hän maanviljelysammatinkin saman tuomion alaiseksi, minkä heräämässä oleva yhteiskunnallinen omatunto nyt jo langettaa kaikista, jotka sota-ajan ahdinkoa hyväkseen käyttäen täyttävät kukkaronsa väärin saaduilla rikkauksilla.

On todennäköistä, että koettelemuksen aika, jota maailman kansat nyt elävät, on avannut miljoonien silmät näkemään sen erehdyksen, mikä on tehty siinä, että rakentamalla ihmisonni vääriin, materian jumaloimista tarkoittaviin laskelmiin, on saatu syntymään se aatteellinen *ihmisviha,* joka on perussyynä nykyiseen sotaan ja maailman hävitykseen. Samalla tavalla kuin ihmiset leivännälässään ovat turvautuneet apua etsien maanviljelijöihin, samalla tavalla esim. maalaisliittolainen yhteiskunnan uudistaja odottaa juuri maata viljelevästä väestöstä tervettä ydinainesta uuden yhteiskunnan perustaksi. Mutta hirmumyrsky näyttää ankarasti ravistelevan talonpoikaisväestönkin siveydentuntoa. Monet menettävät tulevaisuuden esikois- ja perintöoikeutensa, vaihtaen sen paperiarvoihin. He palvelevat kuolemaantuomituita epäjumalia ja lyöttäytyvät „rikkaina miehinä“ niiden laumaan, jotka rakentavat onnensa vielä niiden arvojen perustuksille jotka nyt ovat hajoamistilassa.

Mutta ken pysyy kiinni maassa, ei omista sosialidemokratisia, eikä kapitalistisia elämänoppeja, vaan käsittää itsensä suomalaisen yhteiskunnan pylvääksi, jota ei myrsky kaada eikä tulva työnnä, hän on se maamies, leivänkasvattajamies, Suomen mies, jolla on tulevaisuuden lupaus. Hän ei horju hopealle, ei kumarra kullalle, vaan Suomen suurella hetkellä käy isänä kansallisuutensa johtoon. Hän ottaa paikkansa kuin Jumalan kädestä. Hän käsittää maanomistuksensa kansallisuudeltaan saatuna uskottuna tavarana, josta on tili tehtävä niinkuin lainasta. Siten, ja *vain siten,* hän, maamies nousee nykyisten myrskyjen ristiaallokoista Suomen kansalliseksi tukipylvääksi, johon kaikki muut nojaavat. Hän, maamies, ottaa sitten valkoisen armeijan kunniakkaan lipun, käy se kädessä pelastamaan turmeluksen liejuun vajoavaa kansaansa jumalaisen siveyden mahtivoimalla. Lakien alle alistuen silloin, kun muut niitä polkevat, käyden suoraan silloin, kun muut kiertävät, kansallisuutta nostattaen silloin, kun muut sitä painavat — siinä kansallisuutemme vapausarmeijan ihana historiallinen tehtävä. Ja tämä viiri kutsuu seuraajia ylhäältä ja alhaalta! Vähitellen kiteytyy *kansallinen rintama,* jossa oma voitto on vieraan palvelusta, yhteisvoitto kuolemaankin velvoittava. Se viiri kutsuu ja käskee. Kansa, armeija, maaseutu ja kaupunki taas lähenevät. Puhdistuksen pyhä tuli käy läpi koko kansallisen olemuksen.

Ja Suomi löytää itsensä.

MAALAISLIITTO

Maalaisliiton syntymisen syitä.

(1906.)

Jo siitä saakka, kun viime marraskuulla taistelu venäläistyttämistä vastaan kehittyi ratkaisevaan kohtaansa ja päättyi kansanvaltaisen, lakiasäätävän eduskunnan täysin uudenaikaiselle pohjalle uudistamiseen, on oltu tässä maassa selvillä siitä, että puolueet tulevat uudestaan ryhmittymään niiden uusien harrastusten mukaan, jotka nyt astuivat päiväjärjestykseen.

Ennen Bobrikoffin aikoja ei täällä ollut totuttu varsinaisen kansan keskuudessa niin jyrkkiin puoluerajoihin, jotka hänen aikanaan muodostuivat. Senpä vuoksi olikin useimmilla rauhaa rakastavilla ihmisillä marraskuusta alkaen ihanteellisena toivomuksena, että puolue-elämä taasen vaimenisi ja rauha pääsisi vallitsemaan kansalaiselämässä.

Niille, jotka olivat polititilliseen elämään enempi perehtyneet, oli selvänä, että rauhaa oli turha odottaa. Sillä se jättiläisaskel, joka oli saatu otetuksi, merkitsi samalla suunnatonta yhteiskunnallista ja valtiollista työnpaljoutta. Sellaista ei tänä aikana sovinnossa suoriteta. Uusi Suomi tulee olemaan poliittisten puoluetaisteluiden tuote, siitä ei mihinkään päästä.

Useimpain toivelmat kohdistuivat siihen, että voitaisiin jotenkin vapautua niistä puoluesuhteista, jotka

äsken ohimennyt aika oli luonut, jota vastoin olisi järjestyttävä silmälläpitäen uusia, nyt päiväjärjestykseen tulevia kysymyksiä. Viime talvena ilmestyikin Helsingissä lukuisia puoluesuunnitelmia, jokaisella omat vivahduksensa.

Kysymyksellä *maalaispuolueesta* näytti olevan enimmin kannatusta. Sitä ajateltiin paljon maaseuduilla, sitä ajateltiin Helsingissä. Asiasta kierteli jo esitelmän pitäjiäkin. Mutta sellaisen tarve kävi näennäisesti hyvin tarpeettomaksi sen kautta, että entiset puolueet ottivat juuri maalaiskysymykset nyt sangen tiukasti ohjelmiinsa, valmistautuen todellakin isällisellä huolella tyydyttämään maalaisten tarpeita. Sillä välin kävi puhe itsenäisestä maalaispuolueesta yhä hiljaisemmaksi, samalla aikaa kuin valtapuolueet kehittivät yhä ohjelmiaan sen tarvetta korvatakseen.

Kaikellaisten puoluevähäpätöisyyksien loppumaton jauhaminen alkoi kuitenkin pelottaa, että näiden, vanhoilta ajoilta perittyjen puolueiden johdossa ei olisi riittävää ajanmukaisuutta. Ne ovat panneet liian paljo huomiota periaatteisiin ja niiden selvittämiseen — käytäntö on nyt jo ollut siitä surullisena tuloksena.

Näin olemme ehtineet eduskuntavaalien kynnykselle. Minkälaiselta näyttää asema?

Maassa kiehuu. Kaikilla puolueilla ovat loistavat maalaisohjelmat. „Maalaisuus“ on taas kerran kuin rikas ja tyhmä perijätär, jolla käy kosijoina oikein kaupungin herroja. Kaikki kosijat lupaavat tehdä hänet onnelliseksi, jos hän vain suostuisi kelkkaan ja kuultelisi uskovaisena käskyä „sinun tahtos pitää puolueen tahdon alle annettu oleman ja hänen pitää vallitseman sinua“.

Ja morsian istuu uuninpenkillä hämillään, kädet ristissä helmassa ja vastailee joko:

„En tiedä“, taikka „suostun!“ —

Pari käytännöllistä esimerkkiä.

Jos tulee kysymykseen vaatia virkamiespalkkojen määräämisvaltaa kansaneduskunnalle — istuuko mikään kouluutettu virkamies kädet ristissä ja vastaa hänelle tehtyyn asiaa koskevaan kysymykseen: „En tiedä.“ Ei. Hän käy järjestymään toisten toverien kanssa pitääkseen puoliaan.

Jos tulee kysymykseen laatia kieltolaki — luuletteko, että väkijuomaliikkeen harjoittajat ovat rauhassa, eivät selvitä itselleen asemaansa, käyvät vaaliuurnalle raittiusväen kanssa ja vastaavat heidän kosintaansa kiltisti: „Suostun.“

Tahi tehtailija, joka valmistaa niittokoneita, eikö hän vaikuta mitään estääksensä tullin poistamista ulkomaisilta niittokoneilta?

Ja tavallinen pappi. Jääkö hän rauhallisena istumaan pappilassaan silloin, kun eduskunta aikoo hävittää jättiläispappilan ja suuren papinviran, asettaa sijaan pienempiä pappiloita ja useampia pappeja?

Vastaukset saattaa kukin itse arvata.

Kaikki sivistyneet ihmiset tekevät jotain, jos heidän asemansa on uhattu.

Ajatelkaamme nyt maalaiskansaa yleensä kaikkien edellisten esimerkkien valossa. Kuvitelkaamme sen lisäksi, miten nykyaikaisen valtiollisen ryhmittymisen *pääsyyt* eivät ole ihanteellista, vaan suurimmaksi osaksi ankaran taloudellista laatua. Kapitalistinen järjestelmä on saanut olot muodostumaan sellaisiksi, että vapaa kilpailu, jossa oppineemmat ja taitavammat aina voit-

tavat, vie valitettaviin tuloksiin, ellei lainsäädäntö sekaannu estämään heikkotaitoisemman kilpailijan sortoa.

Mekin olemme nyt ehtineet siihen, että julkinen elämämme ei voi enää olla pelkkää idyllistä yhteiskunnallista valistustyötä. Sanomme „pelkkää", pannen sanalle painoa siinä merkityksessä, että se *voi vielä* monissa suhteissa sitä olla, riippuen puolue-elämämme puhtaudesta ja vilpittömyydestä. Mutta kun taloudellinen kysymys kärjistyy, kun se ensin vapaan kilpailun synnyttämän luokkataistelun kautta pakoittaa kansalaisia järjestymään luokittain, seuraa tämän rinnalla ja kintereillä ammatillisen järjestymisen tarve. Se tuotantoon pystyvä ammattikunta, joka on vähimmin kypsynyt puoliaan pitämään, tulee olemaan lypsylehmänä, jota jokainen nälkäinen imasee. Maanviljelys on ammoisista ajoista ollut tällainen lypsylehmä. Sitä mukaa kuin sen tuotanto on lisääntynyt, ovat kauppapankit käyneet upeammiksi, liikepaikat loistavammiksi. Pappilat ovat paisuneet ruhtinaallisiksi palatseiksi ja virkamiesten palkat ja eläkkeet ovat kasvaneet suuremmiksi kuin koko Suomen valtiotulot olivat muutamia vuosikymmeniä takaperin. Kaupunkeihin keskittynyt kauppaliike on kehittynyt moniaassa tapauksessa yksipuoliseksi tuontiliikkeeksi, koska kansan ostokyky on ollut suurempi kuin ulosvientiä varten tuottava kyky.

Tässä virkamiesten luvatussa maassa ei ole moni joutunut eikä tullut ajatelleeksi teollisuusliikemiehen kasvatusta enempää kuin maamiehenkään kasvatusta. Ne ovat molemmat saaneet hoitaa parhaansa mukaan itseään, sillä valtion asiana ei ole ollut erikoisesti uhrata huolta ja varoja näiden leipää tuottavien voimien ja kykyjen kasvattamiseen. Ja nyt olemme siinä, että

liikemies ja leivänkasvattajamies seisovat sotakannalla toisiaan vastassa — nämä, joita luonnollinen taloudellinen vaisto pitäisi kutsua yhteistoimintaan!

Nyt aletaan ymmärtää, että se politiikka, jota täällä on johdettu virastoista, virkamieskouluista ja saarnatuolista päin ja joka aina on pitänyt käytännöllisen toimen miehet, maamiehet ja liikemiehet johdettavien asemassa, se on se, joka on suureksi osaksi syypää tämän maan taloudellisten kykyjen harvalukuisuuteen.

Kun kansan taloudellinen harrastus nyt on herännyt ja sen ensi ilmiönä puolueissa on — kilpailla teoreettisilla uudistusohjelmilla ja kehua niitä, pelottaa, että todellisen aseman käsitys ei ole nytkään selvä. Ja se ei tule koskaan selväksi, elleivät johdetut ryhmät käy itsenäiseen työhön omain etujensa valvomiseen muiden rinnalla.

Tämän ajatuksen ohjaamana päätettiin panna alulle Etelä-Pohjanmaalla Nuorsuomalaisen maalaisliiton perustamispuuha. Nuorsuomalaisen puolueen ohjelmassa on useita kohtia, joihin perustava kokous katsoi voivansa sellaisenaan yhtyä. Liiton tarkoituksena on järjestyä ennen kaikkea käsittelemään ja esittämään niitä vaatimuksia, jotka maalaisnäkökannoilta katsoen ovat tärkeitä hetken uudistustyössä. Pidettiin varmana, että puolueessa tulee kyllä löytymään paljonkin sellaisia sivistyneitä kykyjä, jotka antautuvat välittömällä harrastuksella palvelemaan niitä luonnollisia pyyteitä, joita tällä liitolla tulee olemaan. Liiton ohjelmassa on kysymyksiä, joissa sillä tulee olemaan toinen kanta kuin Nuorsuomalaisella puolueella kokonaisuudessaan. Mutta tämän ei katsottu haittaavan yhteistyötä niissä kohdissa, missä yhteen sovitaan. Sitä paitsi otettiin huo-

mioon, ettei ole olemassa mitään puoluetta, jossa kaikki puoluejäsenet ja puolueryhmät olisivat yksimielisiä kaikissa asioissa. Samaten kuin siis puolueissa on suvaittava monissa eri kysymyksissä eri tavalla ajattelevia yksityisiä jäseniä, samaten voidaan ja tulee suvaita eri ryhmiä, mikäli niiden pyrkimykset ovat luvalliseen suuntaan meneviä. Jos ajan pitkään sellaisia erimielisyyksiä syntyy, että ryhmien erot ja uudet ryhmitykset tulevat välttämättömiksi, silloin on meneteltävä hetken vaatimuksia silmällä pitäen.

Jotkut ovat pelänneet tällaisen ryhmittymisen tarkoittavan jonkunlaista taistelurintamaa sivistystä vastaan. Se on lapsellinen erehdys. Päin vastoin on tässä tarkoituksena järjestää maalaisjoukkoja vaatimaan itselleen välitöntä oikeutta nauttimaan kaikista sivistyksen tarjoomista eduista.

Kun he ovat tähän makuun päässeet, silloin tullaan heidän omasta toimestaan, ilman kiihoitusta, pitämään huolta siitä, että sivistys laskeutuu kaikkien saatavaksi kuten manna korvessa. Ja kaikki siunaavat sitä.

Maalaisliitot 1907 v:n valtiopäivillä.

(1907.)

Suomen valtiollinen riippuvaisuus on vaikuttanut sen, että puolueryhmitys on täällä ihan viime aikoihin saakka ollut sangen vanhanaikuisella kannalla. Kieli- ja kansallisuuskysymys on ollut varsinaisena puoluejaon aiheena. Valtiollinen liberalismi, joka jo aikoja sitten oli muualla näytellyt, osittain hyvinkin virkistävää osaansa, oli sitä tehnyt pääasiallisesti oloissa, missä kansantaloudelliset kysymykset olivat myöskin ainakin suureksi osaksi puoluejakojen perusteina. Meille tuli tämä vivahdus vaikuttamaan etupäässä kieliasiasta johtuneen taistelun *hillitsemiseen*, siinäkin siis suorastaan vastustavalla tavalla. Sen uudistava vaikutus jäi mitättömän vähäpätöiseksi ja yksipuoliseksi, varsinkin siksi, että se itse asettui yksin kieliasiassakin ruotsalaisvirkavaltaiselle kannalle. Taloudellisessa suhteessa ovat meidän kaikki puolueemme viime aikoihin saakka suosineet liberalismia. Se onkin ollut hyvin luonnollista siksi, että puolueiden ohjelmat on etupäässä määritelty kansantaloudellisista näkökohdista välittämättä. Virkamiesainekselle, joka on puolue-elämässä pitkiä aikoja näytellyt johtavaa ja määräävää osaa, ei kansantaloudellinen kysymys ole saattanut

olla sen arvoinen, että se olisi sitä jakanut eri leireihin. Sitä vastoin teki sen kieli- ja rotukysymys.

Sen verran kuin valtiollista harrastusta maaseudulla oli, eli siellä jo viime vuosikymmenellä ajatus ja tietoisuus siitä, että puoluejaon perusteet olivat väärät, luonnottomat. Tavallaan taloudelliset perusteet sillä kyllä jo olivat: taistelivathan puolueet virkamiespaikoista. Mutta tästä taistelusta olivat kokonaan ulkona syvät rivit, joita puolue-elämään kiinnitti suureksi osaksi vain aate, eivätkä mitkään varsinaiset taloudelliset luokkaedut. Syynä asiain tilaan ymmärrettiin olevan se, että puolue-elämän ahjot kytelehtivät, tahi leimusivat yksinomaan Helsingissä. Maaseutu ei ollut vielä herännyt puoliansa pitämään eikä etujansa valvomaan. Kymmenkunta vuotta takaperin oli tämän kirjoittajalla asiasta keskustelua tohtori J. A. Lylyn kanssa. Maaseudun nouseminen pääkaupungin itsevaltaista puoluehallintoa vastaan kerran oli hänenkin mielestään *aivan välttämätön.* Edustihan pääkaupunki yksipuolisesti kansantaloudessa sellaisia käsityksiä, jotka heräävän maaseudun kerran pakottaisivat nousemaan taisteluun sitä vastaan.

Routavuosien mentyä selvisi tuo ajatus nähtävästi useammalla taholla. Herännyt kansan tajunta ei saattanut enää kyllästymättä katsella virkamiespuolueiden tavallista kukkotappelua vallasta ja asemista. Vanhain suomalaisten piireissä ryhdyttiin ensimmäisinä maalaisliittoa järjestämään m.m. Keski-Pohjanmaalla, jossa lehtori Väinö Kivilinna asettui sen etunenään. Mutta tällä liitolla ei ollut elinvoimaa. Toht. Gebhard esitti asian sittemmin Lapualla eri puolueiden yhteiskokouksessa. Ajatus oli kyllä jo monelle vanha tuttu, joten se ei tullut minään uutena. Mutta täällä joutui asia karille sen vuoksi, että seudun „vanhat suomalaiset“ olivat juuri järjestyneet toisten Helsingistä tulleitten nuorten maisterien johdolla edelleen vanhoja vihollisiaan, nuorsuomalaisia vastaan. Eräs heidän johtajistaan sitten kirjoittikin paikkakunnallisessa äänenkannattajassa ivallisen valituksen, miten Lapuan kokouksessa tuoksahti pääkaupunkilaisen nenään lannanlöyhkä. Nuorsuomalaiset maalaiset taas tapasivat toht. Gebhardin esitelmässä paljon omia ajatuksiaan lausuttuina. Monessa suhteessa oli se kuitenkin melkein liiaksi ammatillinen ja valtiollisesti liiaksi ahdas. Etelä-Pohjanmaan nuorsuomalaiset ovat syntyperältään radikaleja, joten agraariohjelma saksalaiseen malliin ei heille sovellu.

Seuraavana syksynä syntyivät Suomen maalaisväestön liitto ja E.-P:n nuorsuomalainen maalaisliitto, kumpikin samana päivänä, toisistaan tietämättä.

Suomen maalaisväestön liitto lähti levittämään vaikutustaan yli maan. E.-P:n nuorsuomalainen maalaisliitto ei yhtynyt pohjalaisten veljien kanssa yhteistoimintaan silloin siksi, että täällä pelättiin johtajavoimien puutetta. Aate oli vielä hämäränä aavistuksena vain. Kukaan ei ollut sitä yksityisseikkoja myöten ajatellut. Päiväjärjestyksessä oli lukemattomia aivan uusia yhteiskunnallisia kysymyksiä, joihin ei ollut syvennytty. Suuret joukot olivat vielä kiinni entisissä puolueissa. Etelä-pohjalaiset tahtoivatkin ensinnä järjestyä pääasiassa sisäistä, paikallista mielipiteitten kasvatustyötä varten. Vaaleihin osanottokin pidettiin sivu-

asiana. Päätettiin ryhtyä työskentelemään tulevaisuutta varten, valmistamaan maaperää vastaiselle järjestymiselle — sitten, kun ensin olisi kasvettu.

Oulunpuolen miehet olivat rohkeampia. Heistä oli aate kyllin voimakas, ilman tarkempaa yksityiskohtaista määrittelyäkin, kokoamaan maalaiskansan näiden lippujen alle.

Eri vivahdukset kummankin maalaisliiton ohjelmassa eivät olleet sellaisia, että ne olisivat estäneet yhtymästä. Este oli nähtävästi pääasiallisesti siinä, josta jo edellä mainittiin, että etelä-pohjalaiset eivät vielä katsoneet uuden, itsenäisen maalaispuolueen muodostamisen ajan tulleen. He tahtoivat sen vuoksi pysyä yhteistoiminnassa nuorsuomalaisen puolueryhmän kanssa, jossa luulivat voitavan, olojen selvittyä, taasen asettaa etualalle nuorsuomalaisuuden ihanteet lisättyinä maalaisharrastuksilla. Mitään yksipuolista, maanomistajain ammattipuoluetta tohtori Gebhardin ehdottamaan malliin ei täällä myöskään kukaan suosinut, joten toivottiin, että maalaisten poliittista itsenäisyyttä suosiva aatesuunta saisi selvitessään runsastakin kannatusta sivistyneiltä kansalaisilta. Suomen maalaisväestön liitto asettui jyrkemmälle kannalle. Se toivoi, julistautumalla itsenäiseksi, voivansa kerätä saman lipun alle maaseudun nuorsuomalaiset ja vanhat suomalaiset. Sitäpaitsi lähti liitto vaalitaisteluun suunnaten kärkensä kaikkia muita puolueita vastaan. On sanottu, että paitsi syviä totuuksia, joita tässä agitatsionissa tuotiin esiin, ilmestyi muutamilla tahoilla, varsinkin Viipurin läänissä agitatsionissa myöskin sivistysvihollisia oireita. Miten asia totuuden mukaan on, emme tunne. Mutta selvää on, että silloin kun lähdetään joukkoja agiteeraamaan lippujensa alle, vaikeata on pysyä järkähtämättömästi puhtaan aatteen kannalla. Kansalaisten mielitekoja ja haluja tekee mieli kutkutella. Maalaiskansalla on yleensä vastenmielisyys m.m. koulukustannuksia vastaan. Helppo on tässä maalaisaatteen ajajan palvella sivistysvihollisiakin taipumuksia. Siihen antavat jokapäiväiset olot sitä enempi aihetta. Ei niin ollen ole mikään kumma, jos tämän selvittämättömän ja tarkemmin määrittelemättömän aatteen puolesta olisi menty toiselle puolelle rajan. Siihen antoivat toiset puolueet riittävästi houkutuksia. Ne kun kynnen kannattomaan kaikkialla kalastivat aivan maalaisliittojen luonnollisesti oikeutetuilla vesillä. Maalaisliittojen kimppuun hyökkäsivät kaupunkilaisagitaattorit hermostuneella luokkatietoisuudella. Olisi suorastaan lapsellista jonkun puolueen arvoa ja merkitystä jatkuvasti selittää eräiden vaalitaistelussa lennätettyjen lausuntojen mukaan. Silloinpa kyllä kaikki puolueet poikkeuksetta tulisivat olemaan sivistysvihollisia.

Mutta maalaisliitot tosiasiassakin omaavat sivistyskäsitteitä, jotka tulevat olemaan kaikille kaupunkilaisryhmille jyrkästi vastakkaisia: ne tulevat vaatimaan maalaissivistysetujen *lisäämistä* — ainakin muutamissa suhteissa kaupunkien etujen kustannuksella. Sen lisäksi ne tulevat vaatimaan ammatillisten etujen tasoittamista maalaismaailmankatsomuksia silmällä pitäen. Porvarilliset pelottajat selittävät maalaisliittolaisia liian sosialistisiksi, sosialistit taas porvarillisiksi. Se on omiansa osoittamaan, että ryhmä on osannut tavata keskikohtaan. Täällä Suomessa on pidetty, kauniisti kyllä, maanviljelysammatillisia kysymyksiä niin tarkoin ulkopuolella puolueiden, että yksin ylimyksellinen ruot-

sikkokin saattoi vielä joitakin aikoja takaperin ihanteellisella innostuksella puhua „maahengestä“ toivottuna, kaivattuna maanviljelijän ominaisuutena. Mutta nyt kun asia on alkanut toteutua, kun maahenki on alkanut toteutua, kun maahenki on alkanut herätä, — nyt ovat kaikki porvarit, vanhoista suomalaisista vanhoihin ruotsinmielisiin saakka täysin yksimielisiä siitä, että tämä maahenki herää muka „valistusvihollisena“ liikkeenä.

Mutta tämä lie omiansa todistamaan vain sitä, että ne syyt ja elämänkatsomukset, jotka ovat kutsuneet esiin maalaisliitot, ovat todellisia. Sillä onhan lyhyt kokemus jo osoittanut, että oikeistolaiset porvariryhmät ovat saaneet aihetta vakavasti moittia maalaisliittoja liiallisesta radikalismista, liian pitkälle menevästä uudistushalusta.

Eduskuntaan tuli Suomen maalaisväestön liiton listoilla kaikkiaan 12 edustajaa. Mutta kolme niistä katsoi asiakseen luopua. Kaksi yhtyi vanhaan suomalaiseen, yksi perustuslailliseen suomenmieliseen puolueeseen. Sittemmin yhtyi tämän ryhmän kanssa yhteistoimintaan E.-P:n nuorsuomalaisen maalaisliiton ainoa edustaja. Kaikki edustajat, paitsi yhtä, ovat ensikertalaisia. Ryhmä on tästä johtuvain syiden sekä pienuutensa vuoksi luonnollisesti hyvin vähän huomattu eduskunnassa. Kun puoluejako on niin jyrkkä, ettei minkäänlaista yhteistoimintaa eri puolueiden välillä edes ajatella, on luonnollista, että pienintä ja vähimmillä taisteluedellytyksillä varustettua ei juuri oteta lukuun. Niinpä valiokuntavaaleissa kävi niin, ettei maalaisliiton edustajia tullut 16 miehisiin valiokuntiin. Eduskunnan työjärjestys kyllä määrää, että valitsijamiesten on katsottava, että jokainen edustaja, mikäli mahdollista, tulee valiokuntaan. Työjärjestys kyllä ei ollut vaalien aikana valmis, mutta periaate oli kylläkin olemassa. Siitä huolimatta ei maalaisliitolla ole nyt edustajia muissa kuin Valtiovarain- ja Pankki- sekä Suuressa valiokunnassa.

Ryhmän edustajat näyttävät huomanneen syrjäyttämisen. Mutta heitä elähyttää selvä käsitys asemastaan. Jos he olisivat liittyneet muihin puolueisiin, yksi sinne, toinen tänne, olisi heidän vaikutuksensa jäänyt vielä pienemmäksi. Toisissa puolueissa, jotka esiintyvät kokeneitten johtajien ohjaamana, näyttääkin toistaiseksi olevan enempi kysyttyä edustajain lukumäärä, kuin itsenäisyys. Sillä puolueitten yleisestä ohjelmasta poikkeavaa ajatusta ei pääpuolueryhmissä sallita julkisesti esittää, ja ohjelman esittäminen, puolueen puolesta puhuminen on vähemmän huomatuille ensikertalaisille nähtävästi luvallista vain poikkeustapauksissa. Että tällainen menettely ehkäisee puhtaan, itsenäisen ajatuksen esiintulemista valtapuolueiden keskuudessa, ymmärtää helposti.

Maalaisliittolaisten kesken on käsitys edustajain persoonallisesta esiintymis- ja ajatuksenvapaudesta toinen. Samalla kun ryhmä tunnustaa nykyoloissa yksilön ajatukselle puolueen ajatussuunnastakin poikkeavaa vapautta, samalla se myöskin pyrkii vapautumaan routavuosien onnettoman puoluejaon jälkinäytöksistä. Ryhmä tahtoo asettaa tulevaisuuden päämäärät puoluejaon perusteiksi ja rakentaa toimintansa yhteiskunnallisia uudistuksia silmällä pitäen.

Eduskunnassa lienee ryhmällä pienuutensa vuoksi tällä kertaa pääasiassa vain periaatteellinen merkitys.

Mutta se onkin verrattoman tärkeä. Saavathan edustajat nyt niin tuiki tarpeellista kokemusta, saavat oppia itse ahjossa tuntemaan valtiollisen puoluetoiminnan vaikutelmia. Itse maalaisliittoaatteen selvenemiselle ja tulevaisuudelle on luettava suureksi eduksi, että sen edustajat saavat ensi kokeensa nyt suorittaa näin vaatimatonta osaa näytellen.

On sanottu, että maalaisliitot ovat luokkapuolueita. Mutta joka tahtoo hiukankin vaivata itseään tarkastamaan, miten kaikki toiset puolueet ovat *tarjoutuneet* ajamaan maalaisten asioita, saattaa helposti tajuta, että he itsekin käsittävät, että maalaiset ovat *saamamiehiä* tässä yleisessä oikeuksien ja etujen tasajaossa. Vaan kun maalaiset yrittävät itse keräillä yhteen saatavainsa summat ja lähteä niitä valvomaan, julistetaan heille toisaalta, että he ovat kykenemättömiä valvomaan omia etujaan, toisaalta, että he valvovat niitä liian tiukasti! Holhouspyrkimys ja asianajohalu esiintyvät silmäänpistävinä näissä muistutuksissa. Mutta kaiken vastuksen pohjana on selväpiirteinen yritys ehkäistä maalaisten yhteenliittymistä, koska siinä heidän mielestään piilee pelottava vastus sekä porvarien että sosialidemokraattien *luokkapyyteille*. Jos maalaisliittolaiset joskus joutuvat edes samalla tavalla valvomaan luokkaetujaan kuin tähänastiset vastustajapuolueet, sitä tuskin kukaan järki-ihminen saattaa pitää epänormaalisena ilmiönä. Uusiintuuhan tässä vain vanha, todeksi havaittu luonnonlaki: „niin metsä vastaa kuinka sinne huikataan".

E.-P:n n.s. maalaisliiton yhtyminen Suomen maalaisväestön liittoon.

(1908.)

Niin luonnollinen, kuin maalaisliittojen yhtyminen nyt saavutetun kokemuksen pohjalla onkin, lienee syytä kuitenkin vielä lausua pari sanaa niistä syistä, mitkä E.-P:n maalaisliiton ovat aiheuttaneet tätä yhtymistä etsimään.

Kun E.-P:n maalaisliitto perustettiin, lausuttiin nimenomaan, ettei ollut tarkoitusta silloin perustaa uutta puoluetta, vaan ainoastaan järjestää maalaiset paikkakunnan nuorsuomalaisessa puolueessa eri ryhmänä valvomaan niiden maailmankatsomusten oikeutta, jotka olivat heille luontaisia ja ominaisia. Liiton perustajilla oli se käsitys, että nuorsuomalaisessa puolueessa, routavuosien edeltä perittyjen käsitteiden pohjalla, olisi mahdollisuus tällaiseen toimintaan. Luultiin, että se „tasainen" tahti, jonka tämän puolueen toiminta oli marraskuun suurlakon jälkeen saavuttanut, olisi ohimenevää laatua. Edellytettiin, että ne yhteiskunnallisissa kysymyksissä vanhoilliset ainekset, joita routavuosina oli niin tukulta tunkenut tähän puolueeseen, vähitellen jäisivät syrjään ja nuorsuomalaisuus voisi taas esiintyä omana itsenään. Epäiltiin kyllä, että yhteistoiminta sittenkään tuskin saattaisi olla pitkällinen,

koskapa ajatus maalaisten järjestymisestä erikseen alkoi jo häämöttää. Erikseen järjestymistä ei kuitenkaan Etelä-Pohjanmaalla vielä voitu ajatella senkään vuoksi, että ne kansalaiset, jotka täällä olivat lukeutuneet vanhaan suomalaiseen puolueeseen, eivät mitenkään osoittaneet taipumuksia lähentyä yhteistoimintaan nuorsuomalaisten kanssa.

Samana päivänä kun E.-P:n maalaisliitto perustettiin, syntyi Oulussa Suomen maalaisväestön liitto. Nousi kyllä heti alussa kysymys näiden liittojen yhtymisestä, mutta siitä ei tullut mitään. Pääsyynä oli se, että E.-P:n maalaisliitto luuli voivansa toimia yhdessä puolueen kanssa, jolla oli kehittyneitä valtiollisia kykyjä, Oulun liitto taas asettui ihan jyrkästi itsenäiselle kannalle. Tässä jyrkkyydessä ilmeni silloin m.m. eräitä vanhoillisuuden ja yksipuolisen agrarismin taipumuksia, joita E.-P:n maalaisliittolaiset eivät hyväksyneet. Kun täällä sitä paitsi epäiltiin, etteivät kyvyt riittäisi itsenäiseen puoluetoimintaan, jäätiin eri ryhmiksi.

Mutta jo silloin alettiin olla siitä selvillä, että ennen pitkää tulee luonnollinen välttämättömyys ohjaamaan näiden kahden, aivan samaa tarkoittavan ryhmän tiet yhteen.

Kansalaiset ovat sittemmin olleet tilaisuudessa seuraamaan olojen kehitystä maassa. Tosiasiat ovat osoittaneet m.m. sen, että nuorsuomalaisen puolueen keskuudessa on ottanut varsinaisen tyyssijansa se tasaisten aatesuunta, jonka kannattajat viime vaaleissa kyllä jäivät pieneksi joukoksi, mutta joilla oli olemassa varmat elinmahdollisuudet yhteiskunnallisen taantumuksen ajan saapuessa. Juuri tämän ryhmän keskuuteen perustettiin „Suomalainen Kansa", jonka edustamasta poliittisesta ja yhteiskunnallisesta suunnasta lukijamme lienevät entisten selostuksiemme pohjalla riittävästi selvillä. Tämä lehti on saavuttanut puolueessa vähitellen ratkaisevan sananvallan. Nuorsuomalainen aines tässä „perustuslaillisten suomenmielisten" ryhmässä on osoittautunut niin epäröiväksi ja heikoksi, että sen ääni kehityksen jatkuessa nykyiseen suuntaan uhkaa lopulta kokonaan vaieta. Tämän kaiken ohella on puolueen vaikutusvaltaisin aines alkanut yhä selvemmin asettua julkisesti samalle kannalle kuin mainittu lehti. Helsingin Sanomat, jota on aina totuttu pitämään puolueen äänenkannattajana, on hillityn maltillisesta politiikastaan huolimatta sittenkin joutunut omassa puolueessaan asemaan, jossa sen sanalle ei anneta ensimmäisen merkitystä. Radikalisen edistyksen asianajajia ei puolueen sanomalehdistössä ole. Sen kai luonnollisesti vaikuttaa se, että puolueen johtomiehissä ei niitä ole. Sitä vastoin on niissä eteviä oikeistolaiskykyjä. Sieltä ne ovat nousseet senaatin luopumattomuuden puolustajat selittämään, ettei senaatin ole tarvis luopua vallastaan, vaikkakin eduskunnan kolme neljättäosaa ei sitä kannata; sieltä ne ovat nousseet, niin senaatissa kuin eduskunnassakin, kansan kieltolakivaatimuksen vastustajat — ja taitavat nousta vastustuksen jatkajatkin! Sieltä se on kotoisin kansallinen tappiomme miljoonakysymyksessä — sillä eihän suomettarelaisilta jn ruotsalaisilta saattanutkaan muuta odottaa. Ja vihdoin: sieltä se on noussut agraariliittokin, maalaisten uusi luokkaliitto, pääasiassa silmällä pitämään suurkapitalistisen kehityksen luokkaetuja Suomen maanviljelyksessä.

Riittänee.

Tarvitsemmeko sanoa uudestaan, että E.-P:n maalaisliitto on „kasvanut ulos“ tästä ryhmästä. Sen tie käy oman ohjelmansa pohjalla taisteluun edellämainittuja ajatussuuntia vastaan. Tämän ajan kuluessa ovat maalaisliittojen aatteet selvinneet. Onpa varmasti ollut hyötyäkin siitä, että on eri teitä kulettu, saapuakseen kumpikin kokemuksineen yhtymäkohtaan. Liittyminen tulee nyt, saavutetaanko se heti kokonaan, vaiko vain osittain, olemaan luonnollisen kehityksen tulos. Liitot joka tapauksessa voivat yhtyä sen iloisen ja voimakkaan tietoisuuden valtaamana, että aate, jota ne ajavat, sisältää suunnattomasti elinaineksia kaikinpuolista kehitys- ja kulttuurityötä varten Suomessa.

Maalaisliitto.

(1914.)

Mihin tähtäämme.

Kaupunkikuntien elinvoimaisuus on aina riippunut siitä, miten ne jaksavat seurata niiden elämään vaikuttavien markkinain vaatimuksia. Kauppa ja teollisuus, jotka muodostavat kaupunkilaiselinkeinojen perusvoimat, ovat kumpainenkin sellaisia elinkeinoja, joissa vanhoillaan oleminen merkitsee ehdottomasti häviötä. Ja vaikka uudistuksetkaan eivät sellaisenaan aina anna menestyksen takeita jokaiselle yrittäjälle, takaavat ne kuitenkin aina menestystä yleisin piirtein. Juuri siitä, että kauppa ja teollisuus ovat viime vuosisadan kuluessa määränneet, ei ainoastaan elinkeinoelämän taistelutulokset, vaan myöskin kulttuurin ja historian suunnat, siitä on johtunut myöskin kaupunkiyhteiskuntien loistava kehitys. Kaikki nero ja yhteiskunnalliset voimat ovat palvelleet samaa tarkoitusta.

Mutta sillä aikaa on maaseutuelämä nukkunut. Sen elinkeinoja on, ilman muuta, pidetty porvarillisten laskutapojen mukaan kannattamattomina. On tultu niin pitkälle porvarillisessa viisaudessa, että esim. Suomessa on voitu totuutena julistaa: Suomen talonpojalta ei

katoa nälkä, ennenkuin ruiskuhilas häviää pelloiltamme! Eikä tätä viisautta ole julistanut mikään liikemies, vaan maanviljelysoppinut.

Siitä huolimatta, etteivät kaupunkitalot ole enää pitkään aikaan olleet todella kannattavia tulolähteitä muuta kuin keinotteluvälineinä, ei ole vielä vakavasti johduttu kuitenkaan harkitsemaan kysymystä: onko kaupunkiyhteiskuntien loistoaika kulkenut polttopisteensä ohitse? Kaiken järjen nimessä sekin on kysymys, jota pohtimaan olisi syytä nopeasti ryhtyä. Myöskin rahamiesten. Sillä jos kaupunkien miljoonatalojen kannattavaisuus ei tule taatuksi muulla, kuin vuokrien entisestään nostamisella, merkitseehän tämän tarkoitusperän saavuttaminen selvää yhteiskunnallista taantumusta. Yhteiskunnallinen edistys vaatii ihmisten elinehtojen huoistumista. Jokainen yritys siis, jonka menestymisen ehdot ovat tälle tarkoitukselle vastaisia, on merkittävä edistyksen jarruksi: mitä enempi elämä keskittyy kaupunkeihin, sitä kalliimmaksi elinkustannukset nousevat. Tämä johtuu siitä, että yhä useammat ihmiset muuttuvat elintarpeiden tuottajista niiden kuluttajiksi. Seuraa tuotannon väheneminen ja kulutuksen lisääntyminen. Kun tämän rinnalla sitten ylellisyys tekee työtään ja kasvaa omien luonnonlakiensa mukaan, erittäin kaupungeissa, nousevat jo tätä tietä kohoovan kulutuksen kautta kansallismenot huimasti. Jos siihen vielä elinkustannuksien lisänä tulevat alituiseen nousevat vuokrat, merkitsee se sellaista menojen lisäystä, jota vastaamaan eivät saavutettavissa olevat tulot riitä.

Näin porvarillinen kehitys kaupungeissa nopeasti saavuttaa sen asteen, jolloin mikään *palkka* ei riitä,

ei mikään kalliimpi vuokratalo, ei rehellinen kauppa kannata — ihmisten on pakko turvautua keinotteluun.

Yleinen epävarmuus syntyy. Sen kestäessä käy sivistys ja kulttuurityö toisarvoiseksi asiaksi, saa alistua ikäänkuin tarkoituksettoman huvittelun asemaan jokapäiväisen, raskaan keinottelukamppailun rinnalla. Silloin sivistys käy pintapuoliseksi, sisällyksettömäksi; sen tehtävänä tulee lopulta olemaan peittää keinottelu-elämän raakuutta ja konnuutta. Jos ei se voi sitä tehdä, saa elämä viime hädässä vapauden esiintyä ilman tätä verhoakin. Raaistumiseen on pakko.

Hetken tapaukset ohjaavat silloin etsimään uusia elinmahdollisuuksia. Varsinkin täällä Suomessa kiintyy itsestään huomio maaseutuun. Suunnattomat määrät viljelemätöntä maata odottaa viljelijän käden kosketusta. Niille pääomille, jotka nyt etsivät hedelmöimistilaisuutta kaupunkien miljoonataloissa, avautuu maaseudun uutisviljelyksissä varmempi vaikutusala. Samalla kun pääomat alistuvat kansallisen uutisviljelyksen palvelukseen, alkaa taloudellinen ahdinko hellittää. Jokainen hehtaarinala uutta peltoa merkitsee lisääntyvää leipämäärää ja sen kautta halpenevia elinkustannuksia. Se merkitsee uuden verokykyisen tuotantolähteen avaamista, samalla kun se pidättää uusia kansalaisia joutumasta mieronteille.

Korpien valloituksella Suomessa, samoin kuin kaikkialla muuallakin maailmassa, on aina sama merkitys: ne lisäävät kansallista tuotantoa, poistavat nälkää, lieventävät yhteiskunnallisia ristiriitoja, avaavat sivistysviljelyksille kansan keskuuteen uusia mahdollisuuksia, rikastuttavat kansaa.

Mutta korpien valloitus tekee muutakin: se estää yleisen hermostuneisuuden kasvamista, opettaa omillaan toimeentulemisen kulttuuritapoja, vapauttaa ihmiset keinottelupakon kirouksesta — avaa uuden, puhdistuneemman elämän mahdollisuudet.

Tämä kaikki on yksinkertaista ja selvää, kun sen näin paperilla sanoo. Mutta käytännössä sen toteuttaminen muuttuu sangen monimutkaiseksi asiaksi.

Maalaisliitto on tarkoitettu valmistamaan yleistä mielipidettä tämän muutoksen toteuttamiseksi. Eikä ainoastaan valmistamaan, vaan myöskin toteuttamaan. Siksi on tämä liike omaksunut itselleen monipuoliset tehtävät: nostattaa maahenki, joka panee kansan etsimään maataloudesta itselleen uusia taloudellisia voimalähteitä ja maalaiselämästä kulttuurilleen uusia ihanteita. Tämän toteuttamiseksi suunnittelee Maalaisliitto yhtymistä kaikkien niiden kesken, jotka uskovat tällaiselle pohjalle rakentuvan tulevaisuuden mahdollisuuksiin. Yhtyminen tarkoittaa valtiollista, taloudellista ja sivistyksellistä nousua.

Maalaiskansan nousua kaikissa suhteissa.

Kaupunkilaiskansan opettamista ymmärtämään, että tässä avautuu heille mahdollisuudet vapautua tappavista palkkataisteluista, keinottelupakosta, elintarpeiden liiallisesta kallistumisesta, kulttuurin mätänemisestä, elämän epätoivosta.

Se merkitsee koko kansan nousua.

Maahenki.

Mitä on maahenki?

Alussa, kun maalaisliittolaiset alkoivat puhua maahengestä, sai nimitys vastustajain taholta yleensä pilkkanimen luonteen, varsinkin kun maahengestä sattuivat puhumaan sellaiset ihmiset, jotka eivät itse olleet maanviljelijöitä. Vaikka maalaisliittolaiset eivät olleet tarkoittaneet antaa „maahenki"-nimitykselle mitään puolueleimaa, tahdottiin se vastustajain taholta kuitenkin niin kääntää.

Maahenki-nimitys ei ollut maalaisliittolaisten keksimä. Se oli tullut tunnetuksi osuustoimintaliikkeen yhteydessä. Vasta maalaisliittolaiset sen täällä vakaannuttivat. Nyt on maahenki jo verrattain yleisesti käytetty nimitys, eikä siihen enää sisälly ivaa samassa määrässä kuin joitakin vuosia takaperin.

Mitä siis tarkoittaa tämä maahenki?

Varsinaisessa porvarillisessa mielessä annetaan sille yksinomaan ammatillinen luonne. Mies saattaa olla valtiollisilta mielipiteiltään porvari tahi sosialisti ja olla silti etevä maanviljelysammattimies, kuten asia usein onkin. Yhteiskunnallisiin mielipiteisiinsä nähden hän saattaa olla ylimys. Maanviljelysammatin hän voi ottaa puhtaastaan tulolähteenä, kohdella alustalaisiaan kuin ainakin veronkantaja, jolla ei ole mitään muita velvollisuuksia heitä kohtaan kuin kysymys: paljonko heistä hyödyn? Jos hän vain kykenee ottamaan maasta tuloja, se oikeuttaa hänet, porvarillisessa mielessä, saamaan maahenkisen miehen nimen.

Mutta asia ei todellisuudessa ole näin. Päinvastoin juuri tällainen maahenki on vienyt maanviljelyksen siihen syrjäytettyyn, polkeenalaiseen asemaan, missä se on. Maanviljelyksestä on yritetty tehdä vain eräs porvarillinen ammatti ja sovelluttaa siihen porvarilliset periaatteet. Miten tämä on onnistunut, sen tietävät kaikki. Suurviljelyksissä on hetkisen onnistuttu —

kunnes työväki ja alustalaiset ovat luisuneet käsistä, loput tehty rauhattomiksi ja tilat vihdoin ilmoitettu tilakauppatoimistojen hintaluetteloihin. Pienemmät tilalliset ovat noudattaneet samaa periaatetta. On yritetty matkia porvarillisia ihanteita. Mutta kun maanviljelys ei ole menestyksellä kannattanut tällaista menoa, on ruvettu valittamaan ja yrittämään myöskin päästä vapaiksi tästä „kirotusta“ ammatista.

Mitä tämä on?

Maanviljelysammattilaiset ovat ottaneet kantaakseen porvarillisuuden ristiä. He ovat apinoiden omistaneet vähitellen porvarilliset halut ja ihanteet kysymättä, ovatko nämä elämän onnellisiksi tekemisen kannalta välttämättömiä, tahi edes sopivia. Ne, jotka ovat kysyneet, ne ovat sulkeutuneet epäilijöinä kuoreensa, ruvenneet vanhoillisiksi ja julistaneet sodan tätä sivistystä vastaan. Mutta suurin osa maaseutua on kulkenut kaupungin vanavedessä ja kulkee yhä. Siinä on maatalouselämän ristintie. Palvellaan vääriä maallisen onnen epäjumalia. Ja nämä jumalat vetävät nenästä.

Maalaisliittolaiset ovat tästä syystä antaneet maahenki-nimitykselle syvemmän ja laajemman sisällön. Ihmisten on syvennyttävä maaelämän sieluun. Tämä syventyminen tulee antamaan elämälle uutta valaistusta. Ihmisen oleminen persoonallisessa vuorovaikutuksessa maan kanssa, työnsä kautta järjestäessä ja avustaessa luonnon ihmeellistä toimintaa löytää hän tässä innostuttavan elämäntehtävän. Entinen ryöstöviljelijä ja porvarillisen rikkauden ihannoimisen ristinkantaja löytää siinä evankeliumin. Jumala tulee hänelle luonnossa vastaan, opastaa häntä yhä syvemmälle luojan apulaistehtäviin. Tällä tiellä häviää hänestä edistyksen kammo niinkuin pyyhkien. Mies on sellaisessa seurassa, missä uutta luovan elämän lähteet kuohahtelevat. Ja hän on niiden aukoja.

Yhtäkkiä havahtuu hän: porvarillinen elämän risti on poissa! Maaevankeliumin löytö on sen huomaamatta hävittänyt. Hän näkee vielä suunnattoman joukon muita ihmisiä vaeltamassa, tuo samainen, luonnottoman kilpailupakon risti selässään. Ne elävät loistossa ja ylellisyydessä, huvittelevat ostetulla ilolla, kiihottautuvat vallanhimolla. Mutta se ei enää häntä vedä mukaansa. Hän katsoo heitä kuin eksyneitä lampaita ja saa halun opastaa kaikkia tuhlaajapoikina takaisin maaemon syliin.

Maa elättää kaikki. Maanviljelys on elinkeinojen äiti. Elämä tulee kyetä järjestämään niin, että kaikki, jotka muilta välttämättömiltä tehtäviltään joutavat, saavat tilaisuuden viljellä maata. Siten löytyy kaikille elämänmahdollisuus. Tämä mahdollisuus on paljon suurempi kuin voida järjestää niin, että kaikki ihmiset porvarillisuuden ristin kantajina saavuttaisivat hyvinvointia kullan kautta. Maa on tuleva kullan sijasta onnellisuuden lähteeksi. Maa on avannut vasta vain hiukkasen hedelmällistä poveaan. Mutta sen mahdollisuudet ovat rajattomat.

Risti, jota ihmiskunta nyt kantaa, on raskas. Sen raskauden syy on siinä, että se on väärän elämän epäjumaluuden risti. Ainoa, joka sen kantamisesta voi meidät vapauttaa, on uusi suhde luontoon, uusi suhde maahan, irtautuminen keinottelu- ja kilpailupakosta, keinotekoisesta huvista ja ylellisyyden ihan-

noimisesta — vapautuminen aikakauden tuskallisimmista sielun ja ruumiin kivuista. Aikamme risti putoaa silloin selästämme. Uudet elämänarvot kirkastuvat. Olot järjestyvät niiden mukaan.

Pääasiassa tätä olemme tavanneet ajatella maahengen sisältävän.

Eikä tämänsuuntaisten mielikuvien toteuttaminen ole enää pelkkä unelma. Vakavat tosiasiat osoittavat, että suurteollisuuden loistoaika on ohitse. Ihmisten huomio alkaa taas todella kääntyä maahan. Eikä ainoastaan taloudellisen hädän, vaan vielä enempi henkisen nälän pakoittamina. Luonnollisen kehityksen asiaksi jää ratkaista, miten ja missä muodoissa uudistukset tapahtuvat.

Juuri siksi, että vararikkoutuneen kulttuurin tulee etsiä uusia toimeentulon ehtoja, juuri siksi on maahengen miesten, niin niiden, jotka tekevät työtä pelloilla, kuin niidenkin, jotka askaroivat aivoilla, nyt tehtävä työtä käsitteiden ja suunnitelmien selvittämiseksi.

Maahengen edellytyksiä Suomessa.

Koko sen ajan kuluessa, jolloin Suomessa on kestänyt porvarillisuuden nousua ja maahengen laskua, on täällä vallinnut uskonkappale, että Suomessa on niin karu luonto, ettei täällä voi saada maanviljelystä hyvin kannattamaan. Tämä johtopäätös on kuitenkin tehty aivan ilmeisesti käyttämällä hairahduttavia laskuperusteita. Suurviljelijä on asettanut hyvin useassa tapauksessa laajaperäisen, vanhanaikaisen viljelyksen laskujensa perusteeksi samalla kun hän on asettanut rahanansion viljelystarkoitusperäkseen. Kun hän tätä

periaatetta noudattaen on joutunut torpparilaitostakin käyttämään keinona tarkoitusperänsä saavuttamiseksi, on seuraus ollut, että koko hänen toimensa on muuttunut ryöstöviljelykseksi, joka on maahengen pahin vihollinen. Suuri osa tällaisia tiloja on joutunut keinotteluesineiksi varsinkin Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa, Itä-Suomessa ja Etelä-Hämeessä. Viljelysyritteliäisyys on varsinaisen maanviljelijäpolven kanssa siirtynyt syrjään, kun maatilojen kannattavaisuuslaskuja tehdään laskemalla niiden pörssiarvoja propsimetsien y.m. samantapaisten arvojen mukaan.

Talonpoikaisalueilla on noudatettu samoja periaatteita. Ja niin on saatu yleiseksi uskoksi, ettei maanviljelys kannata.

Näiden ilmiöiden rinnalla on täällä kuitenkin viime vuosikymmenellä havaittu aivan uusi maanviljelystaloudellinen nousuliike etupäässä ammatillisella pohjalla. Sitä ilahuttavampaa, että se on osottautunut vaikutusvoimaiseksi suurviljelyksestä pienviljelykseen asti. Monilla eri suuruisilla viljelmillä tehdyt kokemukset osoittavat, että Suomessa voi menestyksellä harjoittaa maanviljelystä kaiken kokoisilla tiloilla. Menestys edellyttää vain viljelystapojen ja menetelmäin sovelluttamista. Suurviljelys, talonpoikaisviljelys ja pienviljelys vaativat kukin laji omat, huomattavasti toisistaan poikkeavat viljelystapansa, lajinsa ja menetelmänsä. Kaikki voi saada menestymään.

Menestymisen varsinainen pääehto on vain se, että viljelyksen harjoittajalla on maahenkeä. Kun sitä puuttuu, ei menesty, raatakoon miten tahansa.

Suomessa on siis olemassa menestysmahdollisuuksien puolesta maahengelle tarpeellisia elämänedellytyksiä.

Mutta kuinka on viljelysalueiden laajuuden kannalta? Riittääkö täällä viljelyskelpoisia maita kaikille niille, jotka haluavat viljellä maata?

Kun puhutaan Suomen viljellystä ja viljelyskelpoisesta maasta tilaston valossa, vaeltavat numerot silmän ohitse usein ilman, että niiden sisältämät arvot koskettavat sielua ja valaisevat sille tosiasioita. Vain muutama prosentti viljeltyä maata, loput ryöstettyjä tai koskemattomia erämaita — se on tosiasia, joka avautuu silmien eteen vasta silloin, kuin lähtee rautateitse kiertämään esimerkiksi Pohjanmaalta Joensuuhun, samoilee vielä muilla kulkuneuvoilla maita katsellen. Vasta silloin selvenee mielikuva siitä, minkälainen tulevaisuuden maanviljelysmaa Suomi on. Maata, hyvää, viljelyskelpoista maata on esim. Pohjois-Karjalassa laskemattomia alueita. Siellähän viljelijä vasta harvassa tapauksessa on rohjennut laskeutua kukkulain rinteiltä meheviin laaksopohjiin, missä häntä, ikäänkuin sadun lumottua prinssiä odottavat makeanleivän päivät entiseen verraten. Ja ken viljelijä on käynyt käsiksi Pohjois-Karjalan soihin, hän on sieltä löytänyt ihmeen. Käyköön, kellä tilaisuutta on, katsomassa esim. Kiteen Koivikolla, missä nuoren, oppineen maamiehen maahenki on loihtinut suon sydämestä esiin viljelyksiä, joita katsellessa esim. sellainen sydän, joka vuosikausia on rajusti sykkinyt tilattomanväen kysymykselle, vavahtaa iloisesta yllätyksestä. Tässähän se on tilattomanväestön kysymyksen ratkaisu Karjalassa! Samoja havainnoita voi tehdä nykyään jo kaikkialla maassa.

Me olemme 8 pitkää vuotta ratkaisseet tilattomanväen maakysymystä politiikan avulla. Mutta olemme

aina saaneet palata lyötyinä takaisin. Ja tulevaisuus sillä suunnalla lupaa aina vain samaa: taistelua vaihtelevalla onnella; ei mitään ratkaisua.

Ainoa ratkaisukeino on tämä: valloittaa ryöstetyt ja viljelemättömät korvet viljelykselle. Lakata riitelemästä viljeltyjen pikkualueiden jakamisesta. Käydä luonnontilassa uinuvien lihavien korpien valloitukseen. Eikä odottaakaan enää sitä, että köyhät miehet yksin tekisivät vain persoonansa alttiiksi pannen tämän sankarityön. Raharikkaat mukaan! Maassamme on paljo sellaisia, joilla on korkoa kasvavia pääomia. He pitävät niitä usein vain keinottelun apuvoimana. Mutta tässä avautuisi tuhansille rahamiehille suuremmoinen kansallistehtävä: he lainaisivat tavallisella pankkikorolla rahojaan uutisviljelysyrityksiin. Silloin tulisivat heidän pääomansa palvelemaan kansallista nousuliikettä. Ne siittäisivät ja synnyttäisivät yhdessä työn kanssa kansallista elinvoimaa. Hedelmä olisi aivan varma. Hedelmänä olisi nälän ja puutteen kaikkoaminen näiltä mailta ja suomalaisen kansallisuuden itseluottamuksen juurien kaivautuminen taas tämän isänmaamme uumeniin.

Ja kansalliselle kulttuurillemme avautuisi uusia suurtehtäviä: selvittää maanviljelyksen kukoistuksen elinehdot.

Ne voidaan selittää sitä nopeammin, mitä voimakkaammin kansallinen työvoima ja pääomat yhteisvoimin käyvät tähän suurtyöhön maahenkisen uskon läpitunkemina. Kulttuurityö tulee jälessä. Se seuraa aina voimaa.

Suomessa on siis maahengelle välttämättömät edellytykset. Meidän asiamme on vain näitä edellytyksiä käyttää.

Kansallisuus.

„Kaikki nämä työnpuuhat (vuorityö, metsänhoito ja maanviljelys), etenkin maanviljelys, sitovat ihmisen kiinni maahan ja antavat hänelle puolustettavaksi horjumattoman tavaran, johon tarve ja tottumus hänet kiinnittävät. Perityn maakonnun rauhallinen omistus on tämän yhteiskuntaluokan tärkein harrastus; mutta tämän tarve tekeekin hänet väkeväksi varjelemaan maan vapautta vierailta anastajilta."

„Ja jos tässä yhteiskuntaluokassa (joka jalostuttaa maan tuotteita, harjoittaa käsitöitä, tehdasliikettä, kauppaa ja merenkulkua) onkin kansallista mieltä, syystä, että järjestetty suhde on tarpeen sen moninaisia liikkuvia harrastuksia yhdistämään, puuttuu siltä sitä vastoin vankka isänmaallinen pohja, koska osaksi omaisuus on liikkuvampaa ja voidaan helposti siirtää muihin maihin, osaksi sen enemmän yleisluontoisen sivistyksen tähden yksilön on helpompi perehtyä kaikkiin oloihin."

„— — Toiselta puolen pysyväinen edunharrastus kiinnittää tämän luokan (valtion virka- ja palvelusmiehet) olemassa olevaan järjestykseen, jonka kestäessä joka vuosi lisää yksilölle uusia etuja."

„Katsottakoon sitä vain sattumaksi, varma kokemus se kumminkin on, että noista mainituista kolmesta tarpeesta sivistys etupäässä saavutetaan kolmannessa yhteiskuntaluokassa, aineellinen vaurastus toisessa, mutta rauha ja hiljainen nautinto ensimmäisessä; ja syyt tähän asianlaitaan ovat helposti ymmärrettävät."

(J. W. Snellman: Valtio-oppi.)

19:nnen vuosisadan kehitys on, kuten usein ennenkin olemme osoittaneet, jättänyt suureksi osaksi maanviljelysväestön oman onnensa nojaan. Senpä vuoksi ne kansalliset ihanteetkin, jotka tämän ajan kuluessa ovat muodostuneet, ovat saaneet runsaasti talonpojalle vieraita, muiden kansanluokkien etujen mukaisia vaikutuksia. Kansallistajunta on muodostunut eräänlaiseksi poliittiseksi viisasteluksi, jonka tarkoituksena on tehdä tämä aate kansakunnan jäsenille vähemmän velvoittavaksi, suhteellisesti aivan samoin kuin teologia on vaikuttanut uskontoon.

Maalaisväestön etu on kansallisuuden edun kanssa yhteinen m.m. siinä, että oman maan ja teollisuuden tuotteilla tullaan toimeen niin pitkälle kuin suinkin. Siitä seuraa nim. vilkastunut menekki tuotteille, josta taasen on hyötyä tuottajille. Virkamiehen ja ulkomaisen tavaran kauppiaan suhde on toinen. Virkamies saa määrätyn palkkansa, oli maan tuotanto- ja kauppaolojen laita mikä tahansa. Kun hän sitäpaitsi on tilaisuudessa tavotella loistavampaa elämää, johtuu siitä, että hän mielellänsäkin käyttää ulkomaalaista tavaraa, jos se sattuu olemaan enempi hänen mielensä mukaista. Kauppias taas määrää suhteensa kysymykseen kokonaan sen mukaan, minkä tavaran kauppa hänelle tuottaa enin voittoa. Juuri näiden luokkien luoma kansallistaloudellinen käsitys onkin johtanut m.m. Suomessa siihen hullutukseen, että kulutamme ulkomaalaista tavaraa siinä määrin, että uhkaa taloudellinen häviö.

Jos nyt päästäisiin siihen, että maatalous- ja teollisuusmiehet saisivat kansamme käsitteisiin painetuksi

heidän etujensa mukaiset kansallistaloudelliset ihanteet, olisi siitä seurauksena nopea taloudellinen vaurastuminen. Kansallisuusharrastuksista on tämä kaikkein tärkeimpiä. Sen toteuttaminen vaatii maataviljelevän ja teollisuusväestön kansallistajunnan kohottamista ja heidän toimintakykynsä kasvattamista niin, että he voivat saada mielipiteensä voittavaksi ja kykenevät täyttämään siitä johtuvat velvollisuudet.

Tätä edellyttävää selvitystehtävää on Maalaisliitto ottanut suorittaakseen. Sen kansallisuustehtävä ei luonnollisesti rajoitu tähän, mutta tämä pidetään kansallisuustajunnan hetkellisistä uudistuksista tärkeimpänä. Se on asia, jota jokainen voi joka aika toteuttaa muista olosuhteista huolimatta.

Mutta mitä tulee kansallisuuskysymyksen kulttuuripuoleen, on ilmeistä, että maalaiskansan omaperäinen vaikutus kansalliseen sivistykseen on tärkeimpiä. Nykyään on asianlaita suureksi osaksi niin, että sivistysihanteemme tuodaan pääasiassa ulkomailta. Siitä seuraa, että meidän verrattain alkuperäisissä oloissamme monet käsitteet tänne istutettuina saavat aivan toisen luonteen kuin pitemmälle kehittyneissä maissa. Tämän ilmiön huomattavimpia tunnusmerkkejä on oman ajatustavan vierominen. Seurauksena on m.m. se kansallisuudellemme tuhoava ilmiö, että opintiet valitettavassa määrässä johtavat sivistyneitä kansanluokkia pois kansasta. Vain sangen harvoissa sivistysmaissa tämä ilmiö on yhtä huomattava. Ja kun ylioppilaita meillä valmistetaan suhteellisesti paljon enempi kuin useissa muissa maissa, on tuo „kansasta ulos virtaus“ sitä tuntuvampi. Tähän on monesti etsitty syitä. Mutta ymmärtääksemme on syy siinä, että sivistyksemme lainaa

liian paljon ulkomailta; itsenäistä sivistystyötä ei tehdä; mikäli joku koettaa, sitä halveksitaan; kotimainen sivistysyritteliäisyys painetaan alas samoin kuin taloudellinenkin yritteliäisyys. Seurauksena on, että ylioppilaselämä muodostuu tällaisten kansallisihanteiden vallitessa monesti henkiseksi loiselämäksi, joka henkensä ylläpitämiseksi imee moneen kertaan käytettyä ulkomaista rojua, jolla ei enää ole mitään elähyttävää voimaa.

Tämä asiaintila ei nähtävästi muutu ennen, ennenkuin maan todellinen voimaväestö kohoo sille valta-asteelle, että sen vaatimuksille on pakko kallistaa korvansa. Silloin se määrää suomalaiselle sivistykselle kansallisesti hyödylliset ja samalla kansallisesti elähyttävät suunnat. Talonpoika ja työmies eivät enää silloin ole henkisiä proletaareja, joita tieto- ja taitomies ei voisi lähestyä muulloin kuin silloin, jolloin hän etsii kansantyyppejä, tahi tulee näille neuvomaan sivistyskysymysten yksinkertaisimpia aakkosia.

Olemme tämän kirjoituksen alkuun siteeranneet muutamia lauseita Snellmanin Valtio-opista. Suomalaisen kansallisuusaatteen selvittäjän ajatustapa tukee näissä lauseissa täydellisesti sitä, mitä edellä olemme lausuneet.

Kansallinen yhteistunto.

Yhteisyydentunto on kansojen elinvoimaa. Missä tätä voimaa on, siellä on myöskin kansallistuntoa.

Tämän voiman olemassaolo ei ehdottomasti edellytä sitä, että kaikkien kansakunnan jäsenten tulisi kaikissa asioissa ajatella samoin. Mutta sitä se edellyttää, että

erilaisista ajatustavoista ei tehdä kansalaisten keskinäisen ymmärryksen esteeksi voittamattomia ristiriitoja. Vain alimmilla sivistysasteilla voivat kansalaiset useimmissa elinkysymyksissä ajatella aivan samoin. Kehitys synnyttää aina uusia ajatusvivahduksia ja niistä muodostuu suuntia. Esim. uskonto on alemmilla kehitysasteilla oleville kansoille usein epäämättömästi sama. Mutta kun kehitys pääsee vaikuttamaan, syntyy yhteisen uskonnon suhteen epäilyksiä ja niiden vaikutuksesta uudistavia ajatuksia. Siitä seuraa kansalaisten välistä erimielisyyttä. Jos nyt tahtoisi väittää, että tämä erimielisyys on vahinko, täytyisi silloin lähteä siitä oletuksesta, että uudistus uskonnon alalla, jota uudistajat harrastavat, on paha, sekä yksimielisyyden saavuttamiseksi tuomittava ja hylättävä. Tämän varmaan vielä hyväksyvät monet, joiden mielestä esim. nykyään Suomessa vallitseva vilkas uskonnollinen uudistushalu on pahan ajan merkki. Mutta toiseksi mahtaa hyväksyjäinkin ajatustapa muuttua, kun palataan joku aika takaperin, esim. Suomen uskonpuhdistuksen aikoihin. Useimmat nykyajan hengellisten eristäytymisliikkeiden vastustajat asettunevat kuitenkin empimättä lutherilaisen uskonpuhdistusliikkeen kannalle, tuomiten silloisen katolisen papiston ja kansan kannan, niiden, jotka esiintyivät uskonpuhdistuksen vastustajina. Tällä emme ollenkaan ole tahtoneet antaa läheskään kaikille uskonnollisten eristäytymisliikkeiden harrastuksille siunaustamme ja tuomita vanhaa „järjestystä". Mutta olemme halunneet vain osoittaa, että uskonnon edistys vaatii tällaista taistelua.

Samanlainen taistelu käy inhimillisen elämän koko rintamalla. Siitä asti kun yhteiskunta koululaitoksineen

alkoi tarjoutua kodin apulaiseksi nuorison kasvatuksessa, on käynyt lakkaamaton kiista lukemattomissa erikoismuodoissaan siitä, millä tavalla koulun tulisi suorittaa tämä tehtävänsä. Tänäkään päivänä ei minkään kansan keskuudessa ole tyytymättömien ja tyytyväisten kesken ajateltavissakaan lopullista yksimielisyyttä. Ja kun nopeasti vaihtuvat elämänarvot luovat aivan uusia, ennen aavistamattomia vaatimuksia, joita kunnon kansalaisten tulisi täyttää, viittaavat kaikki merkit siihen, että tämän eripuraisuusaiheen syyt yhä vain lisääntyvät.

Yhteiskuntataloudellisella ja valtiollisella alalla on asianlaita aivan sama. Tekisi itsensä naurunalaiseksi, joka asettuisi vaatimaan, että esim. Suomen kansan on hylättävä kaikki puoluekäsitteensä ja yhdyttävä samaan puolueeseen. Eipä sillä, ettei tätäkin vaatimusta olisi oikein tosissaankin esitetty. Mutta jo pelkkä ajatus yrityksen toteuttamisesta on omiansa osoittamaan sen mahdottomuuden.

Kansa, jonka keskuudessa on vilkkaita, erisuuntaisia harrastuksia ja aatteita, on edistyvässä tilassa. Jos nämä aatteet aiheuttavat eri henkilöiden, ryhmien tai luokkien kesken sellaisia eripuraisuussuhteita, että persoonalliset mielialat katkeroittuvat siihen määrään, että yhteiselämä erisuuntaisten aatteiden harrastajain ja kansanluokkain välillä käy sovittamattomaksi, se on sen kansakunnan kehittymättömyyden syy. Kansa, joka kehitysaatteista johtuvien erimielisyyksien johdosta joutuu menettämään kansallisen yhtenäisyydentuntonsa, osottautuu olevansa lapsikansa.

Mutta kun kehitys taistelun kiirastulen läpi ehtii käymään muutamia miespolvia, alkaa kansallinen mie-

huudentunto vaikuttaa. Äsken eripurainen kansa löytää kansallisen yhteisedun suuren aatteen. Havaitsee, että sen toteuttamiseksi vaaditaankin niiden aatteiden vaikutuksen parhaat saavutukset, joista äskeisten miespolvien aikoina niin julmasti kiisteltiin. Niistä on taistelevan viljelyksen kautta jäänyt käytettäväksi paras, kelvollinen aines. Kuona on virrannut kaikenmaailmantietä, eikä kukaan sitä sure. Taistelun kestäessä on kansallisuuden suuri, yhdistävä aate sisällyttänyt itseensä juuri tämän parhaan. Kansallisuuden persoonallisuus seisoo nyt tuon tajuntaan heränneen uuden kansalaispolven sielun silmien edessä kuin mahtava, aatteellinen jumalatar, jonka puolesta kokonaiset sukupolvet ovat valmiita — *elämään*.

Se alkaa olla kansallista yhteistuntoa.

Kuinka nopeasti kukin kansa ehtii tälle asteelle, riippuu juuri kansallisuuden siveellisistä edellytyksistä. Jos kansan pitää „istua jokaisella luokalla" kovin monia vuosia oppimassa, on se huono merkki. Jos kansa riippuu kovin vahvasti, lujalla itsepintaisuudella, kiinni sellaisissakin ajatustavoissa ja totenapitämyksissä, jotka kehitys on jo tuominnut kuonana syrjään heitettäviksi, se lykkää kauemmaksi kansallishengen uudestaan syntymisen.

Kysymys lopullisesti on kuitenkin ennen kaikkea siitä, missä määrin kansansielussa on sitä kansallisen persoonallisuuden kultaa, joka kestää koettelemusten kiirastulessa.

Maalaisliiton ohjelma selittää, että Maalaisliitto rakentaa koko toimintansa kansalliselle pohjalle. Eikä toisin voi ollakaan. Maalaisliittohan tarkoittaa elähyttää Suomen maalaisväestössä sellaista yhteisyydentuntoa, jonka pohjalta nousisi keskinäinen, kansallisuutta vahvistava yhteisymmärrys.

Maamiesseurat.

Maataloudellisia ammattiyhdistyksiä, n.s. maamiesseuroja on yleisesti vaivannut sisällisen innostuksen puute. Seuraapa minkä maamiesseuran elämää tahansa, huomaa siellä lamautuneen yhtäkaikkisuuden. Seurauksena tästä on maamiesseurojen toiminnan samanlaisuus vuotena toisensa jälkeen. Harvat käyvät kokouksissa, joita niitäkin on harvoin. Niissä esitelmöidään ja keskustellaan ammattikysymyksistä monesti sellaisella hillityllä välinpitämättömyydellä kuin uudistukset, joita tarkoitetaan, olisivat mahdollisia ja pakollisia toteutettaviksi vasta tulevalla vuosisadalla. Jos joku uskaltaa koskettaa pilkaten vanhentuneita ammattikäsitteitä, pyritään suutahtelemaan. Jos joku toinen jälessä kehasee, silloin jo mieli hieman virkistyy. Loukattu maamiesomatunto alkaa taasen rakentaa entiselle perustukselle — niinkuin ennenkin.

Niinkuin ennenkin!

Siinä on tunnuslause, josta lukemattomat maamiehet ovat tehneet itselleen ammatillisesti rauhallisen omantunnon. Koettaa mahdollisuuden mukaan olla ja elää niinkuin ennenkin.

Tämä periaate näyttää hyvin helposti vakautuvan myöskin maamiesseurojen elämään. Sangen yleisesti niissä jäädään toimimaan kokonaan sen varassa, mitä pääseuralta saatujen rahojen avulla pannaan toimeen kilpailuita ja silloin tällöin pidetään joku puhe ja esi-

telmä. Kuinka vähäiseksi ja alkeelliseksi tämä vaikutus jää laimeine innostuksineen, tunnetaan yleisesti.

Kun maamiesseurat nyt kuitenkin ovat ainoat seurat, joihin maamiehet yleisemmin ottavat osaa, on syytä ajatella niiden ohjelman laajentamista tarkoittamaan koko maamieselämän uudistusta.

Monta kertaa on jo näillä tienoin julkisuudessa mainittu siitä, miten nuoret miehet omalta osaltaan esittelevät maamiesseuroille sen suuntaisia vaatimuksia, että niiden ohjelmistossa pitäisi olla jotain nuortakin mieltä viihdyttelevää. Eikä kukaan saattane väittää, ettei tämä vaatimus ole luonnollinen ja oikeutettu. Jos tahdotaan nuorten mieli kääntää elävään vuorovaikutukseen maan kanssa, totta kai pitää tehdä jotain, johon tämä mieli kiintyy!

Naisväki on kokouselämälle noin yleisesti puhuen vielä vierasta. Vain muutamissa maamiesseuroissa on vasta naisten ammatillisen herätyksen tuulahdus saanut aikaan alkuotteita. Muualla istuvat naiset kotona tahi käyvät hartausseuroissa silloinkin kun miehet istuvat maamiesseuroissa. Mutta kun niitä on ainakin kolmekymmentä yhtä maamiesseuran kokousta kohti, eivätkä naiset sittenkään tule siihen yhteen kokoukseen, on tässä ilmeisesti jokin asia vinossa.

Mäkitupalaiset, tilattomat ja palvelusväki ovat kokonaan maamiesseurojen ulkopuolella. Aivan kuin maamiesseura kuuluisi heille ainakin yhtä vähän kuin koulupojalle naapuritalon lannanajo. He kuitenkin muodostavat juuri sen väestöjoukon, joka pitäisi saada kiintymään maahan ja oppimaan pienviljelijöinä ottamaan maasta perheilleen leipää ja särvintä. Kun he elävät kokonaan sen henkisen ilmapiirin ulkopuolella, jossa

valmistuu taito rakastaa ja viljellä maata, kuinka voi toivoa, että he, tavallisina ihmisinä, voisivat todellakin voittaa ne vastukset, mitkä aikamme hallitsevat katsantotavat ja yhteiskunnalliset ristiriidat asettavat heidän maataloudellisen elämänpolkunsa tielle?

Vain nämä seikat mainitaksemme esimerkkeinä saattaa jokainen jo havaita, että maamiesseurojen ohjelmaa pitäisi laajentaa, jos se vähänkään tyydyttäisi maatalouselämän nopeasti laajenevaa tarvetta.

Niinpä olemmekin sitä mieltä, että maataloudellinen ammattisivistys vaatii ennen pitkää lisäoppiaineikseen hyvänlaiset annokset myöskin kasvatus- ja yhteiskuntaoppia.

Kaiken tämän siksi, että maatalousammattikehityksen kera tullaan ratkaisemaan Suomessakin kaikkein vaikeimmat yhteiskunnalliset ristiriidat. Kysymys siitä, saadaanko maata maattomille ja kyetäänkö heidän mielenkiintonsa kohdistamaan maahan, on suuri yhteiskunnallisammatillinen kysymys. Sen onnistumiseksi pitää panna koko kansan sieluelämä uudestasyntymistilaan. Jos se onnistuu, ratkeaa samalla lukemattomia syrjäkysymyksiä. Suomen kansa pääsee varsinaisen itsetietoisen kansallisen elämän alkuun.

Mutta tätä tarkoittavaa viljelystä varten pitää juuri maamiesseurojen herätä ja laajentua. Niistä tulisi saada muodostetuksi maaseudun henkisen ja taloudellisen elämän keskuslämpiöitä, seuroja, joissa maaseudun ammatti-, kasvatus- ja yhteiskunnalliset uudistuskysymykset saisivat sellaisen käsittelyn, joka sytyttäisi sieluissa uuden aikakauden kynttilät.

Kun ne kerran syttyisivät, silloin kyllä ilmestyisi toteuttamiskeinoja. Odottaisimme näkevämme maa-

mieskouluja jokaisessa pitäjässä, uutisviljelyksiä kaikkialla ja elämäninnostuksen nousevan siksi voimakkaana, että esteet niiden tieltä murtuisivat kansan yhteisen tahdon pakottamina.

Tällaisen tulevaisuuden suunnitelman edessä vaaditaan maamiesseuroilta paljon. Mutta niille voidaan tämä vaatimus asettaa: niihin sisältyvät kaikki mahdollisuudet.

Ajatelkaa: ei millekään kauppa- eikä ammattijärjestölle voi edes uneksia tällaisia tulevaisuudentehtäviä.

Maamiesseuroille voi!

Mutta niiden tulee vapautua liian ahtaista ammattikäsityksistä ja varustautua tyydyttämään maaseudun väestön heräävää historiallista nälkää.

YHTEISEDUT

Mitkä edut liittävät maataviljelevää väestöä yhteen?

(1913.)

Tilalliset ja torpparit.

Väitämme, että maataviljelevää ja maatyöstä elävää väestöä nykyaikaisessa taistelujen yhteiskunnassa pitäisi kaikkien järkisyiden perusteella liittämän yhteen yhteiset edut. Niinikään, että maaseudun kaikkien asukasten yleinen hyvinvointi riippuu pääasiassa maanviljelyksen ja maanviljelysväestön hyvinvoinnista aivan samoin, kuin kaupungin yleinen hyvinvointi riippuu sen kaupan kukoistuksesta. Tällä perusteella tulemme siihen että jos on olemassa sellaisia yhteiskunnallisia ja taloudellisia muodostumia, jotka estävät maaseudun kehitystä, valtiollisessakin taistelussa olisi maaseudun kaikki voimat kerättävä yhteiseen rintamaan poistamaan näitä esteitä.

Sellaisina kehityksen keskuksina on viimeaikoina maaseudun talous- ja sivistyselämää tutkiva tiede jokseenkin yksimielisesti tottunut pitämään suurempia kaupunkeja. Liikanaisten ihmisjoukkojen kasautuminen pienille asutusalueille on synnyttänyt luonnottoman kilpailun. „Vapaa kilpailu“ on jäänyt ihanteelliseksi unelmaksi keinotteluvapauden ja trustimuodostumien

vallatessa määräävät asemat. Taloudellisissa kysymyksissä ei nykyaikana ole olemassa mitään vapaamielisyyttä. Kaupunkilaiskehitys on jättänyt sen ajan, jolloin porvaristolla oli aikaa sellaiseen huvitteluun. Nyt täytyy heidän taistella olemassaolonsa puolesta sortavaa kilpailua, ylivoimaista kilpailua vastaan, sekä — sosialidemokratiaa vastaan, joka on noussut taisteluun työvoiman oikeuden puolesta.

Mitä on sosialidemokratia tässä mielessä? Nykyisissä esiintymismuodoissaan on se uusi voimakas kilpailija kaupungin liike-elämän tuottaman voiton jaossa. Se on sen oleellisin ominaisuus. Sosialidemokratialla on tosin ihanteellisena päämääränä unelma sosialidemokraattisesta yhteiskunnasta. Mutta usko siihen on heidän ajattelijainsa keskuudessa alkanut hälvetä. Se pitää yllä ja antaa voimaa vain yksinkertaisille. Järjestyneille ammattikunnille antaa sosialidemokraattinen liike vain pikkuporvarillista voimaa. Taistella joukolla ammattiedun ja samalla yksilöllisen edun puolesta, siinä työtaistelujen sisältö. Niillä ei ole mitään tekemistä uuden yhteiskunnan luomisen kanssa, ei rahtuakaan, mutta kyllä persoonallisen ja ammattiedun kanssa, hyvinkin. Tähän työn itsepuolustukseen on pakoittanut työväkeä luonnollinen itsesuojelusvaisto.

Mutta enempää kuin porvaristo ei jouda ajattelemaan vakavasti maanomistajain etuja, sen enempää ei kaupunkien ammatti- ja teollisuusväestö ehdi ajattelemaan maatyöväestön, sekä tilattomain ja torpparien etuja. Heillä on kyllä tekemistä omissa eduissaan. Se, mitä he ajavat maataviljelevän väestön etuja, se on puhtaasti teoreettista laatua, suunnitelmia, joilla on enempi agitatoorinen, kuin käytännöllinen tarkoitus.

Kun nyt lähdemme osoittamaan, että kaikilla maanviljelyksestä välittömästi elävillä on niin tärkeitä yhdistäviä luokkaetuja, jotka toistaiseksi luonnonlain välttämättömyydellä ohjaisivat heidät yhteen, tahdomme ensinnä saada sanotuksi seuraavat tosiasiat.

Maataomistava talonpoika ei ole mikään porvari tämän sanan varsinaisessa merkityksessä. Ryhtymättä tätä asiaa seikkaperäisemmin tässä käsittelemään, merkitsemme vain, että sosialidemokraattisissa teorioissakaan ei häntä ole voitu tavallisten porvarien riveihin asettaa.

Torppari ja maanvuokraaja ei ole palkkatyöläinen tässä ominaisuudessaan.

Etsiessä näiden kahden välillä yhtymäkohtia ja luokkavastakohtia, huomaamme ensinnäkin, että luokkavastakohta on olemassa maanomistajan ja hänen torpparinsa välillä. Mutta se ei ole suurempi luokkavastakohta kuin elämässä yleensä esiintyvä suhde ostajan ja myyjän välillä. Tällainen luokkavastakohta voi sangen usein esiintyä esim. sosialidemokraattisiin järjestöihin kuuluvain kesken. Esim. leipuriammattikunta valmistaa tuotteita, joita maalariammattikunta kuluttaa. Hintariidan mahdollisuus on aina olemassa. Mutta esim. maanomistajan, jolla ei ole torpparia, ja torpparin, joka on toisen maanomistajan maalla, välillä ei ole luokkavastakohtia samassa merkityksessä. Heidän yhteiskunnallisessa asemassaan on se eroa, että toinen omistaa tilan, mutta sen hinta on velkana, toisella on tilaansa vain vuokraoikeus. Ero ei ole sellainen, joka synnyttää valtiollisten etujen vastakohtaisuuden. Pikemmin päinvastoin. Sillä molempain tulisi saada valtiollisten toimenpiteitten kautta etuja, jotka vievät samaan päämäärään. Nimittäin edullisia kuoletuslainoja. Siten

voisi talollinen saada vaihettaa yksityisen kalliskorkoisen velkansa helppokorkoiseen valtiolainaan ja torppari voisi helppokorkoisen valtiolainan avulla lunastaa torppansa perintötilaksi. Tässä tapauksessa sitoo yhteinen etu toisiinsa aivan välittömästi torpparia ja hänen maataomistavaa isäntäänsä. Ainoastaan siinä tapauksessa, että tahdotaan ehdottomasti säilyttää torppariolot sellaisinaan ja maanvuokrajärjestelmä, pysyvät luokkavastakohdat heidän välillään olemassa.

Mutta tällaista suhdetta eivät edes harrasta muut kuin sosialidemokraatit. Heidän pyrkimyspäämääränään kun on maanomistuksen kieltäminen ja kaikkien maanviljelijäin tekeminen valtion vuokralaisiksi. On kuitenkin täysi syy epäillä, onko tämä suunnitelma edes maanvuokraajille edullisin. Tässä ei ole tilaisuutta ryhtyä siitä väittelemään. Toteamme vain, että luokkavastakohdat eivät ole näiden maalaisliittolaisten ja sosialidemokraattisten maareformisuunnitelmien eroavaisuuden aiheuttajina. Tämä tosiasia jo vie pohjan sosialistien teorialta.

Mitä sitte tulee talollisia ja torppareita kieltämättömästi yhdistäviin etuihin, ovat ne sangen moninaiset. Molemmat ovat tuottajia, esiintyvät siis markkinoilla samanlaisen myytävän tavaran kanssa. Yhteisetu vaatii, että tuotteiden hinnat ovat riittävän korkeat. Heidän tuotteittensa kuluttajina ja ostajina ovat kaupunkilaiset. Näin syntyy tuottajan ja kuluttajan välinen vastakohta. Se on paljon eroittavampi kuin konsanaan maan vuokra- ja omistussuhde, joka on lainpohjalla järjestetty kumpaisenkin oikeuksia silmälläpitäen.

Verot ovat molemmilla raskaammat kuin millään muulla tuottajaluokalla maassa. Nyt tahtovat sosiali-

demokraatit vähentää maanvuokraajain veroja, mutta samassa suhteessa lisätä maanomistajain rasituksia. Luonnollinen seuraus tästä tulisi olemaan, jos se toteutuisi, etteivät torpparit haluaisikaan omaa maata, koska vuokraehdot kävisivät helpommiksi. Mutta rasitusten lisääntyessä maanomistajille jatkuisi maatilojen rappeutuminen, huijaus ja metsien hävitys. Sosialidemokratia pyrkii tarkoituksella tekemään maanomistuksen mahdottomaksi. Se ei ehdottomasti johda siihen, että maat joutuisivat valtion huostaan, mutta tukkiyhtiöille se ne kyllä saattaisi. Torpparijärjestelmä, vaikka vuokraehdot olisivatkin alussa siedettävät, ei mitenkään voi taata maassa pysyväistä maanviljelijäsäätyä. Ei mikään tukkiyhtiön torppari voine ajatellakaan torppaansa perintönä kulkevaksi, vaan tilapäiseksi asuinpaikakseen. Sosialidemokraattien maanomistuksen leppymätön hävityshalu ei siis kaiken todennäköisyyden mukaan voi viedä muuhun kuin maiden joutumiseen tukkiyhtiöiden huostaan ja sitä tietä maanviljelyksen rappeutumiseen.

Tämä ei liene torppareillekaan mikään tulevaisuuden lupaus, sillä näitä vaurioita ja tätä kehitystä ei voi mikään laki estää.

Maanvuokraajilla, jotka todella haluavat vakaalla viljelys- tahi omistusoikeudella päästä käsiksi maahan, ei ole siis kaupunkisosialismin luokkatoveriksi tekeytymisestä muuta kuin onnettomuutta. Paitsi edellämainittuja vaikeuksia, synnyttää sosialismin maanomistajiin kohdistuva vaino ensikädessä maanomistajissa katkeroittumista, joka varmaankaan ei ole vuokraolojen väliaikaisellekaan järjestämiselle eduksi. Tässä on nimenomaan merkittävä, että sosialidemokratia suhtautuu

teollisuustyönantajaan järkevämmin, pannen suurta arvoa isännistön myötätunnolle. Maanomistajiin suhtautuu sosialidemokratia vihamielisemmin. Syy on nähtävästi siinä, että teollisuustyönantaja on kaupungin sosialidemokraatille välttämätön elämänehtojen antaja, mutta maatyönantaja ei ole hänen työnantajansa.

On varmaa, että keskinäisen edun ymmärtäminen ja tunnustaminen isännän ja torpparin kesken synnyttää paljon edullisemman luokkasuhteen kuin se on, jota näinä vuosina on kokonaan teennäisellä pohjalla yritetty rakentaa maanvuokraajain ja teollisuuspalkkatyöläisten kesken. Tässä on ehdottomasti käynyt siten, että kahden luonnollisen sopimuskumppalin välille on tunkeutunut asianajajia, jotka kokonaan muita tarkoituksia silmälläpitäen ovat pyrkineet maanomistajain ja vuokraajain välille luomaan sovittamattoman etujen ristiriidan.

Tilattomat ja talolliset.

Yleinen totuus on, että samalla aikaa, kun maataloustuotanto on joutunut kilpailemaan työvoimasta teollisuustuotannon ja kauppaa välittävän liike-elämän kanssa, on tilattomanväestön lukumäärä kasvanut. Maan yhteiskuntaelämässä on tämä kehitys synnyttänyt sen tuloksen, että suuret määrät maatiloja on joutunut kaupattaviksi samalla, kuin tilattomaan väestöön kuuluvain työnkauppaajain lukumäärä on huimaavasti kohonnut. Kumpaisiakin, niin maatiloja kuin tilattomanväestön työvoimaa tarjotaan liikemaailman käytettäväksi. Liiketoimintamme ei ole vielä kehittynyt käyttämään kumpaakaan maan ja kansan etua silmälläpitäen. Maatiloista on muodostunut tärkeä keinotteluväline. Liike on synnyttänyt huomattavan maatilojen hinnannousun. Suuri määrä maatiloja ei enää läheskään korkean korkokannan vallitessa kannata viljelystiloina. Niinpä kädestä käteen kulkevia tiloja ei ollenkaan enää arvostella niiden maataloudellisen kannattavaisuuden, vaan muiden näkökohtien mukaan. Lähimpänä seurauksena tästä on ollut maataloudellisen harrastuksen lamautuminen ja tilojen joutuminen kaupattaviksi.

Luonnollinen maatyöväki on samaa tietä joutunut markkinoille. Sen on pakko tarjota kaupaksi työtään missä sattuu. Tilapäisesti korkeammat palkat teollisuuden ja varsinkin liike- ja kaupunkielämän palveluksessa saavat työväestön elämässä aikaan aivan samat epävarmuuden ilmiöt kuin edellä merkittiin aiheutuneen tilallisten elämässä.

Asiata on koetettu viime aikoina korjata eduskunnallisen työn kautta. Yritykset eivät ole kuitenkaan johtaneet mihinkään tuloksiin. Pääesteenä on ollut sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä, joka ensinnä on huonontanut minkä on voinut eduskunnan muodostamia tilattomanväestön lakiehdotuksia yhdessä, kuten tavallista, eduskunnan vanhoillisimman porvariston kera ja sitten vihdoin äänestänyt ne lepäämään.

Asema on näin kehittynyt sellaiseksi, että vallassa olevat sosialidemokraattiset ja porvarilliset voimat kilpailevat keskenään maatalouselämän hallitsemiseduista. Ja niin kauan kun maastaelävä väestö antaa itseään hallita, eikä kykene järjestäytymään, käy kehitys maaseudulla samaan suuntaan.

Näin ei kuitenkaan välttämättä tarvitsisi olla, jos vain tilattomat ja tilalliset sopisivat keskenään järjestämään

oloja yhteisten etujen pohjalla. Katsokaamme mitä yhteisetuja heillä voisi olla.

Nykyaikana ei kannata mikään tuotanto ilman vakinaista ja ammattikykyistä työväkeä. Maanviljelyksen etu vaatii, että sen käyttämä työväki vastaa näitä edellytyksiä. Tästä johtuu, että tilallisten etu vaatii pitämään huolen siitä, että tilaton väestö löytää heidän maatilojensa turvissa niin varmat elinkeinomahdollisuudet kuin suinkin. Se utopia, että kaikista tulisi joskus pienten tilojen omistajia, ei voi koskaan toteutua. Mutta sen sijaan voi kehittynyt maanviljelys varmasti tarjota vakinaiselle palkkatyöväelle etuja, joita työnetsinnässä kiertelevä ei koskaan muualla tapaa.

Tilattoman väestön vakinainen kiintyminen maatyöhön takaa vastaisen itsenäisen pienviljelijäluokan kasvamisen. Kun maatyötaito säilyy, ammattikäsitys kasvaa ja tilattomain oma harrastus oman maan saantiin varmistuu, tulee aina löytymään riittävästi keinoja, joiden avulla kelpo mies saa omaa maata. Mutta niin kauan kun tämä harrastus on poliittisten asianajajain keppihevosena vain, ja tilattomat itse suhtautuvat siihen melkein kielteisesti, asia ei edisty yhtään.

Sanomme kielteisesti. Sillä jo viime vaaleissa oli tunnettua, että sosialidemokraatit vastustavat valtion rahavarojen myöntämistä tilattomain maanomistustarkoituksiin, niin ikään, että heidän puoleltaan ei saavuttaisi mitään kannatusta maalaisliittolaisten ohjelma tilattomien lainojen korkoalennuksista — siitä huolimatta tilattomain suuri enemmistö äänesti sosialidemokraattisia edustajia! Se johtuu siitä, että yhä edelleen lienee sangen valtaavana eräissä tilattomain piireissä se käsitys, että maata joskus heitä varten otetaan

pakkoluovutuksella. Niin kauan kun ihmiset ovat siinä uskossa, että he saavat jotain ilman, he eivät suostu mitään ostamaan rahalla. Siitä tilattomain luottamus sosialisteihin. Kun maata omistavat tilalliset, joilta heidän tulisi sitä saada, on ilmeistä, että tällainen mielikuva synnyttää luokkavastakohdan, joka on sovittamaton.

Luokkavastakohdan tekee sitä oleellisemmaksi tilallisten keskuudessa verrattain yleinen odotus, että n.s. köyhälistöliike lakkaa ja asema muodostuu ilman muuta taasen yhtä rauhalliseksi kuin esim. viime vuosisadan 80-luvulla. Tämä odotus on yhtä mahdoton kuin tilattomainkin maansaantiodotus. Ainoa, mikä tällaisesta taantumuksen odotuksesta seuraa, on se, että tilallinen jää unelmineen ajastaan jälelle.

Siis molemmat näin ollen odottavat sellaisten tapausten aiheuttamaa olojen parannusta, jota ei tule.

Sillä aikaa kun he näin unelmoivat, kulkee kehitys eteenpäin ja yhä huonontaa juuri heidän asemaansa.

Siitä taas hyötyvät kilpailevat yhteiskuntavoimat. Tilalliset ja talolliset useimmiten tukevat porvarillista elämänkehitystä, samalla kun tilattomat tukevat sosialidemokraattista.

Näin yhä useammat maatilat joutuvat kauppatiloiksi ja yhä useammat „mökkiläiset“ mökittömiksi maantienkiertäjiksi.

Mutta kun maatiloille ei enää kysytä työväkeä, tulee teollisuus-, metsä- ja kauppaelämää palvelevilla aloilla entistä suurempi työntarjonta. Siellä käyvät silloin rinnan entisten tilallisten ja tilattomain lapset. Kumartaen kysyvät työtä, saavat ylenkatseellista kohtelua niin johtajilta kuin vakinaiselta työväeltäkin.

Kapitalistinen liike-elämä saa ilmeisesti aikaan työmarkkinain vilkastumista kaupungeissa ja houkuttelee sinne suuret määrät työväkeä — jota sitte jo talvisin täytyy avustaa hätäaputöillä, oli kaupungissa tullut kuinka „hyvä vuosi“ tahansa. Sosialidemokraattinen liike vaikeuttaa kapitalistisia työmarkkinoita, eritoten pitäen silmällä, ettei ammattityöaloilla avaudu liikoja kilpailumahdollisuuksia maaseututyöväelle — josta yhdessä edellisen kanssa seuraavat nuo talviset työnpuutteet.

Tämä muutos ammattimaatyöläisestä tilapäiseksi ulkotyöläiseksi saa aikaan senkin, ettei maansaantikysymys enää joittenkin aikojen kuluttua olekaan niin polttava. Sillä ne kuolevat ja käyvät yhä harvinaisemmiksi, jotka omaavat edellytyksiä ottamaan leipää omasta maasta.

Mitä tekevät silloin „porvarit“ ja „sosialistit“?

Arvatenkin — riitelevät.

Ja ne tilalliset ja tilattomat, jotka ovat jääneet heidän riitansa loppua odottamaan — ne saavat jättää odotuksensa perintönä lapsilleen. Toiset odotuksen, että maata saadaan ilman, toiset, että työväki väsyisi etujansa valvomaan.

Mikä näissä oloissa, kun kaikki mielikuvitukset jätetään pois, luo maaseudun tilallisten ja tilattomain luokkatoveruuden?

Se, että kumpaisiakin vainoo nykyaikainen kaupunkilaisammattien ja elinkeinojen kehitys;

että keskinäinen etu velvoittaa kumpaisiakin turvaamaan toisilleen vakavan asuntopaikan ja elinmahdollisuudet;

että molempain elämä riippuu siitä maanhedelmän

jäännöksestä, mikä jää jälelle, kun verot ja välikädet on ensin tyydytetty;

että he eivät koskaan ole keskenään kilpailijoita, vaan että esim. tilattomain tuleminen tilallisiksi vahvistaa koko maanviljelijäluokan taistelukykyä;

että molemmille on yhteistä etua siitä, mitä enempi maan varoja saadaan käyteltäväksi maanviljelyselinkeinon elvyttämiseksi.

Mikä estää heitä tajuamasta näitä luonnollisia asioita?

Sama, mikä estää kansoja ymmärtämästä, että heitä vaatisi yhteinen etu tekemään sotilaslakon, välttääkseen noita hirveitä kansainvälisiä murhenäytelmiä. Sama, mikä usein tekee naapuruksista ilman mitään järkisyytä pahimmat riitatoverit.

Mikä heitä voisi yhdistää?

Maalaisliitto on sellainen valtiollinen puolue, jonka tarkoituksena on luoda kaikkien maastaeläjäin kesken sellainen yhteistunne, että he havaitsisivat olevansa toisiinsa liitettynä yhteisen edun siteillä.

Maalaisliitto ei ole asettunut tälle kannalle vain luokkaharrastuksesta, kuten vastustajat yleisesti uskottelevat. Pääsyynä on ollut se, että Maalaisliitto pitää maataviljelevän ja maatyötä tekevän väestön elämän olojen turvaamista ja vahvistamista sellaisena koko kansaa koskevana elinkysymyksenä, jonka rinnalla kaikki muut nykyhetken sisälliset uudistuskysymykset ovat vain vähäpätöisiä syrjäseikkoja. Siksipä onkin Maalaisliiton pyrkimys kohottaa kaikki maanviljelystä ylläpitävät voimat itsetietoisuuteen suuriarvoisesta tehtävästään muuta kuin pelkkä luokkakysymys. Se on kansallisen voimamme tukipylvään vahvistamista ja sellaisenaan kansallinen suurkysymys.

Pikkuviljelijät ja heidän palvelijansa.

(1907.)

Pikkuviljelijän ja hänen työapulaistensa, vuosipalvelijain, välinen suhde alkaa nähtävästi kärjistyä, sekin. Yleinen taloudellinen kuohu tempaa luonnollisesti mukaansa palvelusväenkin ajattelemaan omaa etuansa. Ja se on niin kuin ollakin pitää. Sillä olemmehan jo pitkiä aikoja valitelleet sitä, ettei palvelusväellä sellaisenaan ole mitään inhimillisiä eikä taloudellisia harrastuksia, jotka jollain määrätyllä tavalla antaisivat nousevaa suuntaa heidän elämälleen. Tästä maalaispalvelusväen elämän päämäärän epämääräisyydestä on epäilemättä suureksi osaksi johtunut yleisesti havaittu kyvyn huonontuminen. Ken suinkin on kynnelle kyennyt, on etsinyt muita toimialoja. Yleinen maahengen katoaminen on ainakin Etelä-Pohjanmaalla vaikuttanut, että maan halu ei ole vetänyt nuoria tilattomia nuoruudessa palvelusaikana opittuja kykyjään kiinnittämään uutisviljelyksiin samassa suhteessa kuin ennen.

Kun palvelijaluokka nyt herää kyntämään omaa sarkaansa, on m.m. Etelä-Pohjanmaan pikkutilallisilla aika ottaa harkinnan alaiseksi, mihin suhteeseen he asettuvat tätä liikettä kohtaan. Kun tässä tulemme lausumaan omia ajatuksiamme, teemme sen ikäänkuin keskustelun pohjaksi.

Ensimmäinen asia, jonka pikkuviljelijän tulee itselleen selvittää, on kysymys siitä, onko hänen lähdettävä palvelijainsa kanssa umpimähkään luokkataisteluun samassa merkityksessä kuin tehtailija työntekijäinsä kanssa? Mielestämme täytyy vastaus olla kieltävä, jos aiotaan palvelijalaitos säilyttää sellaisena, että palvelija asuu talossa ja syö talon ruokaa. Sillä jos sellaisiin puolipatriarkallisiin oloihin, missä työn ostaja ja myyjä asuvat ja syövät yhdessä ja työn hinta suoritetaan ruoassa ja asunnossa, jos sinne kutsutaan tavallisen, ihmisluonnosta johtuvan riitaisuuden lisäksi vielä periaatteellinen luokkataistelu, palvelijalaitos tulee mahdottomaksi. Sosialidemokraattinen liike, ollen lojaalinen omille periaatteilleen, on valmis ilman muuta laskemaan luokkataistelun tällekin alalle. Se pitää erittäin silmällä sitä, että palvelijain kohtelu yleensä olisi huono, joten entisten olosuhteiden säilyttämistä ei missään muodossa tahdota ajatella. Mutta kun meillä puolestamme on se käsitys, että juuri palvelusväki on vähemmän pystyvä luokkataisteluun sen koko rajuudessa, kuin pikkuviljelijä, oletamme, että entisten tapojen pohjalla olosuhteiden parantaminen on nykyisellä hetkellä parhain keino. Ajattelemme nimittäin sitä, että jos luokkataistelu koko itsekkäässä rajussa muodossaan tuodaan meikäläisiin talonpoikaiskoteihin, seuraa siitä ensi tilassa,

että palvelijoita ei voida pitää kodeissa eikä talon ruoassa, jolloin

palvelijan täytyy vuokrata itselleen asunto ja hankkia ruokapaikka.

Ken tahansa ymmärtää, että palvelijain elämä tulee silloin niin kalliiksi, että se tulee kysymään sekä isän-

niltä että palvelijoilta paljon enempi *rahaa,* kuin entinen muoto. Seurauksena olisi varmaan, että pikkuviljelysoloissa tulisi palvelijainpito hyvin harvinaiseksi. Viljelykset saisivat kärsiä, levätä ja odottaa uusien kehittyneempäin viljelysmuotojen aikaa. Nykyään maanviljelyspalvelijoina työskentelevät nuoret kansalaiset vetäytyisivät jo sangen nuorina muille tarjolla oleville työmaille ja vieraantuisivat kokonaan maanviljelyksestä, johon eivät koskaan palaisi. Siirtyminen kaupunkiin ja tehdastöihin tulisi paljon yleisemmäksi, jolloin järjestyneen ja järjestymättömän työväen välinen kilpailu tulisi olemaan pakottava tosiasia. Jos meillä sellaista kilpailua ei vielä ole ollut, on se riippunut siitä, että maalla on luokkataistelu vielä liikkunut näihin asti pääasiassa vain periaatteiden piirissä.

Kun nuoret maanviljelystyöläiset tällätavoin joutuvat liikekannalle, johtuu siitä luonnonlain välttämättömyydellä suuria siveellisiä ja taloudellisia vaaroja. Kun ammattikykyinen teollisuusväestö ryhtyy kieltoperäiseen luokkataisteluun, ovat sillä olemassa taistelun perusedellytykset jo siinä, että se työaineissa käytettävien pääomien tuotantoarvo voidaan ennakolta melkein varmasti laskea. Työn laadun esim. määräävät usein vain raaka-aineet ja koneitten kunto. Maanviljelystöissä, varsinkin pikkuviljelysoloissa, on työntekijäin persoonallinen kyky kaikki kaikessa. Sitävastoin työn tuotannon arvoon vaikuttavat ilmastosuhteet y.m. ennakolta arvaamattomat tapaukset niin suunnattomasti, että äärimmilleen koroitettu, määrätty palkkatariffi merkitsee pakkoa „liikkeen lopettamiseen". Jollei nyt ole edellytyksiä siihen, että palvelijain ammattijärjestöt heti saadaan hyvään kuntoon ja että nämä ammattijärjestöt

ottavat esim. työsopimusten laadinnassa määräävän sananvallan, mihin joudutaan? Järjestymättömään, aina vireillä olevaan työtaisteluun, jonka seurauksista ei kukaan tunne olevansa edesvastuussa. Ulkomaiden pitempiaikainen kokemus antaa tällaiselle uskolle varman pohjan. Se antaa sen sitä varmemmin, kun meillä tämä luokkatietoisuuteen herätys nyt tapahtuu valtiollisen liikkeen syrjämaininkina. Se saa kaikki valtiollisten joukkoliikkeiden voimamuodot, mutta myöskin tekee samalla ammatillisen järjestymisen tosiolojen pohjalla, ammattikuntaa velvoittavana liikkeenä, pitkäksi ajaksi unelmaksi vain. Sellaisten olojen siveellisesti alaspäin kasvattava merkitys täytyy olla valtaava. Ja taloudellisesti kasvattava merkitys? Samoin! Sillä eihän kukaan saata uskoa vakavasti, että sellaisen taistelun tuoksinassa ja ilmapiirissä kasvaisivat ja kehittyisivät ne voimat, jotka viljelykselle vihdoin raivaisivat Suomen suot ja korvet? Tuskinpa kukaan.

Mutta jos nyt pikkuviljelijät, noudattaen porvarillisen elämänkäsityksen viittauksia, käyvät muka „hallitsevana luokkana" luokkataisteluun lähimpäin työapulaistensa, palvelijain kanssa, se tulee antamaan palvelusväen luokkataistelulle siveellisesti oikeutetun pohjan. Mikään ei silloin voi estää huonoja seurauksia. Jos ensi aikoina näyttäisikin siltä, että pikkuviljelijä voisi päästä taistelussa jonkunlaiseen voittoon, lopputulos joka tapauksessa on tappio työn ostajalle tässäkin.

Olot meillä esim. Etelä-Pohjanmaalla eivät välttämättömästi ole sellaiset, ettei työtaisteluiden syntymistä isäntäin ja palvelijain kesken voitaisi hyvällä tahdolla hillitä, jopa osittain estääkin. Jos se voitaisiin tehdä, olisi siitä suurta siunausta kumpaisillekin asiallisille ja

yhteiskunnallinen ja siveellinen merkitys sillä olisi suuri. Sellaisen hillitsemisen onnistuminen riippuu suureksi osaksi siitä, miten arvokkaasti ja ymmärtäväisesti isäntäväki tulee osaamaan asettua palvelusväen järjestymiseen ja sitä neuvollaan ja avullaan tukemaan.

Hallitsevat luokat ovat aina tehneet itsensä vihatuiksi sillä, että ne ovat halveksien ja ynseästi kohdelleet vallanalaistensa oikeutettujakin vapausvaatimuksia. Kuinka paljon onkaan Suomen talonpoika saanut kärsiä esim. virkavallan ja ruotsalaisen ylimysvallan luokkasortoa! Meidän lahjoitusmaittemme talonpoikaissuvut, kuinka monta veriuhria ne ovatkaan saaneet uhrata vieraan ylimysvallan Moolokille. Mutta meidän omamme ja kaikkien maiden historia osoittaa, että *kehitys taistelee sorretun puolesta*. Jumala ja luonto eivät tunne mitään luokkaetuoikeuksia, eikä luokkavaltaa. Kaikki sellaiset ovat epämuodostumia yhteiskuntaruumiissa, joten niillä ei ole säännöllisissä oloissa mitään kehityksen ja pysymisen mahdollisuuksia. Yhteiskunnan kulmakiveksi on jo Mooseksen laintauluissa ja vihdoin Kristuksen opissa laskettu kaikkien ihmisten yhdenvertaisuuden olettamus. Mikäli tätä jumalallista säädöstä on syrjäytetty, sikäli ovat yhteiskuntaolot kehittyneet synnyttämään taistelun välttämättömyyttä.

Kun talonpoika *nyt vihdoin* huomaa ajan tulleen, jolloin hänenkin työapulaisensa heräävät omaa luokkavaistoansa noudattaen, omalla tavallaan kansalaistajuntaan, seisoo hän samalla kiusauksen vuorella. Valta kutkuttelee varmaan monen luokkavaistoa. Kapitalisti hänen vierellään yllyttelee vakuutellen, että hänen ja talonpojan asia on yhteinen. Ajatus tehdä kiusaa kykenemättömille palvelustytöille ja pojille, näyttää, ettei

elämä talossa ole vielä heidän armonsa varassa, nousee kuin itsestään. Se kiihottaa taisteluun, luokkataisteluun. Siihen kiihottaa yhtä hyvin ylpeys kuin otaksuttu oma etukin.

Mutta tässä on hyvä muistaa: vahvemmatkin kapitalistit horjuvat ja sortuvat työtaisteluissa, sillä köyhälistön, ruumiillisen työntekijän nouseminen tuntemaan olemuksensa ja työnsä yhteiskunnallisen arvon tapahtuu varmaankin Luojan iankaikkisesta tahdosta. Ja työläs on sinun potkia tutkainta vastaan.

Jos pikkuviljelijä voisi omata tämän suuntaisen ajatustavan, silloin hän varmaan käsittäisi asemansa velvoittavan sovelluttamaan palvelus- ja maatyöväen heräämistä itseensä ja asemaansa toisin kuin tavallinen kapitalisti.

Tässä tapauksessa olisi mielestämme ensi tehtävä ryhtyä perustamaan maamiesammattijärjestöjä. Mitä kaikkea näiden tehtäviin kuuluu puhtaasti ammatillista kehitystä tarkoittavina asioina, siitä antaa laajoja asiallisia tietoja agronoomi A. Teräksinen kirjassaan „Maanviljelijäin ammattijärjestöjä ulkomailla“ (Otavan kustantama, hinta 3: 75). Mutta meidän omituiset olomme velvoittavat siihen, että näille ammattijärjestöille annetaan samalla sellainen luonne, etteivät ne ryhdy esim. poliittiseen puoluetaisteluun. Silloin ne pakostakin tulisivat olemaan luokkataistelun *syynä*, joka ei saa tulla minkään ammattiyhdistyksen tehtäväksi. Maanviljelijäin ammattiyhdistyksen tärkeimpänä tehtävänä tulisi olla valvoa ammatillisen kehityksen edistymistä jäsenistössä ja parantaa „maahengen“ elämisen ehdot. Jäseniksi tuskin voisi liittyä muita kuin varsinaisia, itsenäisiä maanviljelijöitä.

Mutta huomioon on otettava myöskin apulais- ja oppilasolot. Se koskee palvelusväkeä. Jokaisen ammattikunnan tehtävistä on uusien ammattilaisten kasvatuksen valvominen tärkeä. Niinpä maanviljelijäinkin. Jos suhde muodostuu sellaiseksi, että maamies-ammattiyhdistykset alkavat olla luokkataistelukannalla palvelijain ammattiyhdistyksiä vastaan, käsittää jokainen, että ammattitaidon kohoaminen ja maahengen herääminen apulais- ja oppilasryhmissä on mahdoton. Siksipä on maanviljelyksen tulevaisuuden, maanviljelijäin oman ja yhteiskunnan edun kannalta tärkeätä avustaa kaikin voimin vapaita maanviljelysapulaisten ammattiyhdistyksiä, eikä suinkaan vastustaa niiden perustamista. Jos ne alussa luokkataisteluinnossaan tuntuvatkin joskus liiaksi koettelevan kärsivällisyyttä, se on kestettävä, kuten niin monet muutkin nykyaikaiset vaikeudet.

Kun kumpaisetkin ammattiyhdistykset kehittyvät vapaasti, ja kumpaisetkin oppivat pitämään silmällä, ei ainoastaan keskinäistä etutaistelua, vaan *yhteisen ammatin etuja* ja ammattikykyjen kasvamista, täytyy luokkataistelun välttämättömyyden luonnottomana ilmiönä poistua pikkuviljelijän ja hänen apulaisensa väliltä. Sitä toivomaan oikeuttaa sekin seikka, että kun maan saanti ennen pitkää nyt täytyy tulla jokaiselle halulliselle mahdolliseksi, silloin tulee kysymykseen jokaisella yrittäjällä, ei ainoastaan maanviljelysinnostus, vaan myöskin ammattitaito. Silloin liittävät yhteiset ammattiedut ja ammattitarpeet niin lähelle toisiaan pikkuviljelijäin ja hänen nuorten työapulaistensa harrastukset, että kumpaisetkin huomaavat kuuluvansa samaan yhteiskunnalliseen luokkaan.

Kuten muitakin yhteiskunnallisia epäkohtia, toivotaan tätäkin nykyään saatavan korjatuksi uudistavan lainsäädännön kautta.

Kumminkin on ja pysyy tosiasiana, että vapaamielinen lainsäädäntö voi luoda vain *edistysmahdollisuuden*, mutta ei panna toimeen edistystä; se jää aina riippuvaksi vapaasta yksityis- ja kansalaistoiminnasta. Sen ihanteellisen uudistuksen aikaansaamiseksi, jota taloudellisessa ja yhteiskunnallisessa elämässämme toivotaan, tarvitaan ymmärtääksemme ainakin maalaisoloissamme myöskin paljon, paljon sovittelevaa, ymmärtävää yhteistyötä tilallisten ja heidän työapulaistensa välillä. Kärjistetty taistelusuunta jommaltakummalta puolelta, ummessa silmin noudattaen joko kapitalistien tahi sosialidemokraattien taholta tulevaa yllytystä, voi tehdä kokonaan tyhjäksi sen hedelmöittävän edistyksenkin, joka muuten uudistetun lainsäädännön pohjalla olisi mahdollinen.

Kapitalismin ja sosialidemokratian välissä.

(1910.)

Vapaa kilpailu.

Varsinaisen perustuksen kapitalistiselle kehitykselle laskivat ne henkiset virtaukset, jotka ennen Ranskan vallankumousta panivat silloisten syvien rivien terveet ainekset ajattelemaan. Feodalinen valta oli luonut keskiaikaisen pakkoröijyn, johon se oli yhteiskunnallisen kehityksen pukenut. Ajatuksenvapaus mursi tämän pakkoröijyn vanteet, kuohui ensinnä ulos sen rakoilevista liitoksista, kunnes mursi kaikki esteet, kuohui vapaana ja vapauttavana kuin Pohjanmaan jokien keväiset tulvat.

Oliko kumma, että sellaisissa oloissa „vapaa kilpailu“ juuri taloudellisen yritteliäisyyden alalla tunnustettiin oikeaksi! Sillä luokkasäännöksillä sidotut ihmiset uskoivat, toivoivat, että kilpailuvapaus on estävä riittävässä määrässä yksilöitä käyttämästä hyväkseen heikompain kilpailukyvyttömyyttä. Rohkaisevana kuohui työkykyisen miehen rinnassa keväistä elämänuskoa lisäävä ajatus: siinä mies missä toinenkin! Kunhan vain luokkalakien muodostamat esteet poistetaan elinkeinovapauden tieltä, silloin ovat myöskin valittamisen syyt poistetut.

Kuinka surkeasti nämä unelmat ja toiveet pettivät, sen todistaa viime vuosisadan historia. Vapaan kilpailun oppi loi jättiläiskehityksen teollisen tuotannon ja siitä johtuvan kaupan kaikilla aloilla. Se synnytti keksinnön toisensa jälkeen, jatkaen luomistyötä esiintyvän tarpeen mukaan matemaatisella varmuudella. Se kasvatti satumaisia rikkauksia ja kehitti keinotteluvapauden lipun alla lukemattomat keinottelumuodot yrittäjäin käytettäviksi.

Mutta se ei vienytkään 19:nnen vuosisadan ihmistä takaisin kadotettuun Paratiisiin. Sillä kun vuosisata oli lopussa, hallitsi raha-aatelisto, joka oli noussut asemaansa vapaan kilpailun lippu kourassa. Ja köyhälistön laajat laumat olivat sen jälkijoukkona hirvittävästi kasvaneet. Vapaan kilpailun usko oli jälkimmäiset surkeasti pettänyt, samalla kun raharuhtinaat, trustiherrat valmistausivat vuorostaan pettämään vapaan kilpailun opin.

Ja vaikka siis 19:nnen vuosisadan ihmiset olivat tuottaneet maailmalle sivistys-, yhteiskunta-, valtio- ja talouselämässä tarvittavia aineksia enempi kuin edeltäjänsä, kuitenkin tuo vuosisata vaipui hautaansa taitamattomampana kuin mikään edellinen vuosisata käyttämään hyödykseen oman työnsä tuotteita.

Se tuli siitä, että 19:s vuosisata oli teollisen tuotannon kehityksen, mutta ei *ihmisen* kehityksen vuosisata. Se loi vain perustuksia niille materialisen elämän mahdollisuuksille, joiden pohjalle nousevat sukupolvet voisivat alkaa kasvattaa ihmistä ikuisen rauhan vartijaksi.

Ja siksipä täyttikin 19:nnen vuosisadan ihmisen sieluntuska ja tyytymättömyys, yhteiskunta parkui kipu-

jensa raatelemana. Rikkaan ylellisyysaterioitten iloa kaameana soittona häiritsi köyhäin yhä kasvava nälänhuuto ja kostonuhka.

Elämä kadotti makunsa. Raha-aateli ei tiennyt sen maustimeksi uudempaa keinoa kuin — 100 vuotta aikaisemmin Ludvig kuudennentoista hovi.

Huomattavimpia ilmiöitä tässä kapitalistisessa kehityksessä on epäilemättä teollisuusmaiden väestöjen siirtyminen kaupunkeihin. Ja samalla kun joku kaupunki kansoittuu suurkaupungiksi, samalla luo se myöskin oman luonteensa mukaisen tuloksen: räikeimmät luokkavastakohdat. Keinotteleva elämä nostaa keinottelijaneron herraksi, syösten ruumiillisen työn tekijän joukkoihmisenä proletaarien riviin. Tiede ja taide käyvät palvelemaan sitä, joka enimmän maksaa. Suurkaupunki saa ihmeteltävät sivistyslaitoksensa ja lahjoittaa suurituloiselle asukkaalleen satumaisia elämänmukavuuksia. Mutta samalla se työntää suunnattomat joukot työväkeä hylkykasoihin, jotka suurkaupunkien laidoilla muodostavat sen kuonan, minkä suurkaupungin elämä tuottaa. Kainin puolustus: „Olenko minä veljeni vartija?" on rikkaan kaupunkilaisen omantunnon sivellin.

Rikkauden ja köyhyyden äärimmäisyyksien alituinen kosketus tekee ihmiset tunnottomiksi. Elämä muuttuu leipätaistelusta luokkataisteluksi. Ihmisyyden periaatteiden sovelluttaminen tällaiseen elämään on yhtä mahdotonta kuin sovelluttaa niitä sotatantereella. Siihen yksinkertaisesti ei ole aikaa, eikä tilaisuutta. Asiaa ei voi parantaa edes sosialidemokratia, sillä se tahtoo jatkaa suurkaupunkielämää — pikkuparannuksia toimeenpanemalla. Silläkin taholla kyllä jo on havaittu

muutamia niistä vaaroista, jotka suurkaupunkien kehityksen kautta uhkaavat. Tri G. Bang, teoksessaan „Nykyaika", huolimatta siitä, että hän sosialidemokraattina ihailee suurkaupungin tuottamia mukavuuksia, tunnustaa siitä johtuvat suuret vaarat, sanoen:

„Toisin on sen henkisen vaaran laita, joka piilee suurkaupunkilaiselämässä ja joka uhkaa tehdä kehityksen aivan yksipuoliseksi ja tukahuttaa kaikki sielulliset kyvyt. Sitä ei voi voittaa niin kauan kun suurkaupungit säilyttävät nykyisen luonteensa. Suurkaupungeissa ei nimittäin viihdy raikas luonnontunne, vaan se näivettyy ja kuihtuu. Tällä ei tarkoiteta luonnon synnyttämää riemuntunnetta sellaisenaan; päinvastoin tämä viimeksimainittu käy miltei räikeämmäksi kuvastuessaan rakennusaavikon kivitaustaa vastaan. Mutta se tunne, että ihmiset kuuluvat luontoon erottamattomana osana, se kirjava rikkaus tunnelmista ja vaikutelmista, havainnoista ja ajatuksista, jotka vaihtuvat sisällykseltään vuodenaikojen ja ympäristön mukaan ja jotka saavat leimansa kunkin eriluontoisesta yksilöllisyydestä, se, se jää useammille kaupunkilaisille suljetuksi kirjaksi. Ja näin joutuu arvaamaton aarre elämänarvoja hukkaan; se kasvattava merkitys, joka luonnontunteella on henkisten kykyjen sopusuhtaiseen kehitykseen nähden, jää arvottomaksi; ja seurauksena on sairaaloinen yksipuolisuus."

Kapitalistinen pääomavalta, joka nyttemmin on jo alkanut tehdä vapaan kilpailun opin tyhjäksi kirjaimeksi, se tarvitsee juuri suurkaupungeita. Sillä niiden kautta vain käy mahdolliseksi toteuttaa niitä vallanhimoisia suunnitelmia, joita rahamiesten päässä pyörii.

Heille on luokka- ja leipätaistelu elämänehto. Sellaista taistelua ei rauhallinen maaseutu voi synnyttää. Siksipä kaikki sellaiset toimet keskittyvät kaupunkeihin.

Mutta sitenpä joutuu myöskin maaseutu epätasaisessa kilpailussa tappiolle. Sillä yhteen keskitettyjen keinojen ja koottujen pääomain sekä hankittujen keinottelukykyjen avulla maaseutu aina saa liikeasioissaan alistua kaupungin, varsinkin suurkaupungin pakkovallan alle. Rengasjärjestelmien avulla on se tähän saakka ollut tavallista, nyttemmin on trustijärjestelmä sillä alalla lopullisesti alkanut tehdä vapaan kilpailun kokonaan tyhjäksi.

Samaten kuin kaupunki siis anastaa haltuunsa kaikki taloudellisen elämän keinottelu- ja mikäli mahdollista tuotantolähteetkin, samalla se vetää perässä ihmiset. Maaseudun elinehdot lakastuvat ja kuivuvat, kun niitä ei harrasta, niille ei innostustaan uhraa kapitalismin kasvattama nero. Sillä ne eivät voi maksaa hänelle tuottajana sitä, minkä hän saa kaupunkielämän tarpeita tyydyttävänä keinottelijana. Häntä seuraavat maaseudun nuoret, sielut avoinna vastaanottamaan esimerkillistä oppia. Sadattuhannet lähtevät kodistaan vapaan kilpailun ihanan innostuksen valtaamina: siinä mies, missä toinenkin — uskoen kuolevansa onnellisena „rikkaana miehenä".

Mutta vain yksi sadastatuhannesta onnistuu. Suunnattomasta joukosta tulee maailman murjomia, kapitalismin tekemää hylkyväkeä, jonka joukot kasvavat uhkaavammiksi vuosi vuodelta kaikkien suurkaupunkien rauhalle. Huolimatta siis erinomaisista, teollisuustuotantoa helpottavista keksinnöistä, tekniikan parantumisesta kaikilla aloilla, pankkiliikkeiden erinomaisesta

kehityksestä, kasvatuksen, tieteen ja taiteen saavutuksista, joista 19:ta vuosisadan vapaa kilpailu ylpeilee, — tällä kaikella on kuitenkin yhteiskuntaan nähden ollut vain sairaaksi tekevä, rikkova merkitys.

Ja yhteiskunnan onni, sehän toki on suuremman kilvoittelun arvoinen kuin kaikki nuo edellä luetellut saavutukset yhteensä!

Jos tulemme kerta tällaiseen päätökseen, sitten on vain kaiken edellä sanotun perusteella lisättävä ajatuksenamme: niin kauan kun kaupunkien väestö kasvaa maaseudun kustannuksella, kasvaa yhteiskunnan sairaus.

Sosialidemokratia lupaa sen poistaa luokkataistelun avulla. Siihen on vapaan kilpailun oppi johtanut ne, jotka joutuivat kilpailussa tappiolle. Mihin tämä vuorostaan johtaa ne, jotka eivät luokkataistelun kautta saavuta osaansa, siitä seuraavassa.

Romahduksen odotus.

Kapitalismin lähtökohtana oli nälkä, sen liike-elementtinä persoonallinen voimantunto ja päämääränä yksilön vapaus ja hyvinvointi.

Nälkä niinikään on sosialidemokratian lähtökohtana. Mutta sen liike-elementtinä ei ole enää persoonallinen voimantunto, sen päämääränä on joukkojen onni, jonka tieltä pitää yksilöjen onnenpyyteiden väistyä, mikäli ne vastustavat joukkojen, s.o. yhteiskunnan yhteistä parasta.

Kapitalismista ja sen luomista yhteiskuntamuodoista on sosialidemokratia tullut siihen käsitykseen, että se

on kasvattanut omalle, alkuperäiselle lähtökohdalleen aivan päinvastaisen tuloksen. Vapauden sijaan on kapitalismi synnyttänyt orjuuden, veljeyden sijaan kateuden ja tasa-arvon sijaan ammottavat luokkarajat.

Nämä virheet tahtoo sosialidemokratia korjata liittämällä kapitalismin luoman köyhälistön yhteen. Yhteisyyden joukkotunteen tahtoo se kasvattaa mahtavaksi, itsetietoiseksi luokkatunteeksi, seuraten tässä aatelistolta ja porvaristolta saamiaan esimerkkejä. Tämän tunteen edestä tulee väistyä persoonallisen vapauden ja yksilöllisen taloudellisen kilpailun oikeus. Tätä oikeutta vastaan tarjoo sosialidemokratia korvaukseksi toveri- ja luokkatuen.

Se on sosialidemokratian vastalause porvarilliselle vapaudelle: joukon yhteistunne yksilön oikeutta vastaan. Mutta päämäärä on silti kumpaisellakin ihmeteltävästi sama: porvarilla veljeys ja tasa-arvo, sosialidemokratialla toveri- ja luokkatunne. Ja kaiken pyrkimyksen pohjana kumpaisellakin puuttumaton leipä: porvarilla yksityinen pääoma, sosialidemokraatilla yhteiskunnallinen elinkorko.

Nimet vain vaihtuvat!

Useimmat, joiden pitää tehdä työtä elääkseen, ovat pettyneet kapitalismin teorioitten suhteen — olkoon puhe ruumiillisen tahi henkisen työn tekijöistä.

Useat, jotka eivät ole olleet heti valmiit suin päin syöksymään sosialidemokraattisten teorioiden helmaan, ovat pysähtyneet tarkastelemaan niitten mahdollisia heikkouksia.

On aivan ilmeistä, että niin kauan kun sosialidemokratia ei ole missään toteutettuna, se voi pitää joukkoja koossa ihmeittenuskon vanhalla taikavoimalla.

Saarnamies voi aina sysätä yritysten epäonnistumisen syyt porvarien syyksi. Mutta se seikka, että sosialidemokratia, huolimatta tarkkapiirteisistä teorioistaan ja lujista järjestöistään, ei ole vielä voinut missään, esim. teollisuuden alalla, toteuttaa omia periaatteitaan, alkaa olla vaarallinen todistus tämän aatesuunnan käytännöllisestä mahdottomuudesta. Yhä useammin kysytään, miksi ei työväki perusta omia tehtaita? Tärkeimpänä syynä tähän pidetään pääoman puutetta. Mutta se ei ole totta! Sillä jos sellaisten yritysten kannattavaisuus vain olisi taattu ja pääomat voisivat niissä työskennellä tavallista liikekorkoa tuottaen, kyllä pääomia teollisuusmaissa saataisiin!

Sosialidemokraatti vastaa, että tärkein este siihen, ettei teollisuuslaitoksia haluta työväen huostaan yksitellen, on se, että ne joutuisivat kuitenkin kilpailemaan „porvarillisten" laitosten kanssa. Tästä syystä pyrkiikin sosialidemokratia kansainväliseen taloudelliseen vallankumoukseen.

Kaiken tämän rinnalla kuitenkin on merkittävä, että on yritetty sosialistisella pohjalla teollisuuslaitoksia, mutta ne ovat enimmiten menneet nurin — sisällisen riitaisuuden vuoksi. Tämä pelko estää uusia yrittämästä. Mutta se taasen todistaa ihmisluonteen vaikeista virheistä, joiden olemassaoloa ei sosialidemokratia pidä varsinaisina loukkauskivinään, mutta joiden poistamista uuden yhteiskunnan luojain olisi velvollisuus ajatella.

Tämä on uusi todistus teorian heikkoudesta. Syrjästä katsoja epäilee, että juuri tämä, ihmisten eripuraisuus tulee olemaan sosialismille samallainen loukkauskivi kuin kateus oli porvarilliselle veljeydelle.

Sosialidemokratia panee kaikki toivonsa kansainväliseen yhteiskunnalliseen vallankumoukseen. Tästä huolimatta se ottaa osaa parlamenttaariseen lainsäädäntöön yksityisissä maissa. Yksityisen valtion sosialidemokraatti joutuu nyt varsin merkilliseen ristiriitaan omain teoriainsa kanssa. Jos yksityisessä maassa lainsäädäntöä kehitetään puhtaasti sosialidemokraattiseen suuntaan, seuraa siitä pian sosialidemokraattinen valtiomuoto. Mutta kun tämä toteutetaan yhdessä maassa, toisten ympärillä edelleen pysyessä kapitalistisen tuotannon pohjalla, silloinhan tuo sosialidemokraattinen kansa on kuitenkin pakoitettu kansainväliseen, kapitalistiseen kilpailuun! Silloin joutuu koko kansakunta sosialidemokraattisen lainsäädännön pakoittamana siihen asemaan, johon eivät sosialidemokraatit uskalla ryhtyä vapaaehtoisuuden tietä muodostamalla työväen omistamia tehtaita. Mutta jos joku kansakunta joutuu tällaiseen asemaan vain luokkatietoisuuteen kasvatettuna, ilman kansainvälisiä kilpailuvaikeuksia kestämään kasvatettua toveri- ja kansallishenkeä sekä työn ilon yllykettä, silloin on jo syytä pelätä, että luokkatunne on kansainvälisessä taistelussa ja kilpailussa aivan yhtä kestämätön ja heikko turvaksi, kuin tavallisessa kapitalistisessa kilpailussa veljeys.

Ja tästä syystä pakottaa nykyaikainen kansainvälinen taistelu jokaisen kansakunnan jäsenen olemaan ensin kansalainen, sitten vasta sosialidemokraatti.

Mutta silloin horjuu sosialidemokraattinen teoria. Se ei kestä enää käytännöllisen arvostelunkaan kosketusta hermostumatta, kuinka sitten ankaraa todellisuutta! Ainoastaan toivon perustalle raketun uskon edessä se jaksaa seisoa.

Mutta — se seisoo vain niin kauan kun usko kestää.

Vapaan kilpailun synnyttämän kehityksen parhaiten vaikuttavia ilmiöitä on ihmisten ahkeruuden kannustaminen. Sosialidemokratian omasta luonteesta johtuu, että sen opeista veltommat luonteet vetävät johtopäätöksiä, jotka suorastaan heidän mielestään oikeuttavat laiskuuteen. Perussyy on siinä, että taistelussa kapitalistista riistämistä vastaan yhtenä tärkeänä tekijänä pidetään liikatuotannon supistamista lyhennetyn työpäivän avulla. Ammatilliset joukkotyösopimukset vaikuttavat edelleen järjestelmällisesti työhalua lamauttavasti samalla kun ne suojelevat yksityisiä, heikompiakin työmiehiä työnantajan mielivallalta.

Laiskuus, samoin kuin työhalukin ovat sielullisia ominaisuuksia, joilla enimmiten on puhtaasti persoonallinen luonne, vaikkapa yhteiskunnalliset olot auttavatkin niiden kehitystä. Sitenpä sellainen joukkoliike, kuin sosialidemokratia, ei voi panna tähän seikkaan riittävää huomiota. Samalla kun se panee esteen voimakkaan luonteen pyrkimykselle, oman kykynsä ja ahkeruutensa avulla luoda pääomaa käskynalaistensa työn hedelmistä, ja vaatii hedelmien tasan jakoa, samalla se valmistaa käskystä tekeville tusinaihmisille tilaisuuden turvautua joukkotyösopimuksen takauksen suojaan ja teeskennellä työtä vain silloin, kun kapitalistin mielivallan alaisena oltaessa pitää tehdä työtä, jos mieli saada leipää.

On ainakin hyvin todennäköistä, että juuri tästä seikasta johtuu sosialidemokratialle välttämättömyys turvautua romahdusoppiin, yhteiskunnallisen vallankumouksen odotukseen. Sillä jos tämä liike laskisi voit-

tojensa saavutuksen tapahtuvan kehityksen tiellä, silloin täytyisi sen suhteellisesti muuttaa vaatimuksiaan niihin laiskuudentaipumuksia omaaviin yksilöihin nähden, jotka nyt, odottaen romahdusta, kieltämättä antavat sosialidemokraattiselle liikkeelle sen suuren joukkopainon, jonka sävellajissa johtajainkin usein täytyy soittaa.

Epäilijä joutuu, kuullessaan näiden ihmisten puhuvan romahduksesta ja odottaen sen jälkeen ihmeoloja, kysymään: millähän tavalla heidän olonsa järjestettäisiin romahduksen jälkeen siten että myöskin laiskat olisivat tyytyväisiä? Moni, joka on väärin käsittänyt evankeliumin, aikoo „parannuksen päälle“ päästä myöskin taivaaseen, vaikka elämä täällä on jyrkässä ristiriidassa sen kanssa, mitä kaikkien vaatimattomimpain siveysmittojen mukaan taivaassa vaaditaan. On aivan ilmeistä, että sosialidemokratia, jättäessään kokonaan avonaiseksi kysymyksen siitä, miten elämä järjestyy sosialistisessa valtiossa ihmisten keskinäisen siveellisen suhtautumisen kannalta katsoen toisiinsa, tekee suuren virheen. Usko, että kaikki muodostuu romahduksen jälkeen itsestään, on silloin yhtä suuri erehdys, kuin uskoa, että kaikki asiat esim. Suomessa järjestyvät itsestään. Jos tuo itsestään järjestymisteoria olisi oikea, voisi sanoa, että esim. sosialidemokraattinen liike Suomessa on järjestynyt itsestään, jota se kuitenkaan ei ole vähääkään tehnyt. Syömään ihmiset kyllä tulevat itsestään ilman pakkoa, kun vain joku on niin hyvä ja tarjoo. Mutta kun romahduksen jälkeenkin, kaiken todennäköisyyden mukaan, täytyy tuotanto tapahtua ennen kulutusta ja se vaatii velvollisuudentuntoa ennen luokkatuntoa, näyttää jotenkin

varmalta, että sosialidemokratia valmistautuu ainoastaan romahdukseen, mutta ei sen seurauksiin.

Kapitalismi on hellin käsin pidellyt ja kehittänyt aatelistolta perimäänsä ylellisyyden ihannoimisen oppia ja lopulta löytänyt siinä oman elämänsä tarkoitusperän. Sosialidemokratia nyt vuorostaan omii avosylin elämännautinnot. Parhaimmisto tietysti välttää lankeemuksia, mutta joukot löytävät tässä vanhassa lankeemusopissa pehmoisen patjan laiskuudelle ja nautinnonhimoille. Sosialidemokraattikin on vain ihminen. Epäilijä joutuu arvelemaan, että nautinnonvapauden evankeliumi vie hänetkin, edeltäjäinsä jälessä — rikkaanmiehen leposohvaan, kun vain tilaisuutta sattuu tarjoutumaan.

Ylimyksellisen rikkaanmiehen luoma on epäilemättä yli-ihmisen luokkaihanne, jossa oma etu asetetaan kaikkien tekojen määrääjäksi. Aivan samasta alkulähteestä on kotoisin sosialidemokraattinen luokkaetu, jolle teoriassa annetaan kyllä juhlallinen yleisluonne, mutta joka käytännössä yhä muuttuu mitä alhaisimmalla asteella olevaksi poroporvarilliseksi oman edun tavoitteluksi. Sitä ei sosialidemokratia tarkoita, mutta sen kasvatustapa vie siihen. Sillä kun luokkaitsekkäisyyttä puoluekiihotuksen kautta mitä intohimoisimmin kasvatetaan ihmisissä, joiden sielunviljelys on sangen alhaisella asteella, heissä kasvaakin yksilöllinen itsekkäisyys — vasten kasvattajan tarkoitusta. Tämä pitää paikkansa kaiken valtiollisen puoluekasvatuksen suhteen, mutta esiintyy sosialidemokratiassa sen varsinaisena liikkeelle panevana alkutekijänä.

Näin kasvatetun jäsenistön kanssa on sosialidemokraattinen valtio varmaankin helisemässä. Saataneen siel-

läkin havaita, että monet olivat kutsutut, mutta harvat valitut.

Näistä vaikuttimista otaksumme lähtevän alkusyyn siihen, että ihmiset maaseudulta virtaavat kaikkialla maailmassa kaupunkeihin. Mikäli kapitalismin ja sosialidemokratian välinen taistelu tunkeutuu maaseuduille kiihdyttämään leipätaistelua sekä herättämään niitä unelmia elämänonnesta, jotka kumpainenkin taistelevista luokka-aatesuunnista lupaa toteuttaa vain kaupungissa, sikäli kansanvaellus kaupunkiin syntyy, kiihtyy ja saavuttaa lopulta vauhdin, jonka päämääränä näyttää olevan ihmissuvun lankeemus. Tämä vauhti syrjäyttää kaikki järjestelmät ja aatteet. Se kumoo esteet persoonallisen itsekkäisyyden tieltä. Materian palvelukseen vihkiytyvä ihminen käy ensin ulkokullatuissa koruissa. Mutta mikäli vallankumous kasvaa, sikäli intohimoinen hävyttömyys paljastuu ja valhekorut putoilevat. Sosialidemokraattinen luokkataistelija ja kapitalistinen vapaudenveli havaitsevat lopultakin olevansa siveellisesti veljekset. Mutta heidän välilleen on elämä luonut sovittamattoman riidan, eturiidan, luokkariidan ja heistä on tullut riitaveljekset.

Sovittamattomat.

Jotka eivät näe muussa pelastusta kuin toistensa kukistamisessa. Ja siihen päämäärään pyrkiessä eivät kumpaisetkaan keinoja valitse. Tyrannimaisin itsevalta kavalin petos, valhe ja väärennys, yksityis- ja joukkomurha — kaikki on luvallista vastustajan kukistamiseksi.

Suurkaupungit ovat taistelun varsinaisia pääkortteereja. Pienissä harjoitellaan. Maaseutu kaikkialla tuntee pelottavat mainingit sodan kauhuista ja hävityksestä.

Niille, jotka tämän taistelun voittohedelmistä jäävät osattomiksi, jäänee huviksi ja korvaukseksi oikeus tuomita — luokkapetturit. S.o. ne, jotka rikkoen luokkatoveruutta vastaan, käyvät tätä tietä valtaan ja etujen nauttimiseen.

Mitä se on muuta kuin sama temppu, jolla kapitalistisen järjestelmän läpitunkema oikeusistuin tuomitsee — kassanvarkaan, tahi vekselinväärentäjän?

Luokkapetturin tuomio ei pelota asiaa uudistamasta seuraavana päivänä, enempää kuin kassanvarkaan ja vekselinväärentäjän rangaistus ei pelota toisia koettelemasta onnensa saavuttamista samalla keinolla.

Tämä kaikki nimenomaan seurauksena siitä, että siveellisyyskäsitteiden uudistamiseksi siitä lankeemuksesta, johon kapitalismin kehitysaika on ne laskenut, ei sosialidemokraattisessa kansalaiskasvatuksessa pidetä huolta.

Kenties tämä tie onkin se tie, joka nopeimmin vie siihen romahdukseen, josta sosialidemokratia toivoo uuden yhteiskunnan nousevan puhdistuneena kuin Fenix-lintu tuhastaan? Ehkä. Mutta juuri tällä tiellä ihmissuvun siveelliset edellytykset niin perin pohjin kulutetaan ihmisyyden kiduttamisen, köyhäin piinaamisen ja tuhlaavan ylellisyyden markkinoilla. Uutta yhteiskuntaa luomaan pystyvän ja kestävän uskon mahdollisuudet häviävät. Romahduksen odotus ja toivominen vie suoraa päätä epätoivoon.

Siksi tämä romahduksen odotus ei ole, eikä saata olla terveitten ihmisten yhteiskunnallisen toiminnan johtotähtenä.

Leivänkasvattajan uusin kapitalistinen ies.

Mitä lupaavat siis kapitalismi ja sosialidemokratia leivänkasvattajamiehelle?

Armopalan.

Armopalan, joka putoo sen pöydän nokalta, minkä ympärillä he itse ensin nälkänsä sammuttavat.

Nälkänsä?

Niin: nälkänsä.

Mutta minkälainen on luonteeltaan oikean kapitalistin nälkä?

Se on sellainen, joka vie sielunkin toisen sisältä, aivan kirjaimen mukaan.

Miten tämä kumma ilmiö siis kohtelee työstään elävää maamiestä ja talonpoikaa?

Mesi kielellä. Jos maanmiehellä on luonnontuotteita, maata, metsää, ruumiinvoimaa, tulee hän rahan kanssa. Ostaa ensin maamiehen sielun. Hän näetten herättää leivänkasvattajassa rakkauden rahaan. Pystyttää hänen sydämeensä saman epäjumalantemppelin ja uhrialttarin, joka kapitalistisen keinottelijan omassa sydämessä aina suitsee.

Ja kun se on tehty, samalla on myöskin tehty kiinnekirja maamiehen elämänonneen.

Näin käy sitten:

Hän tarjoo maasta hyvää hintaa. Maamies myö. Raha on kääntänyt hänen mielensä. Kun huijari saa maan, ryhtyy hän sitä imemään kuiviin. Hän tahtoo voittaa. Tuo talo ei ole hänelle kotitalo. Se on keinottelualue, josta hänen tulee saada mahdollisimman paljo voittoa. Kun hän on putsannut sen metsistä, palstonut pieniksi, houkutellakseen köyhiä maamiehiä

ostamaan sopivia „pikkutiloja“, ja pistänyt voittoina tuhannet taskuunsa — silloin on ensimmäinen kapitalistinen samum-myrsky käynyt tuon maatilan ylitse. Kuolemanvarjot kummittelevat sen alastomiksi raastetuissa metsissä, sen pelloilla näkyy kaikkialla leimana ikäänkuin kalpeneva tuska, jota musta multa ei saa sanotuksi, mutta jonka se oman hedelmällisyytensä väsymyksessä niin kipeästi tuntee.

Kuinkako? Ovathan tilat joutuneet nyt useampiin, ahkeroihin käsiin. Totta, useampiin käsiin. Mutta ahkeruus on vain harvoille koitunut jumalansiunaus. Näitä pikkutiloja, jotka syntyvät keinottelun kautta, jolloin maanhinta nousee aivan luonnottomiin, seuraa uusi, kamala imijä: korko. Köyhä mies luuli saavansa maasta elinkeinon. Pian havaitseekin hän tuon pikkutilansa muuttuvan huonoksi liikekeinoksi, sillä maatalouden kannattavaisuuden yksi tärkein ehto, metsä, puuttuu. Ja pelto ei tuota kuin puolet siitä, mitä ostaessa ruusuisten mielikuvien vallassa uskoteltiin.

Nämä näkevät edessään varman perikadon. Korkean hinnan korkea korko syö heidät putipuhtaiksi. Se tappaa innon ja vie elinvoimat.

Mutta tällaisen huijausliikkeen kautta tekee kapitalismi pienestä joukosta vanhoja tilanomistajia kapitalisteja, seuraavassa polvessa syöstäkseen heidän jälkeläisensä joko ryysyköyhälistöön, teollisuusarmeijaan tahi harvassa tapauksessa virkamies- ja liikemiesylimysluokkiin.

Ensin vie kapitalismi talonpojan sielun. Sitten vie se hänen omaisuutensa, vihdoin sukunsa.

Sillä kaikkinainen perintölunastus käy aivan mahdottomaksi maaomaisuuden luonnottoman hinnannou-

sun vuoksi. Useimmissa tapauksissa joutuvat vastaisuudessa perittävät tilat keinottelijalle myytäviksi ja jaettaviksi mahdottomiksi, kannattamattomiksi viljelyspalstoiksi.

Näin joutuu maa liikekannalle, kulkemaan kädestä käteen kuin kauppakoni. Maata hoidetaan — kuin kauppakonia. Kapitalismi ei koskaan muuta luonnettaan, se säilyttää aina kaiken muun edellä voittoa etsivät ominaisuutensa. Kukoistavan metsän paljastaa se juuriaan myöten ja painaa siihen Attilan hevosen jäljen, josta ei enää koskaan rehevyys nouse. Keinottelijalla ei ole mitään muuta tulevaisuuden silmämäärää kuin oma kukkaro. Samoin kiskoo hän mehun viljellystä pellosta. Mutta siinä täytyy käyttää välimiehenä köyhää palstan ostajaa. Ja niin antaa hän palstalle korkean pörssihinnan. Köyhä mies ostaa. Luonnottoman korkealle hinnalle on nyt maksettava juokseva pankkikorko.

Se osa hänen työnsä hedelmistä, mikä ei vielä näihin korkoihin ja veroihin kulu, se kaupotellaan vaihtaen rihkamaan. Käy kuin mustalaisen hevosluuskan kanssa, jolle ruuan sijaan huijari antaa selkään loistavat mäkivyöt, panee päähän punatupsuiset väkisuitset ja ruoskalla nostaa pään pystyyn. Sellaista markkinakomeutta, liikettä ja humua saa kapitalismin vaikutus hetkisen syntymään maalaiselämässä. Sekä talonsa myöjät että niiden jätteiden, metsättömien palstatilain ostajat eivät ole muuta kuin itsetiedottomia, älyttömiä välikappaleita, kätyreitä kapitalistisen rahaherransa käsissä. Saa siinä hikensä puristaa se, joka näin joutuu tällätavoin välittämään maan nilkomista, tyydyttääkseen rahavallan

julmaa nälkää. Ei sellaisessa kodissa enää kotijumalat viihdy. Elämän laki luo siellä kasvavista taistelevia proletaareja. Pikkutiloiltaan vihdoin nääntyen siirtyvät he palkkatyöläisten laajaa armeijaa lisäämään.

Se suku ei enää jatka sillä alalla.

Niin hävittää keinotteleva kapitalismi *maan,* maataviljelevän *ihmisen* ja hänen *omaisuutensa.*

Sellainen on siis se ies, jonka keinotteleva talousjärjestelmä uhkaa laskea leivänkasvattajan kaulaan.

Ja laskee, ellei maamies ryhdy itsetietoiseen vapaustaisteluun.

Mitä sosialidemokratia lupaa leivänkasvattajalle.

Sosialidemokratia on julistanut taistelun kapitalismin hirmuvaltaa vastaan. Se lupaa siirtää maat valtion huostaan, estääksensä kapitalismin maan hävitystä.

Valtion huostaan.

Mutta kuinka ja koska se tapahtuu? Ja millä tavalla se tapahtuu?

Karl Kautsky vastaa siihen: „Edeltäpäin on kiellettävä, vieläpä mitä vakavimmin taisteltava jokaista yritystä vastaan, jonka tarkoituksena on estää talonpoikain kurjuuteen vajoomista, vierittämällä osa hänen taakastaan teollisuuden tai proletariaatin hartioille“.

Siis: ensi keinona sosialidemokratialla on auttaa kapitalistisen järjestelmän kehitystä ja siten edistää talonpojan kurjistumista siihen mittaan, että hän nääntyneenä jättää maansa ilmaiseksi valtiolle.

Karl Kautsky sanoo edelleen:

„Sosialidemokraattinen agraariohjelma, joka olisi laadittu talonpoikain suojaamista silmällä pitäen, ei siis ainoastaan olisi tarkoitukseton, vaan se olisi enemmän, se olisi sosialidemokratian suurinta turmelemista. Sillä se olisi ristiriidassa proletaarisen luonteen kanssa. Sillä olisi hyvin vaikeita hetkellisiä seurauksia, jotka järkyttäisivät sen sisimpiä liitoksia, jotka lamauttaisivat sen alkuun panevaa voimaa ja sen kautta se menettäisi maineestaan tulevaisuuteen tähtäävänä puolueena".

Eikö tämä ole selvää, vai kuinka? Pienviljelysjärjestelmä ja sen edustaja talonpoika on uhrattava sosialidemokratian eheyden vuoksi, järjestelmän vuoksi, koska hän ja hänen elämänmahdollisuutensa eivät sovi sosialidemokraattiseen järjestelmään! Edelleen on talonpoika uhrattava, tieltä poistettava, koska hänen rauhaan kasvanut luonteensa ja varsinkin taloudellinen hyvinvointinsa panee esteitä sosialidemokratian ja kapitalismin välisen luokkataistelun kärjistymiselle ja siten hidastuttaa yhteiskunnallisen vallankumouksen joutumista.

Ja lopuksi: talonpoika on uhrattava sosialidemokratian maineen vuoksi.

Mistä sitten johtuu talonpoikaisluokan sopimattomuus sosialidemokratian puitteisiin? Seuraavasta:

„Vähemmän räikeä on vastakohta keskinkertaisten talonpoikain ja proletaarien kuin suurtilallisten ja proletaarien välillä, talonpoikain, jotka eivät ensinkään tahi ainakin hyvin vähän pitävät palkkatyöväkeä, jotka pääasiassa suorittavat työnsä perheen omilla voimilla, mutta jotka kuitenkin elävät tuottamalla elintarpeita markkinoille. Heihin nähden ei ole olemassa vastakohtaa riistäjien ja riistettävien välillä". —

Itsenäisen talonpojan sopimattomuus sosialidemokratian puitteisiin johtuu siis siitä, että keskikokoisessa ja pienviljelyselämässä ei ole riittävän selviä luokkavastakohtia. Teoreetikko, kuten Kautsky, se ne sieltä kyllä löytää, mutta itse asianomaisille ovat luokkavastakohdat hämärämmät.

Ja sosialidemokratia voi esiintyä ratkaisevasti vain siellä, missä luokkavastakohdat ovat selviä

Siksi on hävitettävä itsenäinen talonpoika: ensin saattamalla hänet kapitalismin orjaksi, syöstäkseen sitten „kypsänä" proletariaatin riveihin.

Meidän täytyy nyt ensinnäkin kysyä: kuinka pitkän ajan päähän sosialidemokratia laskee tämän talonpojan kukistuksen?

Siihen vastaa sosialidemokraatti:

Kaikki riippuu siitä, kuinka nopeasti olot kehittyvät ja kapitalismi saavuttaa huippunsa.

Päämäärä siis siirtyy jokseenkin epämääräiseen aikaan, vai kuinka? Se saattaa kestää 50 vuotta, 100 vuotta, enempi.

Tätä odottamaan pitäisi siis talonpojan nyt olla valmis uhrautumaan, kärsiäkseen itse ja lapset, ja lasten lapset ensinnä kaikki kurjistumisen hirmuiset seuraukset — koska sosialidemokratiakin vain auttaa kapitalistista keinottelijaa tekemään itsenäisestä talonpojastakin proletaarin. Ja päämääränä kimaltelee vuosisatojen takaa onni saada luovuttaa tilansa, jonka viljelys ei enää elätä, valtiolle lahjaksi, voidakseen sitten ruveta vuokraajana viljelemään samaa maatilkkua sen pakkovallan alaisena, johon sosialidemokraatinen järjestelmä nyt tulisi laskemaan tuon läpiväsyneen leivänkasvattajan.

Eikö olekin ihana tulevaisuus, minkä leivänkasvattajamiehelle jälkeläisineen lupaa sosialidemokratia?

Mitä uhraavat tälläaikaa muut tuottajat? Työväen ammattijärjestöt kaikilla muilla aloilla parantavat taloudellista asemaansa minkä ehtivät, pelkäämättä sen laimentavan romahduksen odotusta. He tahtovat käydä kylläisinä yhteiskunnallisen vallankumouksen iloihin, leivänkasvattajan tulee käydä sinne nälkiintyneenä, ruumiin ja sielun puolesta kuritettuna, saadakseen sitten ilon jatkaa valtion vuokralaisena ihmiskunnan elättämistä, muuttuakseen nyt sosialidemokraattiseen järjestelmään soveltuvaksi — *uuden yhteiskunnan orjaksi.*

Sosialidemokratian yksi suurimpia heikkouksia on juuri maakysymyksessä. Ja se johtuu siitä, että sosialidemokratia ei kestä, sen ohjelman sisään ei mahdu itsenäinen, riippumaton eläjä, koska se vastustaa järjestelmän tyranniutta. Se on siis sama syy, joka pakottaa nykyaikaisen hirmuhallituksen takavarikkoon ottamaan ja polttamaan itsenäisten ihmisten ajatuksen tuotteet. Sama syy, joka pakottaa sotilaat kieltämään ajattelemasta. Nämätkin yksilöjen vapauden rajoitus-hommat lähtevät yhteiskunnan hyvän tavoittelusta. Että siten saavutetaan yhteiskunnallisen hyvän irvikuva, ei tarvinne sanoa. Eikä sosialidemokratia tule yksityisen vapauden rajoituksissaan onnistumaan rahtuakaan paremmin.

Ainakin leivänkasvattajan on turhaa valmistautua makeanleivänpäiville silloin, kun hän joutuu luokkaetujensa, nimenomaan vuokraetujensa puolesta taistelemaan kaikkia muita luokkia vastaan — silloin samoin kuin nytkin. Sillä turhaa turhempaa on uneksia, että ammatillinen luokkataistelu loppuisi sosialidemokraattisen järjestelmän voimaan tultua. Sellaisen väittäminenkin olisi naurettavaa. Eikä se soveltuisi edes materialistisen historiankäsityksen piiriin, joka rakentuu jatkuvan taloudellisen luokkataistelun pohjalle.

Silloinkin siis, samoin kuin nytkin, joutuisi leivänkasvattajain armeija olemaan sen holhous- ja pakkovallanalaisena, johon sosialidemokraattinen teollisuusvaltio sortaisi itsepuolustukseen järjestymättömät leivänkasvattajat.

Tämä täytyy tapahtua sosialidemokraattisen teorian vuoksi, sillä siihen ei sovellu sivistynyt itsepuolustukseen pystyvä leivänkasvattaja, joka asuu maalla.

Enempää kuin hän soveltuu kapitalistiseen järjestelmään herrana.

Leivänkasvattajamies on siis kumpaiseenkin soveltumaton muuna kuin hyötyä tuottavana juhtana, ellei hän luovu olemasta omana itsenään.

Tähänkö sitten maailman viisaus pysähtyy?

Näinköhän siis maanviljelijän on varustauduttava vapaaehtoiseen häviämiseen kapitalismin ja sosialidemokratian taistelukentällä? Kysymys epäilemättä tuntuu naurettavalta, mutta se on vakavasti tehty.

Ja vakavasti siihen myös vastaamme: ei!

Sillä maamies on vielä luova uudestaan sen yhteiskunnan ja sen ihmisen, jotka kapitalismi ja sosialidemokratia yhdessä hävittävät. Maalaiselämä on uudistuva, tuleva kansojen yhteiskuntataloudellisen elämän terveyslähteeksi ja ihmisyyden nousemisen meheväksi, loppumattomia rikkauksia ja uusia sivistysmahdollisuuksia luovaksi uuden yhteiskunnan kehdoksi.

MAALAISPOLITIIKKAA

Maamiehistä, joilla ei ole maahenkeä.

(1915.)

Kuka kesäiseen aikaan kiertelee maaseudulla, eikä kule ummessa silmin, saattaa viljelyksiä katsellessaan jo hyvin merkitä, onko niiden omistajilla maahenkeä, vai ei.

Esimerkiksi kesantomaiden katseleminen tarjoo varman kuvan. Tuossa on kesantosarka, jonka ojat ovat luodut — ei niinkuin orja luo, vaan niinkuin ihminen, jolle ojan siisteys on aistin, taidenautinnon, työnilon kannalta hyvin tärkeä tekijä. Sellaista ojaa katsellessa mieli kohoo, sillä sen jokaisesta suorasta otteesta näkyy maahenkisen herätyksen työnilo. Tällainen oja reunustaa peltoja, joiden viljelykseen on kyntäjäinsä maahenki painanut erehtymättömästi selvän sinettinsä. Tuo pelto ei torku, eikä makaa niinkuin kuollut, eloton kappale, se hengittelee ja odottaa siementä. Kyntäjä ymmärtää peltonsa äänettömät kuiskeet ja tuntee, että hänen ja pellon keskinäinen yhteisymmärrys lähtee maahengestä, joka heitä yhdistää.

Mutta astut eteenpäin. Mitä tuossa pellossa kasvaa? Se näyttää olevan aiottu kesannoksi, mutta maamies ei ole joutanut peltonsa kesäistä maahenkistä elintarvetta tyydyttelemään. Yöllä on pel-

lolla käynyt vihamies ja kylvänyt siihen ohdakkeita! Ja ennenkuin tämän pellon omistaja on ehtinyt käydä katsomassa, on siellä jo noussut rikkaruoho niin varmana ja vahvana, että katselija pysähtyy hämmästyneenä sitä ihmettelemään. Pellon multa makaa ja uneksii rikkaruohon alla rauhoitettua, väsynyttä elämäänsä.

Kun isäntä vihdoin, monilta kiireiltään, joutaa katsomaan, menevät hänen kulmansa solmuun... Tuolla tulee tuttu mies. Ei viitsi häntä tavottaa tässä oman saran kohdalla, vaan alkaa pyrkiä nopeasti pois...

Hänellä on sydämessä jonkunlainen painava tunne, jota ei oikein varmaan jaksa selittää, onko se valitus liiallisesta kiireestä, vai maanviljelystoimen raskaudesta ja kannattamattomuudesta, vai onko se laimiinlyöntisynnistä soimaava omatunto. Hän on, näetten, aina hieman sekaisin. Elämä menee niinkuin suitset olisivat hevosen jaloissa, eikä hänellä olisi aikaa ottaa niitä käteensä ja selvittää...

Maahenki. Sille hän ravistaa päätä. Maahenki on valheilmiö hänelle. Hän ei ole sitä tuntenut koskaan. Hän on sitä lajia käytännön mies. Elämä on hänelle raskasta. Hänen täytyy aina vain supistaa elämäänsä, kun ei kerta voi sitä laajentaa. Tahto kyllä olisi hyvä, mutta liha on heikko. Se uupuu. Niin jää maahenki hänelle vieraaksi mahdiksi.

Maamies, jonka kesantomaalla vihamies saa mahtavana rikkaruohoviljelystänsä harjoittaa, on oman ammattinsa orja.

Hänen orjuutensa on surettava. Orjan mieli panee hänet pelkäämään maahenkeä, joka hänet orjuudesta voisi vapauttaa. Hän ei rohkene astua ratkaisevaa

askelta ammatillista vapautustaan kohti ottaakseen heränneitten ammattitoveriensa, tahi ammattineuvojainsa opetuksesta vaaria. Hän päinvastoin pelkää ja karttaa niitä. Ja jos hän joskus sattuu heidän kanssaan yhteen, puikkii hän pakoon. Samanlaisella tunteella kohtaa hän yhteiskunnallista ja valtiollista edistysmiestä. Sano hänelle, että kaikkien maamiesten tulee liittyä yhteen! Silloin avaa hän silmänsä, kiinnittää ne sinuun ja kysyy:

— Mitä varten?

Selitä hänelle, että sitä ja sitä ja sitä varten, niin hän aikansa kuulleltuaan, kysyy:

— Mitä siitä sitten on hyötyä?

Alotat uudestaan. Mutta äänesi on jo lamautunut, uskosi horjuva. Olit törmännyt mieheen, jolla ei ole maahenkeä.

Siellä, missä tällaisia on monta yhdellä koolla, odottaa maataloutta jatkuva taantumuksen aika.

Mutta katselija huomaa, että on enää vain ani harvoja kyläkuntia, joissa ei jo olisi maahenki alottanut uudistavaa, luovaa työtänsä. Se tulee ensinnä hyvin varoen, pieninä kokeina, niin että tuskin huomaa. Aivan kuin kevät, joka huhtikuun aikana hiljaa hiipii hankilakeuksille ja puiden oksille synnyttämään elämänheräämisen alkutekoja. Maahenki eläytyy ensinnä sieluun ja synnyttää siellä aivan samallaisen elintoiminnan kuin se, mikä syntyy siemenessä, joka kylvetään maahan. Se paisuttaa, luo uusia ja rikkaita elämänkuvia, synnyttää toimintaa, laajentaa harrastusta. Aivan kuin kevät huhtikuulla! Ja kun näköpiirit näin laajenevat, elämä toimii, kokeet toteutuvat, syntyy maamies uudestaan!

Se henki, joka hänet tänä maamiehen heräämisen kevätaikana uudestaan synnyttää, se on maahenki. Orjan raskaat kahleet kirpoavat. Maamies huomaa olevansa olemassa, ei ainoastaan raataakseen, vaan elääkseen omaa elämäänsä.

Mutta yhtä mahdotonta kuin uskonnottoman ihmisen on tajuta niitä henkisiä ilmiöitä, jotka uskovaisen ihmisen sielussa synnyttävät salatun henkielämän, yhtä mahdotonta on maanorjan tuntea maahengen ylentävää ja vapauttavaa, elämää uudistavaa vaikutusta. Juuri siitä syystä on maahengestä tietämättömiä maamiehiä olemassa vielä paljo kaikissa maissa. Mutta herätys on alkanut jo valmistaa maahengen kevätaikaa.

Maanhenki ja ruumiillisen työn sivistysarvo kansakouluopetuksen taustana.

(1915.)

Viimeaikoina, jolloin yleinen huomio on yhä enempi alkanut kiintyä maalaiselämään, eritoten maanviljelyselämään, on usein jo tarkastettu kansakouluopetuksenkin laatua. Ja havaittu se käytännöllisen maanviljelys- ja maalaiselämän kannalta monessa suhteessa puutteelliseksi, jopa osittain harhaan johtavaksikin.

Syyt tähän tulokseen ovatkin hyvin luonnolliset. Kun kansanopetusta valtion avulla järjestetyissä kansakouluissa alettiin suunnitella, oltiin silloisissa kasvatusopillisissakin piireissä hyvin epätietoisia siitä, mitä kansansivistyksellä tarkoitettiin. Olihan se oikeastaan aivan uusi kasvatuskysymys. Ennen olivat kasvatusoppineet tarvinneet vaivata päitään vain n.s. herrasväen lasten säädynmukaisilla kasvatuskysymyksillä. Nyt laajeni kasvatuspiirin alue käsittämään myöskin ruumiillisen työn tekijät kaikilla käytännöllisen toimen aloilla. Yleissivistys, joka varsinaisen sivistysviljelyksen kautta oli vuosisatojen kuluessa viljelty luokkakasvina, sai myöskin kaikki tämän viljelyksen tarkoittamat ominaisuudet. Yleissivistys suunnitteli herraselämälle ne sivistyksen viljelystehtävät, joitten luultiin olevan kulttuurin varsinaisia tekijöitä. Ruumiillinen työ ei tullut

koulujen ohjelmistoon ja työtapoihin vaikuttavien kasvatusoppineiden keskuudessa kulttuuri-ilmiönä koskaan kyllin vakavan pohdinnan alaiseksi. Siksi luettiin esim. maanviljelystoimi vain yhteiskuntaa hyödyttävien alempiarvoisten ammattien joukkoon, samalla kun esim. kauppiaan ja virkamiehen toimet katsottiin jo sellaisiksi kulttuuritoimiksi, joita kouluakäynyt, sivistynytkin mies saattoi harjoittaa, tekemällä itse niitä.

Kun siis alettiin luoda sivistysoppisuunnitelmaa, joka soveltuisi ruumiillisen työn tekijöille, oltiin pulassa. Yksinpä jo opettajiston yhteiskunnallista asemaa arvioidessa oltiin epätietoisia, tuliko heidän kuulua herroihin vai talonpoikiin. Komitea, joka sai tehtäväkseen tarkastaa Cygnaeuksen kansakoululaitosta varten tekemät ehdotukset, lausuu m.m., että „kansakoulunopettajain tulee kyllä opissa, tiedossa ja todellisessa sivistyksessä kohota kansan yleistä sivistyskantaa korkeammalle, mutta sitä vastoin elintavoissa ja niistä johtuvissa tarpeissa olla sitä niin lähellä kuin mahdollista, sillä ainoastaan kansanmiehenä voi hän myöskin oikein toimia kansan asian hyväksi".

Siis komiteakin oli jo selvillä siitä, että sivistys ja sivistyneitten elintavat olivat vaikeasti sovellettavissa jo kansakoulunopettajain elämäntasoon, vielä vaikeammin kansaan. Mutta komitea ei käsittänyt pulasta pääsemiseksi muuta keinoa, kuin vaatia kansakoulunopettajista muodostumaan sellaisia ihmeolennoita, joilla olisi korkea sivistys ja vaatimattomat elintavat. Itse Cygnaeus ymmärsi vaatimuksen mahdottomaksi, koska se oli „kova tuomio kaikille säätyläisille" — ja antoi opettajille luvan pukea tahi syödä minkä säännön mukaan tahansa.

Tämä kaikki osoittaa, että oltiin yleensä sillä kannalla, että kansakoulun kautta oltiin luomassa erästä uudenaikaista, varsinaisesta herrassivistyksestä poikkeavaa yleissivistystä kansaa varten, eikä oltu vielä ollenkaan selvillä mitä sen tulisi olla. Siitä vain oltiin selvillä, ettei kansasta saanut tulla herrasväkeä!

Tällaisissa oloissa luotu kansansivistämisen luokkaohjelma on meillä pääkohdiltaan vieläkin voimassa.

Se sivistysihanteen ominaisuus, joka nykyään on läpikäyvänä punaisena lankana niin ylempien luokkien oppikouluissa, kuin vielä huomattavassa määrässä kansaa varten olevissa kansakouluissakin, on tietämättömyys ja huolimattomuus ruumiillisen työn sivistysarvoista. Tämä johtuu siitä, että ruumiillinen työ yhä edelleen pidetään vain alempien luokkien elinkeinona. Joka tahtoo käydä ajan arvoa nauttivasta sivistyneestä miehestä, tahi naisesta, hän ei saa elinkeinokseen harjoittaa ruumiillista työtä. Tämä käsitys ei muutu siitä, vaikka sivistyneet nykyään puhuvat sangen koreasti työn siunauksesta ja ruumiillisen työn arvosta. Sillä tämä heidän puheensa ei tulkitse heidän vakaumustaan, eikä saa käytännöstä tukea, vaan on yksi niitä seuraelämän valhekukkasia, joilla sivistyneet usein tarkoittavat ylentää omaa arvostelukykyään kansan silmien edessä, mutta eivät tahdo ylentää kansaa oman arvonsa tasalle.

Tämän yhteydessä on mainittava se huomiota ansaitseva harrastus, jota eräissä ulkomaalaisissa kaupunkien kansakouluissa on ruvettu kiinnittämään n.s. „työkouluun". Tarkoitus on sovelluttaa työopetusta kansakouluihin ja siten aikaan saada vastapainoa yksipuoliselle kiertokouluopetukselle, joka harras-

tajain vakaumuksen mukaan vierottaa ruumiillisesta työstä.

Nyt on noussut meidän maassamme kysymys maatalousopetuksen saamisesta kansakoulun oppiaineeksi. Sen tarve ammattikehityksen kannalta tunnustetaan jo verrattain yleisesti. Jos kuitenkin asian toteuttamista odotetaan kaikkialla niin kauan kun pedagogian johtajat suvaitsevat ruveta sitä toteuttamaan, saamme odottaa varmaan useita vuosikymmeniä.

Mutta kuten jo opettaja Juhani Leppälä kirjasessaan „Maatalous ja kansakoulu" ja äskettäin nimim. A. R. „Ilkassa" ovat osoittaneet, maatalousopetusta voi opettaja nytkin huomattavassa määrässä sovelluttaa kansakoulun opetusohjelmaan. Tarvitaan vain hyvää tahtoa. Nyt kun kansakoulut juuri alkavat, olisi maahenkisten opettajain todella järjestettävä opetussuunnitelmia tehdessään niin, että maatalouselämä tulisi muodostamaan taustan kaikelle kansakouluopetukselle. Sillä totta puhuen, ei kansakoulussa opeteta yhtään ainetta, jonka opetuksen taustaksi ei voisi aina asettaa juuri sitä jokapäiväistä elämää, jota oppilaat elävät ja jota varten heitä kasvatetaan.

Kaikki kuitenkin viimeksi riippuu siitä hengestä, missä opetus annetaan. Kun esim. uskontoa tai kansallishistoriaa opettaa opettaja, joka itse ei ole uskonnollisen tai kansallisen hengen koulua käynyt, hänen opetuksensa jää kylmäksi kirjaimeksi, jonka kautta voidaan kyllä saavuttaa tietoa, mutta ei elävää henkielämää. Jos opettaja taas ottaa maatalousopetuksenkin vain teoreettisten tietojen antamisen kannalta, on sama annetaanko sitä opetusta enempi tai vähempi. Maahenki on sivistysmahti, joka luo kansanelämään erikoisen

sivistyssuunnan, kulttuurikäsite, jolla ovat maatalouden nousua tarkoittavat ihanteet. Sillä kaiken todennäköisyyden mukaan tulee olemaan samalla myöskin ruumiillisen työn yhteiskunnallisen ja sivistysarvon kohottamisessa sangen suuri merkitys. Tämänsuuntainen heräys ei ole ainoastaan ammatillista laatua, vaan se ulottaa vaikutuksensa kaikkiin ammattikuntiin ja kansankerroksiin mitä on olemassa. Se kohottaa maataviljelevän kansakunnan perusväestön johtavaan asemaan, ei yksin valtiovallasta riippuvaan, vaan sivistyksestäkin. Ruumiillinen työ voi saavuttaa maanviljelyssivistyksen noustessa aseman tieteellisen, tutkivan, elämänarvoja selvittelevän ajatustyön lähimpänä työkumppalina. Sillä on samalla ainakin hyvin suuret mahdollisuudet kohottaa työkykyä, tehdä työ innostuksesta riippuvaksi, saavuttaa työniloa, työtaidon ylpeyttä, työnaateluutta — kaikkea tätä uusina sivistysarvoina.

Jos opettajaa tällainen elämää ja sivistystä uudistava henki elähyttää ja vallitsee, varmasti hänen kaikki opetuksensa saa siitä vaikutuksia. Silloin hän myöskin löytää keinoja järjestääkseen opetuksensa tämän mukaan jo nykyisen tuntijaon ja järjestelmän puitteissa.

Kun sillä tavalla tehdään työtä nyt jo niissä kansakouluissa, joiden opettajat sen voivat tehdä, siten joudutetaan sen ajan tuloa, jolloin kansakoulun opetusohjelma uudistetaan myöskin maatalouden ja käytännöllisen elämän laajenevia vaatimuksia silmällä pitäen.

Maatyöväestö ja kallis aika.

(1915.)

Viime aikoina on sosialistilehdissä ollut usein kirjoituksia maalaistyöväen palkoista. Niissä on huomautettu siitä seikasta, että kun maatuotteitten hinnat nyt ovat huomattavan korkeat, pitäisi tämä ilman muuta aiheuttaa sen, että maatyöväkeä korvattaisiin korotetuilla palkoilla.

Tämä huomautus on niin ilmeisesti oikea, että sen täytyy tulla tilallisten kesken asiallisen pohdinnan alaiseksi. Nyt ovat kaikki elintarpeet niin korkeassa hinnassa, että tavallisella työmiespalkalla eläminen ei ole yksinkertainen asia. Leipä- ja puurojauhot maksavat kaksinkerroin kuin ennen, kengät samoin. M.m. tavallinen työpieksupari, joka ennen maksoi 5—6 markkaa, maksaa nyt 10 markkaa, muu samassa suhteessa. Työmiehen pienissä raha-asioissa nämä hinnan nousut merkitsevät jo pulaa synnyttävän tilanteen, varsinkin jos on useampihenkinen perhe.

Maanomistajan suhde työmieheensä on viime vuosien kuluessa ollut yhä levottomassa vaihtelutilassa. Työmiehet ovat pitäneet maatöitä ikäänkuin hätävarana, joita on toimitettu vain, jollei ole ollut muita töitä saatavissa. Tämä ei ole aina johtunut maatyön aiheuttamasta vastenmielisyydestä, vaan siitä, että muilla

aloilla palkat ovat olleet korkeammat. Tämä luonnollinen syy on vetänyt työväkeä pois maatöistä.

Usein kun näistä asioista on puhuttu ja kirjoitettu, on pantu merkille, että maanomistajain keskuudessa ei ole vielä tultu kiinnittäneeksi asiallista huomiota näihin työväen palkka- ja etukysymyksiin. Suurin osa on suhtautunut niihin kuin välttämättömään pahaan, koettanut päästä ohi mitä vähimmällä kosketuksella, odottaen, että asiat itsestään järjestyisivät. Se on sama elämäntaisteluun valmistumattomuus, joka maatalousolojen ammattikehityksessä ja myöskin poliittisessa järjestäytymisessä on vaikuttanut maanviljelijäväestön taisteluheikkouteen porvarillisia ja sosialistisia virtauksia vastaan.

Mutta tämä ei saata pitkälle jatkua. Maatyömiesluokka on siksi tärkeä kansallinen tekijä maan koko taloudessa ja erittäin maataloudessa, että tämän luokan olojen parantaminen kuuluu maatalouden nousun ensi tehtäviin. Jos maataloutemme jää pitkäksi ajaksi sellaiselle välikannalle, jota nykyäänkin vielä suureksi osaksi eletään, ettei olla varmasti selvillä, mitä olisi tehtävä, mihinpäin suunnattava, tämä epävarmuus karkoittaa lopulta viimeisetkin käteen otettavat työmiehet maatalouden palveluksesta. Suomi on sellainen maa, jossa työnsaantimahdollisuuksia lähitulevaisuudessa on kyllä. Ja mikäli ei omassa maassa niitä ole, tiet ovat avoinna kaikkialle. Jos maatyön kurssi pysyy edelleen sellaisessa vaatimattomuuden asteessa, kuin se yleisesti vielä on, sen nostaminenkin alkaa käydä jo hyvin hankalaksi, jos tämä ala näyttää työmiehelle taloudellisesti kannattamattomalta yhä tuonnempanakin.

Maatyömieskysymys ei tule ratkaistuksi pienviljelysjärjestelmällä yksin, se vaatii oman järjestelynsä. Se vaatii sitä, että maanomistajat nyt, kun tilaisuutta siihen tarjoutuu, osoittavat käytännössä tajuavansa työväkensä tarpeet ja omaavansa riittävästi halua tyydyttääkseen ne kohtuullisesti.

Tavallinen porvarillinen malli ei näiden suhteiden järjestelylle kelpaa. Siinä tarvitaan sitä uutta taloudellista aatetta, joka osuustoiminnassa määritellään lauseella: yksi kaikkien ja kaikki yhden puolesta. Maatyömies on taloudessa aivan yhtä tärkeä henkilö kuin pienviljelijä itsekin. Niin kauan kun palkalla tekevää maatyömiestä tarvitaan, tulee yhteiskunnan pitää huoli siitä, että maatyömies saavuttaa sellaisen yhteiskunnallisen aseman, ettei hänen tarvitse muiden ammattityöläisten joukossa esiintyä proletaarina, jonka asema on aina huonoin, sivistystaso alhaisin ja maailmankatsomuskanta katkerin. Maatyömiesten joukossa ne ovat vieläkin Suomen korpien varsinaiset raatajasankarit. Maatyömiehistön muodostavat tilattomain, torpparien, pienviljelijäin ja talollisten pojat ja tyttäret vastaisuudessakin. Heistä tulee kasvattaa vastaiset pienviljelijät, torpparit ja talolliset, siis Suomen kantaväestö edelleen, kuten ennenkin.

Mitä huonomman aseman yhteiskuntaa ja maata hallitseva aines heille määrää, sitä huonommin he suorittavat kansallisen tehtävänsä. Mitä paremman aseman valmistamme maatyöläisten laajoille joukoille, sitä paremmin varustamme kansamme tulevaisuutta.

Nykyhetkellä voidaan mielestämme tätä taustaa pitää silmällä määräiltäessä maatyöväestön palkkoja.

Kunnallisia eläkkeitä suunnittelemaan vanhuutta läheneville työmiehille.

(1910.)

Katkera sana on tuhansilta huulilta tuhansia kertoja vierähtänyt silloin, kun hyvä työmies, kulutettuaan kaiken pääomansa, minkä hänen ruumiinvoimansa muodostavat, on joutunut yhteiskunnan elätettäväksi. Ja miten erilaisissa tarkoituksissa! Toinen on ollut katkera sen johdosta, että „yhteiskunta taas sai yhden lisä-elätin“, toinen sen johdosta, ettei yhteiskunnalla ole hyvälle työmiehelle antaa muuta vanhuudenturvaa, kuin kyynelillä kastettu vaivaispala.

Olemme uudelleen joutuneet tätä seikkaa ajattelemaan sen johdosta, että nyttemmin on otettu vaatimaton, mutta silti ajan henkeä paremmassa valaistuksessa kuvaava alote n.s. vanhain raatajain palkitsemiseksi pienillä kunniapalkinnoilla. Tässä ilmenee yhteiskunnallisen omantunnon heräämisoireita. Ja vaikka alku on vaatimaton, on sille kaikki tunnustus annettava.

On usein valitettu, että parhaat voimat ovat yleensä alkaneet karttaa maatöitä. Syyksi tähän ilmiöön on keksitty etupäässä halvat palkat. Nuori väki, jonka maailmankatsomus laajenee, lähtee etsimään parempia ansioita. Se on aivan yksinkertainen ja selvä syy.

Toiset menevät lyseoon, seminaariin, kauppakouluun, toiset Amerikkaan, kaupunkitöihin, tehtaisiin, rautateille. Kaikilla sama alkusyy: paremman palkan toivo.

Ja kun tällaisissa oloissa maanviljelys jää suoritettavaksi heikoilla työvoimilla, silloin vasta nousee korvenraatajakaartilaisen todellinen arvo. Ennen, kun niitä oli enempi, olivat ne siksi jokapäiväisiä, ettei kukaan tullut ajatelleeksikaan, että tuo kaarti joskus kävisi harvalukuiseksi. Sen vuoksi ei heitä kunnioitettu eikä heille kunniarahoja rintaan ripustettu. Että nyt niin tehdään, se on maahengen heräämisen ansio.

Mutta maahenkikään ei kauan pysy pystyssä pelkällä tuunustuksella. Jos halutaan, että korvenraatajakaarti alkaa uudelleen kasvaa, sen toivon toteutumiseksi ei ole mitään muuta keinoa, kuin parantaa kelpo työmiesten elinehtoja.

Tällä kertaa kosketamme ainoastaan yhtä puolta asiassa, vanhuuden eläkettä.

Yleensä on kunnallinen köyhäinhoito asettunut sille kannalle, että n.s. vaivaisapua annetaan vasta viime hädässä. Tähän on luonnollisesti johtanut säästäväisyys, ja pakoittanut se, että sellaiset, varsinkin viime aikoina, jotka eivät ole olleet todellisen tarpeen hätyyttämiä, ovat avustusta vaatineet. Vanhat, kunnialliset vanhukset ovat hävenneet näiden rinnalle astua, ja sen vuoksi usein ennen kärsineet puutetta kuin alistuneet tähän häpeään. Siksi monet heistä ovat hiljaisuudessa kestäneet raskaat puutteet ilman, että kunnallisen avustuksen tarjooja olisi ilmestynyt edes pienellä vakinaisella eläkeavulla vapaaehtoisesti huojentamaan puutetta kärsivän vanhuksen iltahetkeä.

Nyt kun „vaivaistalot“ ovat alkaneet tulla käytäntöön, jää niiden monista hyvistä puolista järjestelmän pahaksi puoleksi se, että taaskin itsetuntoisimmat vanhukset jäävät viimeiseen asti kärsimään puutetta ennenkuin alistuvat sinne menemään. Emme ala tässä yhteydessä pohtia sitä loppumattomasti jauhettua kysymystä, minkä verran milloinkin kukin ennakkoluulo on paikallaan. Pidämme vain kiinni siitä yksinkertaisesta totuudesta, että tulos on tämä.

Ajatelkaamme, että ne, jotka nykyaikana kärsivät suurinta puutetta, ne ovat niitä, joilla on ollut jonkun verran omaisuutta, ennenkuin vanhuus saavutti, mutta joka vanhuusvuosien tultua on hiljaa, varmasti kulunut loppuun. Ne ovat usein olleet parhaita työihmisiä, siis niitä, joiden elämäntyö nyt hedelmöi nykyisen polven pelloilla, toisinaan kukkeampana, toisinaan lakastuneempana, mutta joka on joka tapauksessa luonut Suomen maanviljelyspääomat, teollisuuden kulutuksen mahdollisuudet ja taloudellisen elämän kulmakivet.

Nousee näin itsestään kysymys: eikö missään Suomen maalaiskunnassa jo uskallettaisi ottaa askelta eteenpäin, jossain muodossa vakuuttaakseen kelpo työmiehille ja naisille vanhuuden eläkettä? Ajattelemme nimittäin, että jos kunta päättäisi antaa vanhuuseläkkeitä kaikille vanhuksille, jotka elettyään esim. 60—65—70 vuoden ikään, jotka eivät omista mitään tuloa tuottavaa omaisuutta, se voitaisiin järjestää esim. siten, että eläkkeeseen kuuluisi joku määrä viljaa, polttopuita ja rahaa. Vaikka nämä määrät olisivat aluksi hyvinkin vaatimattomia, voisivat ne olla erinomaisena apuna ja rohkaisuna ihmisille, jotka ovat

elämällään ja työllään todella ansainneet vapaaehtoisen, eikä pakosta annetun vanhuuden turvan. Kun tämä eläke tulisi aikana, jolloin oma varallisuus ei ole vielä kokonaan loppunut, eikä ansaitsemiskykykään, voisivat olosuhteet kehittyä monessa tapauksessa siksi, että yhteiskunta suorastaan hyötyisi tästä järjestelmästä taloudellisessa ja siveellisessä suhteessa.

Emme ole, sopivan tilaston puutteessa, voineet tehdä asiassa mitään laskuja, emmekä siis voi nyt sellaisia esittää.

Mutta käytännöllisiin kokeiluihin voitaisiin missä tahansa jo ryhtyä esim. siten, että asetettaisiin kunnallisia komiteoja harkitsemaan, olisiko kunnissa ja keitä sellaisia vanhuuden rajaa lähenteleviä kelpo työmiehiä, joille voitaisiin ehdottaa kunnallista työmieseläkettä, minkälaista eläkettä ja miten varat siihen tarkoitukseen hankittaisiin, y.m.

Luulemme, että vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkekysymyksen kehitystä sillä uralla, missä se nyt on, tulee valtion puolelta kohtaamaan monet esteet. Kaikkein pahin on vielä se, että n.s. porvarillinen suunnitelma sulkee vakuutuksen ulkopuolelle tilapäätyöläiset, jonkalaisiin suurin osa nyt puheenaolevista kuuluu. Sitäpaitsi se ei missään tapauksessa tule hyödyttämään nykyistä keski-ikäistä ja vanhempaa polvea, vaikka piankin valmistuisi.

Tältä kannalta katsoen olisi siis syytä ruveta ajattelemaan edes pientä parannusta oloihin vapaaehtoisuuden tietä. Tässä maassa on viime aikoina lukemattomia kertoja kohotettu ihmisystävyyden nimessä ääniä luokkataistelua vastaan. Luokkataistelu on noussut sen tunteen yllyttämänä, että yhteiskunnan parempi-

osaiset eivät välitä yhtään mitään heikompain kohtalosta, vaan kiristävät heiltä viimeisetkin voimat kapitaalien kokoomiseen. Se on kyllä totta, että nykyinen leipätaistelu näyttää tällaiselta. Mutta sittenkin meissä elää luja usko, että ihmisyys jaksaa vielä nousta sellaiseksi yhteiskunnalliseksikin tekijäksi, että ruumiillisen työntekijän, tässä eritoten maatyöntekijän vanhuuden päivien turvaamiseksi puutteelta ja häpeältä ryhdytään tositoimiin vapaaehtoisuuden tietä. Se kulkee silloin valistustoimena valmistaen ihmissydämiä uuteen, parempaan yhteiskuntaan, kasvattaa uusia lainsäätäjiä ja uusia tuottavaan työhön innostuvia miespolvia, jotka täydellisempänä toteuttavat sen, mihin meillä nyt tarjoutuu tilaisuus ottaa varovaisia kokeiluaskeleita — jos tahdomme olla ihmisiä, jotka pyrkivät vapautumaan luokkataistelun kaikkiruhjovasta sotatilasta.

Maaseudun säästöpankkien rahasijoitukset.

(1910.)

Olemme jo joskus ennen huomauttaneet siitä, miten epäjohdonmukaista talouspolitiikkaa se on, että maaseudun säästöpankit sijoittavat talletusvarojaan kaupunkitaloihin. Tätä menettelyä ei voi puolustaa miltään muulta kuin korkopolitiikan kannalta ja siltäkin vain poikkeustapauksissa. Asianlaita olisi toinen silloin, jos pitäjän, josta rahoja näin pois lähetetään, tuotanto olisi niin suuri jo, ettei sitä laajennetulla taloustoimeliaisuudella enää voi lisätä. Mutta kun merkit viittaavat siihen, että rahoja sijoitetaan kaupunkitaloihin etupäässä niiden kuntain säästöpankeista, joissa oman tuotannollisen talouselämän kehityksen suhteen olisi paljonkin toivomisen varaa, se paljastaa tämän lainauspolitiikan n.s. kansantaloudellisen heikon puolen.

Ajatelkaamme esim. etelä-pohjalaisia oloja. Useimmiten nykyään ne rahat, joita säästöpankkeihin tuodaan, ovat joko talokaupoissa liikkeelle tulleita, tahi Amerikasta suomalaisen ruumiinvoiman korvaukseksi lähetettyjä pääomia. Niitä ei siis varsinaisesti synnytetä lisätyn tuotannon tahi säästämisen avulla. Maaseudun säästöpankki monialla taholla joutuu siis olemaan vain pääomien kauttakulkupaikkana, voimatta rahtuakaan palvella maaseudun tuotannonlisäystarvetta.

Ja kuitenkin! Eikö maanviljelys kaikkialla kidu juuri pääomien puutteessa? Viljelyksiä ei voida laajentaa, kun toiselta puolen on pääomia vaikea saada, toiselta puolen työpalkka niin korkea, että nykyisillä viljelystavoilla ei kannata vaatimuksia tyydyttää. Siis: vaikeus saada pääomia ja noussut työpalkka yhdessä masentavat maanviljelyksen tuotantoehdot. Ja miten saavat ne sen aikaan? Siten, että kaupunkien liike-elämä, jolle korkokysymys, puheen ollessa 6—7 prosentista, on sivuasia, vetää rahat, keinottelee ja jaksaa sitten maksaa tarvitsemastaan työstä tilapääpalkat kaksinkertaisina — töistä, jotka palvelevat keinottelua maan taloudelliseksi vahingoksi.

On aivan varmaa, että kaikkialla maaseuduillamme, missä taloudelliset vaistot heräävät, havaitaan pian, että maaseudun säästöjen sijoittaminen kaupunkitaloihin on suuri erehdys. Me nyt emme tietysti tahdo sanoa sitä, ettei maaseudun säästöpankki voi lainata rahoja myöskin kaupunkeihin, kun tarkoitus, johon niitä käytetään on hyväksyttävä. Mutta pääasia, jota ajamme takaa, on se, että kaupunkeihin muutenkin virtaavat rahat maaseudulta niin typi tarkkaan ja käytetään niissä, niihin kun kaikkien rahalaitosten keskukset sijoittuvat, että maaseudun yritteliäisyys ja talouselämä joutuu tästä keskityksestä syvästi kärsimään.

Oikealle tolalle kulkisi kehitys silloin, jos sellaisten säästöpankkien hallinnot, joissa liikavaroja on, koettaisivat asettua yhteistoimintaan omien paikkakuntiensa edistyshaluisten maanviljelijäin ja teollisuudenharjoittajain kanssa. Kun järkevät miehet harkitsevat, aina he löytävät pikkupääomille sellaista tekemistä maaseudulla,

että ne tuottavat yhteiskunnan hyväksi työpalkan, lisääntyvän hedelmällisyyden ja koron muodossa suuremman hyödyn kuin sijoitettaessa kaupunkitaloihin. Jos kuitenkin tällainen sijoitteleminen ei heti järjestelmällisesti käy päisin, silloin Säästöpankkien keskuspankin asiana on miettiä terveellisiä johtokeinoja asiain suuntaamiselle oikealle tolalle.

Maaseutujen uinuvan yritteliäisyyden herättämiseen ja tukemiseen ovat ehdottomasti säästöpankit velvollisia, jopa korkopolitiikkansa yläpuolellakin. Sillä tottakai kaiken kansallisen talouspyrkimyksen päämääränä tulee olla synnyttää yhä uutta yrittäväisyyttä? Jos säästöpankkien tapaiset kansalliset rahalaitokset saavat sen luonteen, että ne yksityispankkien kanssa vain kilpaa etsivät korkeita prosentteja ja voittoja tallettajille, silloin ne eivät enää palvelekaan kansallista yrittäväisyyttä, vaan kuponkien leikkaajaa. Ja se merkitsisi peltojen sammaltumista, kotimaisen teollisuudenharjoittajain terien ruostumista, — Amerikan polun tallattuna pysymistä.

Voivatko sivistyneet ihmiset kuulua Maalaisliittoon?

(1908.)

Kysymys siitä, kutka kansalaiset voivat kuulua Maalaisliittoon, on antanut meidän valtapuolueittemme lehdille ja agitaattoreille paljon päänvaivaa. He ovat laatineet itselleen mielikuvituksissaan ensinnä sen piirin, jonka alueella Maalaisliitto saa liikkua. Heille on vakaumukseksi käynyt oma uskottelunsa, että Maalaisliiton ei sovi ajaa muita kuin maatalousasioita. Valtiopolitiikka on sille liikaa ylellisyyttä. Ja kun liiton toiminta-alue on saatu näin aidatuksi, on aivan pian päästy siihen, eltei maatalousasioita ajavaan maalaispuolueeseen voi kuulua muita kuin manttaalinomistajia. Se on ollut heille loppuselviö: eiväthän manttaalinomistajat meillä yksinään voi valtiollista puoluetta muodostaa! ovat he huudahtaneet. Aivan kuin jotkut olisivat sitä ajatelleet!

Mutta niinpä ovatkin omien tahallisten sotkemisiensa perästä joutuneet umpikujaan, jossa ovat olleet pakoitettuja näyttelemään narrin osaa. He ovat joutuneet vuorostaan naurettaviksi tekeytymällä tyhmemmiksi kuin todella ovat. Siten ovat he kuitenkin onnistuneet saattamaan harhaan useita rehellisiä kansalaisia, joiden aika ei riitä kylliksi seurata hetken poliittisia kiistoja.

että voisivat niistä omatakeisen mielipiteen muodostaa. Siksipä olkoon tässä taasen lupa tuoda esiin se todistus, että Maalaisliitto ei ole ainoastaan maanomistajain, ei edes yksinomaan maalla asuvain kansalaisten puolue. Maalaisliitto on sitä vastoin puolue, jolla ovat omat itsenäiset kulttuuri- ja taloudelliset periaatteensa ajettavinaan. Ottaen huomioon sen tosiasian, että maanviljelys on vuosisatojen kuluessa joutunut talous- ja valtiopolitiikassa syrjäytetyksi omaksi vahingokseen teollisuuden ja kaupan hyödyksi, on siitä johtunut maanviljelyselinkeinon syrjäytyminen ja polkeenalainen asema. Se joutuu aina antamaan parhaat kykynsä ja hedelmänsä teollisuuden, kaupan ja — niitä palvelevan sivistyksen palvelukseen. Sivistyskäsite muuttuu niiden elämänolojen mukaiseksi, missä nämä sitä kannattavat elinkeino- ja sivistysviljelysluokat elävät. Samalla kun tämä sivistyskäsite muodostuu olosuhteiden mukaiseksi, luo se koko maan ja kansan taloudellisen elämän muodot ja vaatimukset. Tämän mukaan tavallinen kauppias, tehtailija, tiedemies, taiteilija, virkamies ja koulumies antavat palttua kysymykselle kannattaako maanviljelys sellaista kulttuuri- ja varsinkin yksityistaloudellista elämää, jonka lähimääräiset muodot ja vaatimukset heidän kasvaneet tarpeensa luovat.

Maalaisliiton ydinajatuksena on estää Suomen maassa tunnustamasta oikeutetuiksi niitä elämänvaatimuksia, jotka synnyttävät kaikissa ylempänä mainituissa luokissa nopeammin tapahtuvan tarpeiden kasvamisen kuin mihin maan luonnollinen tuotantokyky oikeuttaa. Maalaiskansan piireissä on hyvin nopeasti häviämässä se väärä käsitys, että „talonpojan" tulee nöyrästi tyytyä „alhaiseen" asemaansa silloinkin, kun

toiset, etupäässä kaupunkeihin sijoittuneet luokat ja ryhmät valtion lakien avulla ja suojassa nousevat sivistys- ja taloudellisen elämän tasapintojen yläpuolelle. Kun maalaiskansasta usko tähän nöyryydenlakiin loppuu, silloin on se valmis kumoamaan ne olosuhteet, jotka vielä silloinkin pakkovallalla heitä yrittävät pitää entisessä „talonpojan alhaisessa asemassa". Merkitsemme, että luemme „talonpoikiin" hyvin vapaasti maalaisväen kokonaan, muutamia poikkeuksia lukuunottamatta.

Sopiiko puolueeseen, joka ajaa m.m. edellä esitettyjä periaatteita, siis ollenkaan muu kuin talonpoika? Vastaamme: ei, jos „talonpojan" ja hänen elinehtojensa kohottamisasia katsotaan yksinomaan luokkakysymykseksi vain. Mutta jos se katsotaan kansalliseksi, yleissivistykselliseksi nousukysymykseksi, silloin sopivat tähän puolueeseen kaikki, jotka asettuvat tämän luokan nousua kannattamaan.

Vertauksen vuoksi mainittakoon, että jos käytettäisiin muihinkin puolueisiin nähden yhtä nurinkurista mittaa, kuin monet käyttävät Maalaisliittoon tulemiseensa nähden, jouduttaisiin hauskoihin yllätyksiin. Esimerkiksi ruotsia puhuva professori ei koskaan voisi kuulua suomalaiseen puolueeseen, koska hänelle on sangen toisarvoinen asia, mitä kieltä kansa pukuu. Kieliasian saisi kansa yksin määrätä. Virkamiehelle olisi melkein mahdotonta kuulua perustuslailliseen puolueeseen, koskapa jäykkä laissa pysyminen on hänen oman etunsa kannalta epäedullista.*) Sosialidemokraattiseen puolueeseen olisi mahdotonta kuulua kenenkään kapita-

*) Venäjän vallan aikana.

listin, koskapa hän siten asettuisi omia etujansa vastaan. Niinikään kukaan muu kuin ruumiillisen työn tekijä ei saattaisi kuulua sosialidemokraattiseen puolueeseen.

Nyt on kuitenkin siten, että ruotsinkieltä käyttäviä professoreita on paljon kuulunut suomalaiseen puolueeseen. Virkamiehiä on kuulunut perustuslailliseen puolueeseen ja kapitalisteja sekä herrasväkeä sosialidemokraatteihin.

He ovat kaikki niitä aatteen ihmisiä, jotka nousten luokkanäkökohtien yläpuolelle käyvät taistelemaan sorrettujen oikeuden puolesta heidän riveissään. Niitä on aina ollut ja tulee vastakin olemaan.

Sanotaan, että kyllä muut puolueet ajavat maalaiskansan asiat paremmin kuin se itse.

Mutta ruotsalaiset ovat aina pitäneet myöskin suomalaisen puolueen syntyä joutavana; he kyllä mielestään olisivat sen tehtävän suorittaneet paremminkin kuin „taitamattomat“ suomalaiset itse. Me suomalaiset olemme kaikin toista mieltä.

Vanhat suomalaiset ovat tänäkin päivänä sitä mieltä, että perustuslaillisen puolueen passiivinen vastarintataistelu oli routavuosina vain vahingoksi maalle. Heidän politiikkansa oli ainoa viisas ja järkevä. Me muut olemme sitä mieltä, että vanhasuomalaisten politiikka vei maata huimaa vauhtia perikatoaan kohti, josta sen pelasti vain passiivinen vastarinta.

„Porvarilliset“ pitävät sosialidemokraattista työväenliikettä työväenluokalle vahingollisena. Mutta itse työväki ajattelee aivan päinvastoin.

Nämä puolueet luulevat nyt voivansa järjestää vuorostaan maaseudun elinehdot hyviksi. Mutta kuten

olemme osoittaneet, tulevat ne kaikkin esiintymään vain asianajajina, joitten puolue-edut estävät heitä asettumasta maalaisten kanssa vertaisen kannalle. Maaseutuluotanto on kaikkien kaupunkilaiselinehtojen leipäaitta. Siksi eivät he puolueina voi koskaan ajaa maalaisten asiaa, enempää kuin ruotsalainen puolue suomalaisen asiaa, suomettarelainen puolue perustuslaillisuuden asiaa ja tavallinen porvaripuolue työväenasiaa.

Mutta kaikista ryhmistä voi ilmestyä yksilöitä, joita maailmankatsomuksensa vetää taistelemaan sorrettujen puolesta, vaikka omat luokkaedut olisivatkin vastaiset. Siten onkin jokainen Suomenkin puolueista saanut monesti eteviäkin asianajajia luonnollisten vastustajain leireistä.

Niinpä olemme varmoja siitä, että kunhan olosuhteiden kehitys ehtii selvittää Maalaisliiton suurta, kansallista tehtävää, monet etevät, sivistyneet ja lämminsydämiset kansalaiset tulevat taisteluriveihin, huolimatta siitä, asuvatko kaupungissa tahi maaseudulla.

Siihen saakka, kunnes he ehtivät tulla, käymme taistelua ennakkoluuloja ja valhetta vastaan vähemmillä kyvyillä ja heikommilla tiedoilla. Onhan asia Suomen kansan kansallinen asia. Olemmehan vilpittömästi vakuutettuja siitä, että samalla kun „talonpoika“ nousee poljetusta tilastaan itsetietoiseen kansalaiselämään, samalla tuo hän heräävän kansallisen yritteliäisyyden aarrevarastoista tuhansia uusia, rehellisiä ansaitsemiskeinoja niiden siveelliseen alennukseen johtavain keinottelujen sijaan, joilla nyt on niin turmiollinen vaikutus kansalaiselämässämme.

Kaupunkiväestölle Maalaisliiton puolesta.

(1916.)

„Kaupunkilaiset“ ovat pitäneet maaseudulla niin monta agitatsionikokousta ja keränneet maalaisia ympärilleen, luvaten parantaa heidän elinehtojaan, että vuorovierailun vuoksi näyttää luvalliselta, että me maalaisliittolaisetkin kerran käännymme kaupunkilaisten puoleen.

Maalaisliiton tarkoituksista on niin sosialisti- kuin porvarilehdissäkin esitetty siksi monta väärää väitettä, että joitakin niistä ansaitsee kerran oikoa.

Maalaisliitto on lähtenyt siitä tosiasiasta, että maalaisväestön ylellinen kaupunkeihin siirtyminen lisää liiaksi kaupunkeihin kuluttajaväestöä samalla kun maaseudulta tuottavan työn tekijät vähenevät. Jos väestön kaupunkeihin patoutumista yhä jatkuu, lisääntyy elintarpeiden hinta suhdattomasti samalla kun varsinaisten tuottajain luku vähenee.

Jos saataisiin liiallinen kaupunkeihin siirtyminen pysähtymään ja siirtyvä väestö jäisi maatöihin, merkitsisi se jo sellaisenaan elintarpeiden tuotannon lisääntymistä ja hintain alentumista.

Eikö siitä olisi koko kaupunkiväestölle etuja?

Tällainen muutos maan väestön siirtolaissuunnassa saadaan aikaan kuitenkin vain siten, että maaseudun

yhteiskuntataloudelliset ja sivistysolot saadaan sellaisiksi, että väestö maaseudulla viihtyy ja tulee toimeen ilman pakkokeinoja. Tässä tarkoituksessa vaatii Maalaisliitto, että maanviljelystä edistetään kaikilla mahdollisilla keinoilla. Valtiopäiväpolitiikassa on toiminta tähdätty etupäässä kolmeen pääseikkaan: 1:si, että nykyiset talonpoikais- ja pienviljelykset vihdoinkin vapautetaan niiden kehitystä ehkäisevistä liikanaisista rasituksista; 2:si, että torpparit ja tilattomat saatetaan valtion runsaalla avustuksella tilaisuuteen saada vakaa viljelysoikeus maahan; 3:si, että uudisviljelysten edistämiseksi ja kaikkien maamiesten ammattitaidon kohottamiseksi myönnetään runsaasti valtion avustusta.

Näiden asiain järjestelystä riippuu suureksi osaksi koko maan yhteiskuntaolojen parantuminen, siis myöskin kaupunkien. Eikö kaupungeissa ala olla yhä kasvavia joukkoja kaikilla eri sivistysasteilla olevia ihmisiä, joilla ei ole itsensä elättävää, hyödyllistä ammattia? Ja eikö tällaisten joukkojen kasvaminen virkamies-, teollisuus- ja liikealoilla ole juuri se, mikä aiheuttaa kaupungeissa suurimmat yhteiskunnalliset vaikeudet, haitaten muiden toimeentuloa?

Maaseutu on kokonaisen vuosisadan kuluessa niin laimiinlyöty, ettei se jaksa pelkkää kilpailutietä kohota sille nyt esiintyvään isänmaalliseen tehtävään. Sen vuoksi on sitä valtion avulla autettava matkaan.

Tärkeimpiä maaseudun uudistuksia vastustavat yhdessä kaupungin ja maaseudun rikkaitten sekä — kaupungin ja maaseudun köyhälistön nimelliset ja ja viralliset asianajajat. Tämä omituinen asiaintila johtuu siitä, että rikkaat pelkäävät tulevansa liikaa verotetuiksi, jos maalaisväestön yhteiskunnallinen poli-

tiikka voittaa. Ja sosialistit pelkäävät koko sosialismin jäävän toteuttamatta, jos maaseutuväestö pääsee käsiksi omaan maahan ja tyydyttäviin oloihin. Näiden johtavien ainesten mukana kulkevat sitten suuret joukot kaupunkilais- ja maalaisvalitsijoita ummessa silmin, ottamatta ollenkaan selkoa asioista.

Kun maalaisliittolaiset tässä merkityksessä koettavat kohottaa maalaiskansan itsetuntoa, pitäisi jokaisen järkevän kaupunkilaisen ymmärtää, että siihen ovat paljon syvemmät syyt kuin halu joutavan päiten kiihottaa maalaisia kaupunkilaisia vastaan.

Sellaisten olojen vallitessa kuin mainitut, on ollut helppo muodostua vastakkaisia etuja maalaisten ja kaupunkilaisten kesken. Näistä muodostumista on johtunut maaseudun yleinen holhouksenalaisuus. Tilanteesta ei kuitenkaan ole pitkälle hyötyä kaupunkien yleiselle väestölle, vaan ainoastaan sille harvainvallalle, joka harjoittaa valtaansa pääomien ja sivistysetujen avulla. Mutta siitä ei hyödy yleinen kaupunkiväestö, vaan kärsii. Sillä juuri se hallintotapa, mitä kaupunkeihin keskittynyt yhteiskunnallinen valta on harjoittanut, se on synnyttänyt meidän maassamme luonnottoman sosialidemokratian.

Maalaisliitto on radikalinen yhteiskunnallinen valistuspuolue, joka tahtoo rakentaa Suomen tulevaisuuden maaseudun nousun varaan. Jos maanviljelyselämä pääsee tässä maassa sille kuuluvaan etuoikeutettuun asemaan, se avaa täällä tuhannet uudet tuotantolähteet. Se valmistaa työtä ja leipää niille kymmenille miljoonille, jotka tulevina aikoina luonnonjärjestyksen mukaan nousevat työllään ja älyllään hedelmöittämään tätä nyt köyhää, mutta tulevaisuudessa rikasta maata.

Laskekaa siis, te, kaupunkien kehittyneemmät asukkaat, käsi sydämelle, kun vertailette Maalaisliiton tarkoituksia muiden puolueiden tarkoituksiin. Olemme varmoja siitä, että moni teistä, uneksiessaan isänmaan tulevien yhteiskuntaolojen järjestelyä on jo monesti tuskastunut omien puolueittensa alituiseen paikallaan astumiseen tahi taantumiseen. Maalaisliitto rakentaa koko työnsä sellaiselle olojen uudistuksen pohjalle, joka ei ole mahdoton, mutta joka silti on uudistus, eikä vain uudistuksen varjo.

Maalaisliittolaista talous- ja yhteiskunta-oppia.

(1917.)

Uuden aatesuunnan edellytyksiä.

Maalaisväestön valtiollisesta järjestäytymisestä puhuttaessa on eri tahoilla edelleen näyttänyt kummittelevan eräitä järjestäytymistä vaikeuttavia kompastuskiviä, joista näyttää olevan syytä muutamia erittäin ottaa puheeksi.

Se talouspoliittinen pohja, jolle kaupunkien luoma kapitalismi perustuu, on rakentanut koko meidän nykyisen yhteiskuntaelämämme tavallaan liike-elämän kaupallisia tarkoituksia silmällä pitäen. Suomen talonpoika eli patriarkaalisessa vapaudessaan vielä muutamia vuosikymmeniä sitten. Mutta mikäli hän itse tuottajana ja kuluttajana joutui välikätenä toimivan porvarin ostajaksi ja myyjäksi, sikäli alkoi hänessä itsessään kehittyä ostamisen ja myymisen intohimo. Hän alkoi uneksia rikastumisesta, ennen kaikkea rahan ansaitsemisesta. Niinpä kauppa alkoikin nousta kansallisen elämämme ihannoiduksi elinkeinoksi viime vuosisadan 70- ja 80-luvuilla. Koko taloudellisessa elämässämme oli välikäsikauppa se, joka voimakkaimmin veti puoleensa.

Näissä merkeissä muodostui heräilevän maaseudunkin alkava itsetajunta. Kun poliittiset ryhmittymiset vuosisadan lopulla alkoivat, oli niillä puhtaasti valtiollinen luonne. Taloudellisilla ja yhteiskunnallisilla näkökohdilla ei ollut mitään tekemistä sen aikaisten puoluemuodostumien kanssa. Oltiin kaikin „porvareita", eroittajana vain yleisinhimillinen vapaamielisyys ja vanhoillisuus, sekä sittemmin „perustuslaillisuus" ja „myöntyväisyys".

Sosialidemokratia toi puolue-elämään taloudelliset taistelutunnukset. Se löi virvelinsä siten, että kaikki, jotka eivät siihen heti liittyneet, eroitettiin vastaleiriin. Ne olivat „porvareita". Häiriö kesti vuosikausia, ihmiset epäröivät kumpaan kuulua, kun mitään väliastetta ei ollut. Taloudellinen sivistys oli maassa suureksi osaksi viljelemätön. Porvarien enempää kuin sosialistienkaan suuret laumat eivät asiallisesti tietäneet tämän puoluejakautumisen perusteista muuta kuin aavistuksin. Ja se ei ollut paljon.

Niin tehtiin meistä porvareita ja sosialisteja routavuosien kaaoksessa. Suurlakossa suoritettiin ensimmäinen järjestäytymisprosessi.

Sen jälkeen on suunta pysynyt samana. Eri ryhmissä on vain työn ero ollut siinä, että sosialistit ovat järjestäneet omien aatteittensa valaisemiseksi ja heihin liittyneiden kasvattamiseksi hyvin voimakkaan valistustyön, mutta porvarit ovat osottautuneet siihen joko haluttomiksi tai kykenemättömiksi.

Näin on tultu siihen, että se osa maalaisväestöä, joka on viime aikoihin saakka lukeutunut näihin kaupunkilaisporvarillisiin puolueisiin, on vihdoinkin havainnut, että siltä puuttuu niiden kanssa henkistä ja

taloudellista yhteyttä. Samaten kuin he taloudellisesti ovat pakotetut itsesuojelusvaiston ajamina eroamaan ja järjestymään omien etujensa pohjalla, samalla alkaa sarastaa heille aivan uusi, toisellainen yhteiskunnallinen ja sivistyksellinen mahdollisuus. Maamies alkaa havaita kuinka alennetussa asemassa hän on ollut silloin, kun kauppamiehen katsottiin olevan yhteiskunnallisessa arvossa hänen yläpuolellaan. Tähän asti hän on katsonut rahan kokoomistoimen porvarina elämän suurteoksi. Nyt, kun hän alkaa huomata, ettei talonpojasta yleensä oman ammattinsa avulla tule miljonääriä, alkaa hänessä herätä jonkunlainen kyllästyminen. Se on ensimmäinen kapitalistisen käytännön tuottama tyytymättömyys hänessä. Aavistus, ettei hän olekaan porvari, vaan porvarin lakeija, alkaa kalvaa mieltä.

Silloin huomaa hän, että rehellisinkin mies, jolla on porvarilliset elämänkäsitykset, ei voi olla hänen asianajajansa, koska tämä mies sitoo yhteen hänen ja porvarin taloudelliset ja yhteiskunnalliset edut.

Tällaisia huomioita on tehty viime talven kuluessa. On alettu huomata, että jos yleensä maanviljelyselämä tahdotaan pysyttää maan elämän voimalähteenä, edellyttää se, että maan taloudellisten, yhteiskunnallisten, valtiollisten ja sivistyksellisten harrastusten keskusvoimalähteeksi täytyy asettaa juuri maanviljelys.

Sitä rehellisinkään porvari, enempää kuin rehellisinkään sosialisti ei voi tehdä, sillä ne kumpikin rakentavat aivan toisille pohjille. Heille on kumpaisellekin maanviljelys vain elintarpeiden tuotantolähde, tälle uudelle suunnalle on maanviljelys uuden kansallisen elämän keskusvoimalähde.

Niinkuin monet lukijoista itse huomaavat, on tämä aivan vastakkaista oppia kuin se oppi, mille porvarillinen ja sosialidemokraattinen maailmankatsomus rakentavat. Lukemattomille maamiehillekin on se vielä aivan yhtä uskomatonta ja hämärää kuin esim. kristinoppi oli esi-isillemme 700 vuotta takaperin. Mutta tämän kirjoittajaa, joka uskoo tämän opin tulevaisuuteen, lohduttaa se tieto, että maaseutulaisilla yleensä ei ole vielä paljon selvempää tietoa myöskään sosialismista. Sekin liikkuu pelkkien aavistuksien varassa. Tällä maauskolla on kuitenkin se vahva puoli, että jos se toteutetaan, ja omistetaan, se voi jo aivan muutamien vuosien kuluessa saattaa Suomen maan tuottamaan koko kansalle riittävästi leipää, se saattaa maatyönantajan ja työntekijän välit sovitetuiksi samalla kun se vapauttaa heidät kumpaisetkin noista keskenään taistelevista luokkapuolueista ja muodostaa vahvan kansallisyhteiskunnallisen järjestön, joka tuottaa rauhallisen kehityksen ajan tähän maahan.

Maahenki ja tuhlaajapojat.

Maanviljelysyhteiskunnan heikontumisen varsinaisena syynä on ollut se, että porvariyhteiskunta on imenyt siltä taloudellisen elinmehun. Saatuansa kapitaalit haltuunsa, on se käyttänyt niitä järjestelmällisesti oman asemansa vahvistamiseksi. Kaupungit ovat muodostuneet porvariyhteiskunnan linnoituksiksi, joista on hallittu koko ympäröivää maaseutua. Näihin linnoituksiin on keskitetty taloudelliset varastot ja sivistysviljelyksen keskukset. Maaseutu on niihin antanut kaikkensa. Sen

elinkeinot eivät ole enää voineet tyydyttää niitä elämänmittoja ja vaatimuksia, joita kaupunki on luonut. Maaseudulta on väki virrannut uudenaikaiseen kauppakaupunkiin etsien elämää ja onnea aivan samoin kuin feodaliajan ruhtinashoveihin. Suurteollisuus ja suurkauppa ovat muodostuneet kaupunkielinkeinoiksi ja yhteiskunnallisiksi vallankokoomiskeinoiksi.

Maanviljelysalue, maaseutu, alkoi itsestään muodostua talouselämän, yhteiskuntaelämän ja sivistyselämän takamaaksi. Maanviljelysseuduissa ei elämän kukoistusta enää pidetty välttämättömänä elämän itsensä, eikä niiden seutujen elämän etujen kannalta, vaan sen elämän kannalta, joka kukoisti lähikaupungissa, varsinkin suur- ja pääkaupungissa.

Tätä omituista asiaintilaa ei Suomessakaan yleisemmin tunnustettu ennenkuin nämä sotavuodet ovat avanneet maanviljelysväestön silmiä, erityisesti elintarvepolitiikassa. Sosialistit ja porvarit ovat aivan yksimielisinä iloinneet siitä, että elintarpeita saatiin vapaasti ulkomailta, eivätkä ollenkaan valittaneet, vaikka omamainen elintarvetuotanto kokonaan lakkaisi. Molemmat ovat laskeneet, että jos suurteollisuus ja kaupankäynti kannattavat harjoittajilleen paremmin kuin maanviljelys, on sallittava eittämätön vapaus harjoittaa maassa suurteollisuutta ja kauppaa ja tuotava leipä ulkomailta. Suurteollisuus on kukoistanut suojelustullien varassa, siten tehden esim. maanviljelyskoneet melkein puolta kalliimmiksi kuin ne olisivat ilman tullia. Mutta siitä ovat hyötyneet tuottajina suurteollisuuskapitalistit ja heidän työläisensä, samalla kun siitä ovat kärsineet maanviljelijät ja heidän työläisensä kuluttajina.

Sota-ajan tultua nousi kotimainen elintarvetuotanto

yhtäkkiä arvossa. Tuhlaajapojat, jotka olivat eläneet mässäten ulkomaalaisella leivällä ja aina halveksineet „Suomen mustaa leipää“, äkkäsivät yhtäkkiä olevansa kokonaan tämän suomalaisen leivän varassa. Mutta kun sen hinta nyt kysynnän kasvaessa alkoi nousta, alkoivat nämä tuhlaajapojat, entiset kotimaisen leivän hylkijät, hermostua. Niin syntyi rajahintapolitiikka. Sen tuloksena saadaan nyt merkitä: samalla aikaa kun metalli-, vaate-, kenkä-, paperi- y.m. teollisuusaloilla ovat tuotteiden hinnat kohonneet 300—500:lla prosentilla, on rajahinnoilla onnistuttu pitää elintarvehinnat noin 100 prosentin kohoamisen rajoissa. Seurauksena on nyt se, että elintarvetuotantoa on kolmen vuoden aikana hallinnollisin ja yhteiskunnallisin puoluetoimin, niin porvarien kuin sosialistienkin puolelta kaikin voimin tukahutettu. Samalla aikaa on sota- y.m. teollisuuden palveluksessa ansiomahdollisuudet niin porvareilla kuin sosialisteillakin kasvaneet tavattomiin — kumpaistenkin yhteiskuntataloudellisten oppien kanssa täydellisessä sopusoinnussa. Mutta nyt, kun sotateollisuus lakkaa ja sosialidemokraattisten sodanpalvelijain rauhanystävälliset imuputket irtautuvat tästä teollisuudesta materiaa imemästä, alkaa ansaitsemisjuopumus hieman selvitä päistä.

Sillä elintarvetuotannon „vankeinhoidollinen“ yhteiskuntapolitiikka paljastaa hedelmänsä. Ensin vietiin sosialidemokraattisessa sanomalehdistössä maanomistajilta maine ja kunnia, kun he yrittivät esittää tuotantoehtojensa taloudellisia lakeja. Sitten otti valtio huostaansa heidän tuotantonsa määräämisen — toteuttaakseen sosialismia. Että sosialismi oikein loistavasti näyttäisi, mihin se valtaan päästyään pystyy, järjestettiin

laajoilla alueilla maataloustyölakkoja. Sosialistisin valtiollisin ja yhteiskunnallisin järjestötoimin onnistuttiin siten estää suunnattoman laajoilla alueilla kylvötyöt. Kaulat kenossa kävivät lakkolaiset, voittajan hurma hehkuen innostuneista silmistä, marssien läpi kylvämättä jääneiden seutujen, sydämissään ilkkuen kapitalisteja, joille nyt tulee suuri vahinko.

Kaikki tämä tapahtui aivan kuin unessa. Olihan valtio päättänyt takavarikon kautta hankkia viljaa. Sen saamista ei siis tarvinnut epäillä. Olihan hallituksen korkeudesta annettu siunaus lakkotaisteluille ja käsketty maksaa hyvin — kannatti jos hyvänsä. Hallitus oli antanut maamiehelle ruoskaniskun, kuten tukinajaja jo liiaksi piinatulle vetokonilleen. Ja jäi odottamaan seurauksia, syksyn satoa, josta piti tulla oikein mestarinäyte siitä, miten sosialidemokratia järjestää elintarvetuotannon, kun saa vain suunvuoroa ja valtaa.

Nyt on syys kohta käsissä. Tällä välin on sosialidemokraattinen sanomalehdistö saanut aivan uuden äänen kelloonsa. Niin itse puoluejärjestötkin. Jopa hallituskin!

Ettekö ole huomanneet, että hallitus todellakin varoittaa nyt lakoista, koska „ruis muuten varisee peltoon". Todellakin! Vasta rukiin leikkuun alkaessa! Tarvittiin siis kolmatta kuukautta ja halla, ennenkuin kova elämänahdistus sai hallitukselta puristetuksi tämän kehoituksen. Mutta mitä sanoo hallitus siitä, että juuri näissä seuduissa, joissa suurimmat kylvämättä jääneet alueet jäivät kesantoon lakkojen vuoksi, halla ei ole tehnyt turmiota? Jos hallitus olisi keväällä saanut tuon sanan suustansa, hallituksella olisi varmasti muutamia kymmeniä miljoonia kiloja enempi nyt takavarikoitavaa kuin on.

Sosialidemokraattiset järjestöt ja lehdet ovat nyt yht'äkkiä huomanneet, että maan tuotantoa pitää ruveta lisäämään. Suomessako? Oikein Suomessa! Maahenki pullistaa noissa piireissä — hätähuutona. Sosialidemokraattimme ovat hekin nyt kansallisen nälänhädän edessä. Siitä ei pelasta mikään muu kuin — isien usko — anteeksi, maahenki! Siis he huutavat nyt soiden kuivausta, viljelystä, leiväntuotannon lisäystä.

Tuhlaajapojat ovat siis kotiin palaamassa. Valitettavasti tällä kertaa liian myöhään. Maaemon suomalaisessa kodissa ei ole tänä syksynä enää mahdollisuuksia korjata mitä on laiminlyöty. Suomeen tulee kamala nälkätalvi. Suurin syy siihen on kolmivuotisessa elintarvepolitiikan hallinnollisessa hoidossa ja sosialidemokraattisten järjestöjen ja lehtien järjestelmällisessä maahengen hävitystyössä.

Maalaisliitto on kymmenen vuotta opettanut: maanviljelyksen kehitys on asetettava Suomen taloudellisen elämän tärkeimmäksi elinehdoksi; maata on toimitettava jokaiselle, joka sitä haluaa viljellä; valtion varoja on tähän tarkoitukseen säästämättä uhrattava, sillä näin kantavat ne hyvän hedelmän; Suomen on leipätuotannossa päästävä omavaraiseksi.

Jos tätä puhetta olisivat kuulleet edes maaseudun talolliset ja torpparit, se olisi jo kantanut runsaampaa hedelmää. Mutta he eivät ole kuulleet.

Ja niin olemme elintarveumpikujassa. Tästä umpikujasta päästäkseen rukoilevat sosialistitkin nyt „maahenkeä". Aivan kuin puhuttelisivat poppamiestä! Moni

heidän entisistä maalaistovereistaan suitsuttaa samassa hengessä, kun hätä on kädessä.

Mutta maahenki ei kuule hätärukousta, joka vilpillisten huulten kautta tulee ulos. Se vaatii antautumista. Elävää uskoa. Valmiutta pitkäaikaiseen ponnistukseen. Se vaatii uutta elämänkäsitystä, erittäinkin luokkasuhteista. Niiden, jotka yhdessä toimivat leivän kasvattamisessa, on kuuluttava yhteen luokkaan. Vain siten voi Suomi tuottaa kaikille kuluttajilleen leivän. Vain siten syntyy nyt tarvittava kansallishenki. Vain siten opitaan, miten on silloin oltava ja elettävä, kun ollaan yksi kaikkien ja kaikki yhden puolesta!

Teollisuustyömies on nostettu, talonpoika poljettu.

Kapitalistisen talousopin periaatteiden käytäntö on johtanut tähän: vähästä työstä paljon palkkaa; kaupasta mahdollisimman korkea voitto; jollei ostaja jaksa maksaa, hänen on oltava ilman.

Sosialidemokratia on omistanut pääasiassa samat periaatteet. Se on niitä kuitenkin uudestaan tarkistanut ja sovelluttanut hieman eri tavalla. Sen sijaan että kapitalistisen katsantotavan mukaan oikeus pyytää vähästä työstä paljon palkkaa kuului etupäässä keski- ja yläluokille, laajentaa sosialidemokratia tämän oikeuden myöskin ruumiillisen työn tekijöihin. Kun tämä laajennus synnyttää ylä- ja alaluokkien välissä ristiriidan edellisten ollessa työn ostajia, jälkimmäisten työn myyjiä, syntyy tästä luokkaristiriita. Mutta mikäli sosialistit saavat johtavaksi ainekseekseen muita kuin ruumiillisen työn tekijöitä, sikäli luokkaristiriita käy sekavaksi ja muuttuu katsantotaparistiriidaksi. Niin on tässä suhteessa esim. meillä jo huomattavassa määrässä käynyt. Sosialidemokratian johto on nyt jo miltei kokonaan sosialistisen puoluevirkamiehistön käsissä, joka on palkattu yleensä porvarillisia mittakaavoja silmällä pitäen.

Kapitalististen periaatteiden mukaan, sellaisina kuin ne ilmenevät käytännössä, on kaupassa äärimmäisen suuren voiton kiskominen aivan oikeutettu asia. Sosialistit kyllä kieltävät tämän, mitä tulee työväen kulutustarpeiden ostoon. Mutta jos työväki saa hyvän palkan seurauksena tuottamansa tavaran korkeasta hinnasta — vaikenee sosialisti, varsinkin jos tavaran ostajana on maanviljelijäväki. Näin on käynyt meillä sotavuosina. Suomen teollisuus on valmistanut Venäjälle sotatarpeita. Niistä on saatu huikeat hinnat. Samalla on kotimaisessa kulutuksessa tarvittavat vaatteet, kengät, rakennustarpeet, työkalut y.m. nousseet 300—500 prosenttia. Mutta se työväki, joka on hyötynyt näiden tuotanto-olojen hinnannoususta, ei ole tätä valittanut. Samalla on ollut merkille pantava ilmiö, että Suomen sosialidemokraattiset työläiset ovat alistuneet, vastoin sosialistisia periaatteita, valmistamaan sotatarpeita. Ei edes puolue ole, huomataksemme, sitä vastustanut periaatteellisista syistä. Tässä suhteessa ei siis kapitalismilla ja sosialismilla ole käytännössä mitään eroa.

Mitä vihdoin tulee siihen kapitalistiseen ajatukseen, että joka ei jaksa ostaa, jääköön ilman, hyväksyy sosialismi senkin aina silloin, kun ei työväen työnpuute asetu sille käytännölliseksi esteeksi. Olkoon kuinka hyödyllinen työ tahansa tehtävänä, se saa jäädä tekemättä, jos vähemmän hyödyllisestä samalla aikaa vain

saadaan parempi maksu. Niin on täällä nyt jo pitkän aikaa, varsinkin maan itäosissa kilpaillut puutavara- ja sahateollisuustuottaja elintarvetuottajan kanssa, sosialistisen yhteiskuntaliikkeen täydellisellä suostumuksella. Kapitalistien ja työntekijäin etu on näin ollut täydessä sopusoinnussa.

Maanviljelyksestä on viimeisenä kymmenvuotiskautena, vauhdin lisääntyessä sotakautena, vedetty työvoima kansaa hyödyttämättömän sekä myöskin ihmiskuntaa vahingoittavan työn suoritukseen. Siitä on maksettu, kuten keinottelusta ainakin. Mutta niin on maa jäänyt viljelemättä, elintarpeet tuottamatta. Nyt vasta kun elintarpeiden tuonti ulkomailta on lakannut, huomataan nämä kapitalistis-sosialistisen taloudenpidon tukalat seuraukset. Kansalle on laitettu tätä nälkää pitkän kehityskauden kuluessa uhraamalla maanviljelys keinottelun alttarille sosialistien ja porvarien yhteistoiminnan kautta.

Maalaisliittolaisten talousopin kannalta tämä on huijausta, jossa yhteiskunnan etu syrjäytetään sen tieltä, että yksityiset saavat ansaita yhteisedun kustannuksella.

Tämä huijaus, jota sosialistit ja kapitalistit ovat yhdessä harjoittaneet, on nyt ollut pääsyynä siihen, että Suomessa on täydellinen elintarvepula.

Se on kehittynyt sotavuosina hyvin luonnollista tietä. Ensin molemmat, sosialistit ja kapitalistit, kaupunkilaiskuluttajaetuja valvoen, ajoivat maassa alhaiset elintarvehinnat käytäntöön. Molemmat siis luopuivat heti ensi otteessa omista periaatteistaan: joka ei jaksa maksaa, olkoon ilman! He valtiollisella ja hallinnollisella ylivallalla järjestivät elintarvekaupan sille periaatteelle,

että maataloustuottajan pitää uhrautua kuluttajain etujen mukaisesti.

Vastamuistutuksista huolimatta säädettin elintarvelaki, jolla maanviljelystuotteet mobilisoidaan hinnoilla, jotka he, sosialistiset ja kapitalistiset kuluttajat yhdessä, hallituksena määräävät.

Kun maanviljelijät on nyt saatu elintarvelain alle, katsotaan sopivan ajan tulleen kuristaa heitä vielä enempi. Pitää tyydyttää myöskin maatyöväki ja torpparit, jotka jo ovat jonkun aikaa hyvin karsain silmin katsoneet teollisuustoveriensa paisuvaa taloudellista ja yhteiskunnallista mahtia. Ja lakot käyvät tehoisiksi. Jää kyntämättä ja kylvämättä suunnattomat maa-alueet. Sosialismi toimii järjestelmällisesti elintarvetuotannon supistamiseksi.

Kaiken matkaa on sosialistien laskelmat perustettu sille otaksumalle, että kun maamiestä vain hyvin halveksii, rajoittaa hänen vapauttaan ja lyö mikäli mahdollista, se vaikuttaa tuotannon lisäämiseen. Tämä menettelytapa on lainaus entiseltä feodaliajan aatelistolta, jolta sosialistit ovat omistaneet muutenkin monta periaatetta talonpoikien kohtelussaan.

Nyt on hedelmä kohta kädessä. Sosialistisen hallinnon hedelmä.

Mutta uskooko kukaan enää, että jos maanviljelijä olisi saanut toimia elintarvetuottajana yhtä vapaasti kuin teollisuustyönantaja ja työmies, ettei meillä, halloista huolimatta, olisi nyt tulossa jotenkin riittävä määrä elintarpeita? Ja niiden saantihan nyt on tärkeämpi kuin hintakysymys!

Jos näin olisi, se työnpuute, joka sahateollisuuden

lakatessa ilmeisesti tulee hyvin suurille joukoille, ei olisi niin peloittava kuin se on, sillä itseensä luottava, oman ja kansallisen arvonsa tunteva maanviljelijä voisi nyt tarjota työtä, ellei häntä työnantajana olisi sosialistien toimesta julistettu yhteiskunnalliseen holhoukseen.

Sosialistit koettavat työnpuutetta nyt auttaa rahalla — hätäapuvaroilla. Kunhan ei siitäkin vain muodostuisi kivi, jolla ei ole leivän makua!

Sosialistit ovat siis tähän mennessä elintarvetaistelussa voittaneet meidät maalaisliittolaiset: teollisuustyömies on nostettu, talonpoika poljettu.

Mutta tästä sosialismin voitosta voi ilman suurta erehdyksen pelkoa sanoa:

„Yksi sellainen voitto vielä, ja Suomen kansa on nälkäkuoleman edessä!"

Sosialistien, kapitalistien ja maalaisliittolaisten suhde pienviljelykseen.

Sekä sosialisti että kapitalisti pitävät pienviljelystä nälkäammattina. Kapitalistille ei se tarjoa suuria voiton mahdollisuuksia, sosialistille ei se tarjoa mahdollisuuksia lakkotaistelun kautta korottaa palkkaansa ja lyhentää työpäiväänsä. Pienviljelysalueilla liikkuvat siis kumpainenkin maailmankatsomukselleen vierailla alueilla. Kapitalisti kyllä voi suosia pienviljelystä yhteiskunnallisena olojen järjestäjänä, mutta ei suinkaan omana elinkeinonaan.

Niinpä onkin Suomen eduskunnassa pienviljelysasioita käsiteltäessä porvaristo yleensä asettunut pienviljelyksen hyväksi suunniteltuja toimenpiteitä kannattamaan, mutta nimenomaan sillä ehdolla, ettei valtion ryhtyminen pienviljelyksen edistämistoimintaan tuota valtiolle sellaisia erikoiskustannuksia, joita pienviljelys ei verrattain nopeasti kykene korvaamaan takaisin. Kapitalistinen suunta on kaikkien porvaripuolueittemme kautta ajanut tässäkin „reformissa" aina valtion toimintaan nähden lyhytnäköisimpiä kannattavaisuusperiaatteita.

Sosialistit ovat kaikilla valtiopäivillä järjestelmällisesti vastustaneet toimenpiteitä pienviljelyksen edistämiseksi. Niinpä on heidän toimestaan kerran jo äänestetty yli vaalien lepäämään pienviljelyksen edistämistä tarkoittavat lait, sekä 25 milj. markan rahamäärän myöntäminen tähän tarkoitukseen. Tämä johtuu siitä, että sosialistit johdonmukaisesti haluavat ajaa kehitystä valtion suurviljelykseen. Siinä tarkoituksessa on parhaimpana taisteluarmeijana palkkaväestö, joka ei ole mitenkään oman edun siteillä maahan kiinnitetty.

Maalaisliittolaiset taasen tahtovat edistää pienviljelystä siksi, että omaan turpeeseen kiintyisi niin moni vaeltava palkkatyöläinen kuin suinkin mahdollista. Siten voitaisiin heille epävarman palkkaelinkeinon sijaan saada varma, vaikka ei porvarillinenkaan olotila. Maalaisliittolaiset pitävät, että maanviljelystuotanto pienviljelyspohjalla tulee kilpailemaan onnistuneesti suurviljelyksen kanssa siksi, että voimaperäinen viljelys näin toteutettuna ja yhä kehittyen tuottaa paremmat tulokset. Yhteiskunnallisesti tarjoo pienviljelys harjoittajalleen vapaamman ja riippumattomamman aseman kuin palkkatyöläisyys. Kansalliselta kannalta on mitä suurin vaara, jos maa joutuu „porvareille" ja kaikki ruumiillisen työn tekijät muuttuvat palkkatyöläisiksi. Nämä molem-

mat nilkovat voittonsa ja elinkeinonsa maasta, mutta yhteiskunnallisesti ja kansallisesti ovat he irrallista väkeä, joiden isänmaa on siellä missä enimmän maksetaan. Pienviljelijä, jatkaen ja kehittäen talonpojan osaa yhteiskunnassa, on kiinteä olento, jonka ympärille kansakunta voi vakavasti rakentaa olemuksensa.

Tällaisen pienviljelyksen kehittämiseen ja vaurastuttamiseen tulee valtion siis uhrata varoja ja huolenpitoa. Maalaisliittolaiset ovat aina vaatineet, että valtion varoja tähän tarkoitukseen on käytettävä myöskin uhraamalla, eikä aina laskien liikemiesnäkökannan mukaan. Se tarkoittaa, että valtion ei ole, pienviljelystä edistäessään, tarkoin laskettava korkotappioitaan, vaan varustaudut-tava yleensä siihen, että pienviljelijät ryhtyessään esim. uutisviljelyksiin, saavat niin suuria etuja, että kelpo kansalaiset voivat asiaan ryhtyä. Ajan oloon tulee täten perustetuista viljelyksistä ja niiden asujista valtiolle lujaa kantajoukkoa, jonka olemassaolo on itse valtion turva.

Edelleen on käsityksemme se, että porvarillissosialistinen kehityskausi on vaikuttanut sairaaloisesti sekä työnantajan että työntekijän hermostoon. Siten on syntynyt kipeä yhteiskunta. Palkat ja voitot kyllä ovat nousseet, on voitu tyydyttää rahalla mielitekoja, mutta — yhä suuremmat joukot ovat nähneet todellista puutetta. Elämä on särkynyt ulkonaisesti ja siveellisesti. Sota on syttynyt kahden maailmanvallan, kapitalismin ja sosialismin välillä. Kumpaisellakin on materia elämän perustuksena. Taistelukin käy siis siitä. Elämän siveys, rauha, veljeys, sopusointu — niille on naurettu. Nyt saivat he sotaa kyllikseen!

Ja ansaitsivat, toiset työn antajina, toiset tekijöinä! Kumpaisillakin niin kiire, että leivänhankintaa varten ei muistettu panna kortta ristiin, ennen kuin vakava nälkä oli edessä.

Se on tulos lyhytnäköisestä talouspolitiikasta, jota sosialistit ja porvarit keskinäisen edun pohjalla ovat harjoittaneet.

— — —

Mikä se maamies onkaan? Ihmiskunnan elättäjä. Hiljainen työmyyrä. Mies ja nainen, jotka joko palvelijoina, päivätyöläisinä tai talollisina ovat nyt valmiit monella taholla puremaan pettua ja kansallisen hädän edessä luovuttamaan vielä puolen purrusta palastaankin niille, joiden luokkaetujen edestä he ovat vaaleihin ja joskus lakkoihin käyneet!

Nämäkin, nämä rauhalliset ja ihmiselliset maalaisihmiset, nekin ovat viime aikoina hermostuneet. Miksi? Siksi, että „herrain pöydältä“ ei ole heille pudonnut muruakaan valtiollisten ja yhteiskunnallisten taisteluiden hedelmänä.

Näille tahtoisimme me maalaisliittolaiset saada: ensinnäkin kaikille halullisille omaa maata; toiseksi hyvää ammattiopetusta; kolmanneksi keinoja yhteenliittymisen kautta kohota yhteiskuntaa johtavaksi ainekseksi, koska he kerran muita elättävät. Me olemme vakuutettuja siitä, että jos Suomen valtio käyttäisi esim. 50 milj. markkaa vuodessa toistaiseksi maanhankinnan edistämiseksi tilattomille, torppien itsenäisiksi tiloiksi lunastamiseen, koko maanviljelysväestön ammatti- ja luokkasivistyksen kohottamiseen, jo kymmenen vuoden kuluessa maamme taloudelliset, yhteiskunnalliset ja siveys-

olot olisivat toiset kuin nyt. Maan tuotanto lisääntyisi, yhteiskunta rauhoittuisi ja siveys astuisi taasen maalaispohjalla kansalliseksi ihanteeksi.

Mutta niin kauvan kun sosialismin ja kapitalismin suurvallat keskenäänkin taistellessa yhdessä kuitenkin hallitsevat tämän maan yhteiskunta- ja talouselämää, niin kauvan täällä tulee jatkumaan nälkä, yhteiskunnalliset epäkohdat ja siveellinen rappeutuminen.

Sosialismi ja kapitalismi luovat kilpaa irtolaisväen joukkoja. Maalaisliitto koettaisi saada heille koteja. Kapitalismi ja sosialismi toimivat toisiaan auttaen Suomen maiden joutumiseksi puutavarayhtiöille ja sitä tietä talonpoikain hävittämiseksi. Maalaisliitto tahtoo panna kaikki voitavansa alttiiksi pysyttääkseen maita talonpojilla, osoittaakseen tukkiyhtiömaanomistuksen kansallisuutta ja yhteiskuntaa uhkaavan kirouksen ja saada soita ja korpia kasvamaan leipää.

Edellisten toiminta johtaa työnantajan ja työntekijän nopeammin rahoihin, mutta työntekijöistä se, palkkojen suuruudesta huolimatta, tekee mierolaisia.

Maalaisliittolaiset taasen voivat tunnuslaulunaan laulaa:

„Joka niemeen, notkoon, saarelmaan kodin tahtoisin nostattaa!“

Kapitalismi ja sosialismi maataviljelevän väestön johdossa.

On hyvin ymmärrettävää, että maanviljelijäin ei ole helppo suhtautua nykyiseen yhteiskunnallisvaltiolliseen asemaan sellaisella ymmärtämyksellä kuin heidän todelliset etunsa vaatisivat. Toiset, varakkaammat heistä, ovat imeneet itseensä kapitalistiset etukäsitteet ja ovat

syvästi vakuutettuja siitä, että heidän etunsa vaativat nykyisten valtiollisten johtavien ryhmien kanssa asettumaan jyrkästi edistysmielistä yhteiskunnallista ja taloudellista lainsäädäntöä vastustavalle kannalle. Toiset, varattomammat ja torpparit, sekä maattomat maatyöläiset ovat taasen suurin joukoin pysähtyneet siihen käsitykseen, että sosialidemokratian edistyminen takaa heillekin elämänolojen parantumista. Tämäkin on ymmärrettävissä.

Mutta kumpaisetkin erehtyvät syvästi.

Katsokaahan nyt! Edellisessä olemme jo osoittaneet, että kapitalismi ja sosialismi kalvavat maanviljelystä kahdelta vastakkaiselta puolelta. Kapitalismin kehitys on kohottanut aina ja kaikkialla kaupunkien elintasoa, mutta polkenut maaseudun elintasoa. Sosialismin kehitys on tehnyt saman. Kumpaisellakin on maaseudun voima ponnistusalustana ja elinehtona, kuten viime vuosien kärjistynyt elintarvetaistelu osoittaa. Kapitalismi on luonut kaupunkiyhteiskuntien rikkauden ja sivistysvallan, mutta ryöstänyt maaseudun, tehden suuresta osasta entisiä talonpoikaissukujakin työnetsijäproletaareja. Nyt kapitalismi parhaillaan rikeeraa puutavarayhtiöiden kautta valloittaen maata ja ajaen maanviljelijäsukuja pienen rahapussin kera mierontielle. Köyhäin joukot kasvavat.

Teollisuussosialistit ovat, ollakseen johdonmukaisia köyhälistön aseman parannusaatteelleen, yhdistäneet näiden maaseudulla kehittyvien yhteiskunnallisten ja taloudellisten olojen parantelun omaan tehtäväänsä. Mutta tulos on ollut kokonaan kielteinen. Yhteiskunnallisessa lainsäädäntökokeilussa on meilläkin jo saatu havaita, että samaten kuin n.s. porvaripuolueet ajavat

puulla maataomistavan talonpoikaisväestön asioita, samoin ajavat kaupunki- ja teollisuussosialistit puulla maatyöväen asioita. Tässä on mielenkiintoista panna merkille, että kumpaisetkin kiihottavat maalaisvalitsijainsa itsekkäimpiä intohimoja. Porvaripuolueet katsovat, näet, paraiten ajavansa talonpoikain asioita vastustamalla näiden nimissä kaikkea yhteiskunnallista ja taloudellista lainsäädäntöä. Sosialistit taasen eivät ota mitään kohtuuslaskelmia huomioonsa, vaan tyydyttääkseen maaseudun työväkeä ovat valmiita ajamaan läpi sellaisetkin uudistukset maaseudun kunnalliseen elämään ja työehtolakeihin, jotka edistävät yhteiskunnallista ja taloudellista vallankumousta varmemmin, kuin varmasti parempia elinehtoja maaseudun työväelle. Viimeisiltäkin valtiopäiviltä voi löytää monia tähän sopivia esimerkkejä.

Tästä tilasta voi päästä väljemmille vesille vain siten, että maanviljelysväestö saadaan heräämään ja valistumaan ymmärtääkseen kuuluvansa yhteen yhteisten etujenkin siteillä.

Tällä tiellä ovat oppaana vanhat väitelmämme: 1:si maamiesten saadakseen maansa kasvamaan hyvin, täytyy pitää runsaasti työvoimaa ja kehittää viljelyksensä yhä voimaperäisemmäksi; 2:si jos maamies saa hyvän sadon ja hyvän hinnan tuotteistaan, hän voi maksaa työväelleen paremman palkan.

Mutta jos maamies käyttää vähän työvoimaa, ei hän voi toteuttaa viljelyksen voimaperäisyyttä, eikä maksaa hyvää palkkaa.

Näin siis kahdenpuolinen etu sovinnollisesta yhteistyöstä on kieltämätön.

Jos taas kumpaisetkin kulkevat heidän ammatilleen

vieraitten ja heidän ammattituotteittensa hinnan alhaisuudesta hyötyväin luokkien johdossa, molempain vahinko on yhteinen.

Eduskuntatyössä on lukuisia kertoja nähty, miten porvarit ja sosialistit yhtyvät aina, kun joku palkannauttijain etu, tahi huomattavampi maatalousreformin vastustus on kysymyksessä.

Sosialidemokratian nykyinen periaate, toteuttaa suurviljelys, hävittää talonpoikais- ja pienviljelys, kaiken todennäköisyyden mukaan johtaa kruununtorpparijärjestelmään koko maanviljelyksen alalla. Mikäli ei kruununtorppareita sitten saada, suunniteltaneen viljelys tapahtuvaksi valtion laskuun. Mitä leipä, voi ja maito silloin tulisi maksamaan, sen voi aavistaa, kun tuntee tällaisen järjestelmän työvauhdin ja lakkotaudit. Tähän kehitys vie, ellei maamme ydinaines ala jo itsenäisesti harkita, miten se ottaisi vallan pois niiltä, jotka vievät maaseudun asioita lankeemusta kohti.

Tällöin on tärkeätä saada aikaan lainsäädäntö, joka turvaa työrauhan ja tuotantorauhan siten, että elämää ja tuotantoa koskettelevat alat lailla säännöstellään, silmällä pitäen yhteiskunnan ja ennen kaikkea ihmisten terveen kehityksen ehtoja.

Porvarillinen lainsäädäntö on lähtenyt ehdottomasti tuotannon eduista siksi, että porvari katsoo aina etupäässä vain taloudellisia kannattavaisuusehtoja.

Mutta meikäläiseltä kannalta katsoen tämä periaate on hylättävä. Maalaisliiton on asetettava ihminen korkeammalle kuin hänen tuottamansa työ. Sen vuoksi on maaseudun, astuessaan kaupungin kanssa kilpailemaan yhteiskunnallisesta ja taloudellisesta vallasta, asetettava yhteiskunnallisen lainsäädännön perusaat-

teeksi hyödyllistä työtä tekevän kansalaisen suojeleminen. Tällöin saa kehitys terveen pohjan. Ihminen nousee, materia laskee arvossa. Silloin on toivoa siitäkin, että kansalaiselämä saa siveellisemmät periaatteet, ihmisten oman arvon tunto nousee. Elämältä kysytään jotain arvokkaampaa kuin kapitaleja.

Maanviljelijä, joka jaksaa heittää katseensa tuonnemmaksi, huomannee, että hänellä on oman yhteiskunnallisen ja henkilökohtaisen rauhansa ehto etsiä kansalaistoveria torpparistaan ja työntekijästään, jotka sittenkin ovat hänen ammattitovereitaan. Levittää ympärilleen sitä käsitystä, että hän todella on ympäristönsä taloudellisen hyvinvoinnin toteuttaja, hän, joka omistajana hallitsee kiinteää maaperää. Luopua yhteiskunnallisesta „hammas hampaasta“ taistelusta, mutta ryhtyä „maan isänä“ hetken vaatimiin uudistuksiin. Siten hän voittaa enimmin ja laskee „maamiehelle“ pysyvän pohjan. Ei mikään ole maanviljelyksen uuden aseman kannalta arveluttavampaa kuin yhteiskunnallinen vanhoillisuus. Yrittää olla taantumuksellisen porvariston kanssa aina samaa mieltä taloudellisissa ja yhteiskunnallisissa asioissa, mutta pitää työläisiään aina luonnollisina vastustajinaan, se on yhteiskunnallinen erehdys.

Tällä olemme tahtoneet sanoa: maamiesten ja maatyöläisten on etsittävä toisiaan ja keskenään neuvoteltava yhteisistä asioistaan. Heillä on niin paljon yhteisiä etuja, että niiden pohjalle voi rakentaa edullisempia liittoutumia, kuin kumpaisenkin liitoissa toisilla tahoilla. Rakentaa valtiollisen ja yhteiskunnallisen valtansa pääasiassa taloudellisiin etuihin, on kestämätön, mutta

taloudellisilla eduilla on tässä suuri merkitys. Maaseudun on perustettava valtansa ennen kaikkea kansalaiselämän nousevaan yhteiskunnalliseen arvoon, siveyteen, sivistyksen puhdistamiseen, yleensä ihmiselämän nousuun. Tällöin taloudelliset etunäkökohdat saavat olla määrääviä vain sikäli, mikäli niiden avulla sorrettuja kansanluokkia kohotetaan taloudelliseen hyvinvointiin ja vapauteen. Tällöin ei myöskään luokkataistelu ylhäältä, enempää kuin alhaalta päinkään saata olla yhteiskunnallisen harrastuksen johtavana kiihottimena, vaan sisäinen aavistus ihmisellisistä ja kansallisista päämääristä, joilla on tulevaisuudenlupaus.

Älkää uskoko, maanviljelijät, että sosialismia voidaan vastustaa estämällä yhteiskunnallista lainsäädäntöä, joka tarkoittaa ruumiillisen työn tekijän aseman parantamista. Jos sitä umpisilmäisesti vain vastustetaan, murtaa se tokeensa lakien yläpuolella — kuten nyt jo on tapahtunut. Ja silloin se vie kokonaan rauhalliselta kehitykseltä pohjan. Sosialismi on sellainen maailmanliike, jota ei vastusteta millään muulla kuin käytännöllisellä kilpailulla.

Mutta ken torppareista, pienviljelijöiksi aikovista ja yleensä maatyömiehistä laskee voittavansa sosialidemokratian avulla etuja maanviljelyksestä elävänä kansalaisena, hän myöskin katkerasti pettyy.

Sosialidemokratia laskee yhteiskunnan hartioille raskaan taakan, mutta samalla se kasvatuksellaan veltostuttaa taakan kantajat.

Me tahtoisimme poistaa kapitalistisen kehityksen luomat kasvannaiset ja vapauttaa yhteiskunnan vähäväkiset harvain vallanalaisuudesta. Mutta samalla

tahtoisimme kasvattaa yhteiskunnalle uusia, vastuunalaisia kannattajia, jotka uusien oikeuksiensa korvaukseksi kykenevät miehuullisesti täyttämään velvollisuutensa.

Kristityn suhde torpparikysymykseen.

1914 v:n joulumietteitä.

(1914.)

Taaasen on Rauhanruhtinaan syntymäjuhlan aatto. Elämän totuuksia ja onnen perusehtoja etsivä ihmiskunta käy haparoiden, henkisen nälän ajamana, aina kiertäen piirissä. Kun väsyneinä, rikkirevittyinä, uupuneina joskus saavutaan keitaille, silloin syvä syyllisyydentunto valtaa mielet, päät painuvat alas ja mielet murtuvat. Suuret totuudet kirkastuvat juuri silloin. Kristus-lähde hymyilee uutta elämää. Jumalankuva kirkastuu sumujen kaaoksesta. Taas nousevat painuneet päät ja äsken murtuneet mielet vertyvät. Vaellus ja elämä alkavat uudestaan — edelleen samoin päämäärin, mutta kirkastunein johtotähdin.

— — —

Jos ihminen on itselleen vilpitön, asettaa hän tällaisessa ajankohdassa, missä nyt elämme, *oman elämänsä* tilille. Hän katselee sitä ajan tapausten yleistä taustaa vasten.

Ja tänä jouluna erittäin on kristityillä syytä asettaa kysymyksen alaiseksi: miten olemme persoonallisesti suhtautuneet siihen yhteiskunnalliseen testamenttiin,

jonka Kristus, maallisen vaelluksensa näkyvänä hedelmänä jätti kristikunnan toteutettavaksi?

Joskus tuntuu siltä, kuin erityisesti kristityt katselisivat näitä Mestarin testamenttisäädöksiä hieman liian kaukaa, historiallista taustaa vasten, muinaisaikoja ja toisia oloja silmälläpitäen säädettyinä. Sellaisenaan säädösten ei katsota tarkoittavan tätä meidän nykyaikaista arkielämäämme muuta kuin hipaisemalla. Jesus esiintyy teossa meille, nykyajan kristityille historiallisena henkilönä, jonka tärkein vaatimus meihin on siinä, että uskomme hänen olleen olemassa ja kuolleen meidän pahojen tekojemme edestä. Vain usko tähän on ehdottomasti velvoittavaa. Kaikki, mikä koskee tekojamme, Jesuksen jälkien noudattamista, on vain suhteellista. Tästä Jesuksen varsinaisesta, velvoittavasta testamentista omistamme kukin vain pieniä, vähäpätöisiä, toisarvoisia velvollisuuksia. Useimmiten juuri sellaisia, mitkä meitä miellyttävät, mitkä tuottavat vaatimusoikeuksia. Niinpä on meistä toisille heidän uskonsa mukaan suorastaan rikollista omistaa itselleen Testamentista joitain itseään velvoittavia puolia. Toiset tuovat Kristuksesta esiin hyvinkin suurella äänellä hänen velvoituksensa lähimmäisrakkauteen ja uhrauksiin. Mutta nämä vaatimukset he empimättä siirtävät muiden täytettäviksi. Itse he asettuvat, aivan kuin Jesus olisi ajatellut juuri heidät niiksi vaivaisiksi, joille muiden on aina rakkautta osoitettava, mutta jotka itse eivät erikoisesti tunne mitään velvollisuuksia uhrautua „lähimmäisensä“ puolesta, eikä rakastaa niitä, jotka heitä arvostelevat, panettelevat, jopa vahingoittavat.

Miten onkaan? Emmekö ehkä olekin ottaneet Jesuksen testamentista osallemme vain perillisen saamapuolen? Vanhurskauden, teon, elämän suhteen — emmeköhän liian usein turvaa perintöluopumukseen?

— — —

Näitä olen joutunut joskus ajattelemaan kysyessäni: millähän tavalla Jesus suhtautuisi *meidän torpparikysymykseemme*, jos hän nyt eläisi keskellämme?

Kysely on johtunut siitä, että näillä viikoilla on tässä maassa, niissä osissa, joissa torpparikysymys on polttavin, julistettu häädönalaiseksi hyvin suuret joukot torppareita ja mökkiläisiä. Ylössanomiset ovat toimitetut silmälläpitäen 1916 loppuvaa, takautuvaa maanvuokralakia.

Häätöjulistukset ovat hetken loppunäytös siitä valtiollisesta näytelmästä, joka torpparikysymyksen selvittämiseksi alkoi vuonna 1907. Se on tulos valtiollisesti pinnistetyistä etupyyteistä, joissa saavutettu ja toivottu maanomistusoikeus ovat olleet taistelun perustuksena.

Häätöjulistus maanvuokraajalle, mökinomistajalle, joka hyvässä luottamuksessa on raatanut toisen maalla vuosikymmeniä ja vanhentunut, asunut huoneissa, jotka ovat tulleet heille kodeiksi, ne ovat, varsinkin nykyisten maailmantapausten taustaa vasten katsottuina, tekoja, joista Kristusta mestarikseen tunnustavilla toki pitäisi olla toinen menettelyohje kuin se, mihin v. 1916 päättyvän poikkeuslain loppuminen oikeuttaa.

Kun taas häädönalaisten omaa suhtautumista asiaan katselee sellaisena, millä tavalla heidän lailliset edustajansa eduskunnassa ovat tulkinneet heidän vaatimuksiaan, siinä esiintyy kaiken matkaa omistusoikeuden kieltämisen ehdoton perusajatus.

Kumpaisellakaan taholla ei ole onnellisen ratkaisun aikaansaamiseksi yritettykään sovelluttaa Jesuksen yh-

teiskunnallista oppia — siitä huolimatta, että kumpaisistakin valtaava enemmistö yhä edelleen lukeutuu „kristittyihin“. Toisella puolen on kiinteästi vedottu vanhan lain antamaan oikeuteen, toisella puolen uuden lain lupaavaan oikeuteen.

Näin on asiata käsitelty pelkkänä taistelukysymyksenä. Oleva laki ja odotettu laki ovat olleet siveellisen oikeuden mittapuina, — aivan kuin persoonallista, veljellistä sovintovapautta ei olisi ollut olemassakaan! Taistelu ei ole ratkennut vielä, vaan johtanut nyt alkaneeseen häätötilaan, joka uhkaa syöstä Suomen ja suuren osan kansasta arvaamattomiin onnettomuuksiin.

Näin ollen joutuu kysymään: mitä me etsimme? Maanvuokraajat ja maanomistajat?

Vastapuolueemmeko kukistumista, jotta voitto olisi voittajille suuri, *elämäniloa* ja *lopullista rauhaa* tuottava?

— — —

Lisää öljyä lamppuihin, kristityt!

— — —

Olen seurannut myöskin kirkon ja eri suuntien maallikkopuhujien suhtautumista tähän taisteluun. Mutta turhaan odottanut, että saarnatiloissa, kirkoissa, kirkollisissa ja muissa hengellisissä kokouksissa olisi havaittu tämän suuren kysymyksen kristillisyhteiskunnallinen merkitys. Pikemminkin on näyttänyt siltä kuin n.s. kristilliset piirit olisivat ehdoin tahdoin kiertäneet tätä kysymystä — siksi, että se on niin tulenarka. Seurauksena on, että kristityillä, jotka nimenomaan ilmoittavat kantavansa Jesuksen lippua, ei ole mitään persoonallista kantaa Suomen maanvuokrakysymyksessä. He kulkevat tässä asiassa yleisen luokkavirran mukana.

Kristus on siten tullut julistetuksi puolueettomaksi, myöskin, mikäli asia koskee köyhien vuokralais- ja torppariperheiden häätöä.

— — —

Onko tämä käsitys oikeutettu?

— — —

Jos Jesus eläisi nyt meidän keskuudessamme, on enemmän kuin luultavaa, että hän ei suostuisi olemaan puolueettoman asemassa juuri tässä asiassa. Saadaksemme tästä lähempää selvyyttä, emme tarvitse muuta kuin tarkastaa vuorisaarnaa.

Mutta ennen kuin sitä teemme, merkitkäämme lain käsky: „Ei sinun pidä pyytämän sinun lähimmäisesi huonetta — — taikka muuta mikä hänen omansa on.“

Jesus sanoo laista:

„Älkää luulko, että minä olen tullut kumoomaan lakia ja profeettoja; en ole tullut kumoomaan, vaan täyttämään.“

Jo tämä sisältää sen, ettei kukaan kristitty ole oikeutettu vaatimaan ilman, väkivallan avulla, toisen maata, mutta ei myöskään häätämään köyhää perhettä kodistaan vain sen nojalla, että häätäjä toivoo tästä teosta itselleen taloudellisia etuja.

Jesus sanoi:

„Autuaat ovat laupiaat, sillä heidän osakseen tulee laupeus.“

Eihän kristityssä mielessä laupias tilanomistaja saata torpastaan häätää ihmisiä, vanhuksia ja lapsia mieroon vain sen nojalla, että poikkeuksellisissa oloissa syntynyt laki antaa siihen näennäistä aihetta. Vanhat Suomen maanomistajat käsittivät Jesuksen vaatimukset tässä suhteessa siten, että, vaikka ei ollut mitään

kontrahtia, oli torpparin asumaoikeus pyhä miespolvia peräkkäin.

„Autuaat ovat rauhantekijät, sillä heidät nimitetään Jumalan lapsiksi."

Jos Jesus olisi suurtilallinen, ei ole vähintäkään luultavaa, että hän juuri joulun edellä v. 1914 menisi poliisin kanssa tervehtimään torppareitaan, samalla julistaakseen heidät *rauhattomiksi* siihen asti, kunnes pakenevat hänen maaltaan. Jos Jesus taas olisi torppari, käyttäytyisi hän varmaan uudelleen samoin kuin eräässä tilaisuudessa, jossa hän fariseuksille selitti verorahan merkitystä.

Jos kumpainenkin asiapuoli ottaisi noudattaakseen rauhaa opettavan Mestarin oppia, seuraisi heidän keskinäisestä sovinnostaan itsestään se tulos, josta Jesus sanoo:

„Näin loistakoon teidän valonne ihmisten edessä, jotta he näkisivät teidän hyvät tekonne ja ylistäisivät Isäänne, joka on taivaissa."

Tämä on autuaaksi aikoville kristityille annettu elämänohje. Valotila saavutetaan ainoastaan toteuttamalla Jesuksen yhteiskunnallista ohjelmaa. Jos sovitamme tätä tekstiimme, näyttää aivan selvältä, ettei poliisin häätökäynti joulun edellä köyhäin ihmisten asunnoissa ole sellainen kristityn teko, josta kristillisyyden valo heijastaa häädettyihin sillä tavalla, että he johtuisivat tästä ylistämään Isää, joka on taivaissa.

Ajattelen nyt vuorostani olevani kristitty torppari. Olen ollut mukana vaatimassa maitten pakkoluovutusta ja odottanut siitä tulevan totta sellaisin väkivaltakeinoin, joille enemmistöyhtymä antaisi laillisen muodon. Olen siis pyytänyt lähimmäiseni huonetta, tahi muuta,

mikä hänen omansa on. Olen siinä mielessä käynyt äänestämässä. Minun mielitekoni oli niin suuri. Tahdoin saada ilman maata, joka oli toisen laillinen omaisuus. Saadakseni tämän epäilevässä omassatunnossani luvalliseksi, kuvasin itselleni, että myöskin he, nykyiset maanomistajat, ovat maan anastaneet, ryöstäneet.

Silloin näytti se ajatus niin luonnolliselta. Minä kävin kaiken aikaa kirkossa, ripillä ja raamatunselityksissä. En muistanut, kun ei minulle kukaan sillä lailla puhunut, kysyä: miten Jesus minun asemassani tekisi?

Nyt, kun tätä huomaan kysyä, näyttää kaikki hyvin selvältä. Sanoohan hän:

„Jollei teidän vanhurskautenne ole paljoa parempi kuin kirjanoppineiden ja fariseusten, ette pääse taivasten valtakuntaan."

Vanhurskaus? Mitä Jesus sillä tarkoittaa tämän kysymyksen yhteydessä?

Nähtävästi tätä:

„— jos joku lyö sinua oikealle poskelle, käännä hänelle toinen."

„— ja jos joku tahtoo käydä oikeutta kanssasi ja ottaa ihokkaasi, anna hänen saada viittakin."

„Anna sille, joka sinulta pyytää, äläkä käänny pois siitä, joka tahtoo sinulta lainata."

Lopuksi Jesus määrittelee kaiken summan:

„Sillä jos rakastatte niitä, jotka teitä rakastavat, mitä palkkaa teillä siitä on? Eivätkö publikaanitkin tee samoin?"

„Ja jos osoitatte ystävällisyyttä ainoastaan veljillenne, mitä erinomaista te siinä teette? Eivätkö pakanatkin tee samoin?"

Juutalaisille kuului vaihtoehto: muuten et ole publikaania tai pakanaa parempi. Nykyiselle suomalaiselle kristitylle se kuuluu: muuten et ole jumalankieltäjää tahi anastajaa parempi.

Kristuksen loppuohje on tämä:

„Olkaa siis te täydelliset, niin kuin taivaallinen isänne on täydellinen."

— — —

Sellainen näyttää minusta olevan Jesuksen testamentin määräys sovellettuna meidän kipeimpään nykyhetken yhteiskunnalliseen kysymykseen.

Meillä ei ole mitään oikeutettua syytä yrittää otaksua, että Jesus olisi välinpitämätön siitä, miten me nämä asiat sovimme, tai miten me niistä riitelemme. Sillä tämän asian kanssa voi tuhansien kristillisyys kaatua. Pelkään, että me nykyään kannamme raskaampaa yhteiskunnallista iestä kuin mihin olosuhteet meitä pakoittaisivat. Tässä ikeessä on niin paljon omaa tekemäämme.

Jesus on sanonut, että hänen ikeensä on sovelias. Ja kun ilman ennakkoluuloja pysähdymme ajattelemaan, minkälainen olisi hänen yhteiskunnallinen ikeensä, se näyttää kaikille soveliaalta.

MAALAISLIITTOYHDISTYSTEN TEHTÄVISTÄ

Maalaisliittoyhdistysten tehtävistä.

(1907.)

Miksi kyläkokouksia on pidettävä.

Maalaisille, varsinkaan maanviljelijöille ei kesäinen, eikä syksyinen aika ole mikään sopiva julkisen, yhteiskunnallisen toiminnan aika. Vaan kun syksyn kiireet ovat ohitse ja talvi alkaa astua sisään, silloin alkaa maaseutulaisillekin riittää aikaa julkiseen toimintaan.

Ei ole mikään kumma, jos Maalaisliiton paikallisyhdistykset näistäkin, luonnonesteiden asettamista syistä torkkuvat. Kun nyt taasen on talvi ja maaseutulaisten julkisen toiminnan aika tulossa, käykäämme tarkastamaan mitä tekemistä maalaisliittolaisyhdistyksillä saattaisi olla niin tärkeätä, joka tekisi niiden lepopatjat levottomiksi, karkoittaisi unet ja havahuttaisi eloisaan toimintaan. Sillä kyllä nyt kerta kaikkiaan on niin, että esim. se liikemies, joka tahtoo hyvin hoitaa asiansa, ei nuku kilpailijain valvoessa. Kansanluokka tai ryhmä, joka hortoillen töllistelee, miten toiset ryhmät tunkeutuvat järjestelemään heidän asemaansa ja olojaan, ei ole vielä itsetietoinen. Kansa, jonka kalleudet vie maailmanmarkkinoille toinen kansa, elää alaikäisen lapsen elämää. Niin nilkoo sivistynyt eurooppalainen

keinottelija Aasian ja Afrikan rikkaudet, maan omien poikien alastonna teiskaroidessa nuotiotulillaan riemuitsemassa niistä kiiltävistä koruista, sekä tupakasta ja viinasta, joilla valloittaja heidän „itsetietoisuutensa“ tyydyttelee.

Luonnonlapsi tyytyy vähään, siinä selitys sille omituiselle ilmiölle, että kaikki ne kansanluokat ja — tiedemiehetkin, jotka ovat olleet lähemmässä vuorovaikutuksessa luonnon kanssa, aina ovat arvostelevalla, vastustavalla kannalla kulttuurin yleisiä esiintymismuotoja vastaan. Siitä se johtuu, että esim. sivistynyt muotileijona ei saata ymmärtää „talonpojan“ sielunelämää ainakaan sen syvemmin kuin talonpoika tämän, ylellisyyden ihannoimisen kypsän kukkasen kulttuuriarvoa.

Jos „talonpoika“ — otettuna siinä laajemmassa merkityksessä, minkä sille on vuosisatain käytäntö antanut, sulkien tämän nimen alle kaikki maalla asuvat, paitsi virkamiehet — tahtoo joskus saada selville oman itsensä, jos tahtoo, että häntä ymmärrettäisiin, hänen on astuttava esiin. Eikä tässä „esiin astumisessa“ kysytä sitä, onko hän uuden vaiko vanhanaikainen, vaan sitä, että hän olisi jotain muutakin, ei vain yksinkertaisuutensa vuoksi pilkattu, härkäpäinen, kaiken uudistuksen vastustaja, enempää kuin kaiken yläilmoista esitetyn, hyvän ja kauniin vastustamaton kannattajakaan. Järki-ihmiseltä kysytään ennen kaikkea itsenäistä arvostelua. Se on kaiken sivistystyön päämäärä.

Vaan puhuaksemme käytännöllisistä, jokapäiväisistä asioista, katsokaamme mitä tekemään järki käskee meitä silloin, kun tunteiden kiihotus julkisessa elämässämme vetää toisaalle.

Meidän valtiollinen kasvatuksemme on nykyään ylyttäjäin varassa. Järki sanoo: valtiollinen kiihotus on hyvä herätyskeino, mutta kasvattajaksi se ei kelpaa. Suhde on melkein sama kuin jos palotorvella yritettäisiin tulipaloa sammuttaa. Alituiseen jatkuvan kiihotuksen luonnostaan rauhallisen maalaiskansan keskuudessa täytyy menettää tehonsa. Sillä järki sanoo kansalaisille: mehän olemme miehet ja veljekset; katsokaamme yhdessä, pitävätkö nämä kiihottajain väitteet paikkansa.

Niin käyvät miehet ja naiset harkitsemaan asiata yhdessä.

Missä?

Sellaisessa tilaisuudessa, johon on kokoontunut muitakin harkitsemahaluisia.

Mutta sehän on jo kokous?

On. Se on maalaisliittoyhdistyksen kokous.

Taas yllytystä, sanotte.

Ei suinkaan! Katsokaas, emme me yllytyksestä ja sen huonoista seurauksista sillä vapaudu, että taas jäämme hieromaan porokiveämme. Yllytys tunkee nyt sinnekin. Emme saa olla rauhotetulla alueella uuninpenkillämmekään. Sinne tunkee tukinostaja, propsinostaja, kuonan myöjä, julkisen sanan tarjooja — ja vaalien sattuessa „vapaa kyytimies“ viemään vaalitilaisuuteen. Jokainen maalaiskotikin on nyt kuin piiritetty varustus, jota nälkäinen yhteiskunta ympäröi — nielemisen aikeissa.

Siksi ovat Maalaisliiton kyläkuntakokoukset, joissa naapurit koettavat lukemisen ja keskustelujen kautta saada itselleen valaistusta siitä, mitä tällä hetkellä yhteiskunnassa ja maassa tapahtuu, tärkeitä oppitilaisuuksia.

Järkevä mies ja nainen etsii näitä tilaisuuksia löytääkseen naapuristaan liittolaisen.

Kokousten onnistumisen ehtoja.

Ihmiset yleensä vaativat kokouksilta, joihin he menevät, jommankumman kahdesta välttämättömästä ehdosta: Siellä pitää käsitellä heitä persoonallisesti koskevia asioita, taikka sitten pitää siellä olla hyvin hauskaa.

„Hauskaa“ on hiukan vaikea saada niihin kokouksiin, joissa aiotaan suunnitella yhteiskunnallista työtä; se on ainakin yhtä vaikeata kuin saada sateisena heinäkuun päivänä hauskaksi neuvottelua luo'on korjaamisesta. Hauskaksi saadaan ne vain sillä, että niissä puhutaan repäisevästi, intohimoja kiihottavasti. Mutta silloin ei siellä tule suunnitelluksikaan mitään yhteiskunnallista työtä, vaan yhteiskunnallista huvittelua. Me saamme aikaan poliittista, sangen huvittavaa piiritanssia, jossa musiikkina kaikuu vastapuolueiden ja ihmisten haukkuminen. Mutta palkkana on — tanssijan palkka. Maalaisliittoyhdistysten kyläkokouksissa on tämä oleva eräänä tärkeänä keskusteluaineena. Järki on kansalaisille kyllä pian selvittävä, onko heillä mitään tekemistä poliittisen piiritanssikiihkon vastustamiseksi ja hillitsemiseksi maaseudulla.

Se toinen ehto, jonka kokouksen tulee täyttää vetääkseen kansalaisia puoleensa, oli, että siellä pitää keskustella heitä itseään persoonallisesti koskevista asioista. Sen ehdon voi aina täyttää. Jokainen kokous aikanamme, jossa yhteiskunnallisia kysymyksiä keskustellaan, täyttääkin sen. Sillä me olemme nyt tulleet

aikakauteen, jolloin jokaisen yksilön ja yhteiskunnan väliset suhteet ovat meillä joutuneet päivän polttaviksi kysymyksiksi. Samalla kun vähäväkisen, heikko-osaisen oikeutta yhteiskunnalta saada elämäntukea, ei enää kielletä, samalla on kysymys omistusoikeuden pyhyydestä joutunut sellaisen keskustelun alaiseksi, joka suorassa viivassa johtaa sen uudistamiseen. Jokainen yhteiskunnallinen uudistuskysymys koskee näiden johdosta sangen läheisesti häntä, joka omistaa jotain, samaten kuin häntäkin, joka ei omista mitään. Maassamme on vireille pantuna kaksi lainsäädäntökysymystä, joiden ympärille tähän ryhmään kuuluvat asiat tulevat vast'edes kertymään varmaan lukemattomissa eri muodoissaan. Toinen on vanhuuden ja työkyvyttömyyden vakuutus, toinen verolainsäädäntö. Ne koskevat *kaikkia.* Kenellä ei ole edes jonkunlaisia alkutietoja näistä asioista, kyllä hänen tulisi harrastuksella liittyä kyläkuntansa maalaisliittoyhdistykseen, missä niistä voidaan lukemisen ja keskustelujen kautta selkoa tehdä. Ne kysymykset ovat persoonallisia, samalla kun ne ovat yhteiskunnallisia, jotka vaikuttavat kerrassaan mullistavasti oloihin ja käsitteisiin.

Jokaista persoonallisesti koskeva asia.

Sitten on eräs kysymys, joka koskee persoonallisesti jokaista, ja se on kysymys siitä: mille puolelle niitä luokkarajoja, joita nykyään käydään, kukin persoonallisesti kuuluu? Se on kyllä totta, että paljon luokkarajain kävijöitä on viime aikoina liikkunut maaseuduilla. Mutta enin osa ihmisistä kai on lopultakin tullut jo

vakuutetuksi siitä, että se rajainkäynti tapahtuu sangen mielivaltaisesti. Parhaimpana todistuksena siitä on se, että nyt jo, aivan yleisesti, on alettu myöntääkin, että kysymys onkin vain periaatteellisista luokkarajoista.

Ymmärrättekö te „isäntä ja mökkiläinen", mitä ovat periaatteelliset luokkarajat ja miksi eivät ne voi olla myöskin käytännölliset? Mikäli olemme saaneet selkoa, sanovat tämän järjestelmän johtuvan siitä, että parempituloisetkin voisivat kuulua sosialidemokraattien riveihin ilman, että heidän on pakko luopua tuloistaan. Ja se onkin sosialidemokratian kanta. Mutta asia muuttuu käytännössä sangen hauskaksi: jos rikas isäntä alkaa tunnustaa luokkataisteluteoriaa rinnan mökkiläistensä kanssa, kuinka he voivat taistelunsa rajoittaa vain periaatteiden piiriin, välttäen käytännöllisyyttä? Sitä ei voi. Siksipä vaaditaankin maaseudulla heidän välillään luokkarajat selviksi — käytännössä. Mutta kun ottaa huomioon, että tällä isännällä on monesti pienemmät tulot „käytännössä" kun esim. pitäjän leipurilla, tahi jollakulla sosialidemokraattisella virkamiehellä, käy luokkaraja taas isännän ja näiden välillä sekavaksi. Mutta se katoaa kokonaan näiden ja isännän maalla olevan mökkiläisen väliltä siksi, että leipurin ja virkamiehen suhteen ei mökkiläisellä ole valvottavana samallaisia persoonallisia etusuhteita kuin isäntäänsä nähden. Tämän lopulta luulisi rupeavan näyttämään enempi kauppasuhteelta kuin yhteiskunnalliselta luokkarajalta. Kuinka se teistä näyttää, joiden persoona koskettaa tähän kysymykseen?

Te voitte keskustella asiasta kyläkuntanne maalaisliittoyhdistyksen kokouksessa.

Mutta sehän on totta! Teidät on mielivaltaisesti

revitty niin irti toisistanne, että te tuskin menette samaan kokoukseen. Senpä vuoksi seuraavalla kerralla katsokaamme löytyykö mitään syitä, joilla isännän ja mökkiläisen voisi saada keskustelemaan — ilman asianajajaa.

Isäntä ja mökkiläinen.

Kuka on „mökkiläinen" ja mistä hän on kotoisin?

Useimmat johtavat sukunsa oikein manttaalimaalta. Eivät läheskään useimmat laiskuudesta johtuvan köyhtymisen vuoksi, kuten monesti halutaan väittää, vaan luonnollisen kehityskulun johtamana. Pienen talon suuresta perheestä aina, poikkeuksia lukematta, joitakin lapsia joutuu elämään mökkiläisinä. Toisen pään kautta, vaikka harvemmin, mökkiläisiä tulee taas manttaalimaan omistajiksi. Isäntäin suonissa kylissä ja mökkiläisten mäkirannoissa virtaa yleisesti sama sukuveri.

Mökkiläinen on maanviljelijä, jolla ei ole omaa maata.

Koettakaamme laskea käsi sydämelle ja asettua tämän maattoman maanviljelijän asemaan.

Hän on niinkuin räätäli, jolla ei ole omaa ompelukonetta, eikä neulaa.

Hän on niinkuin rahdinajaja, jolla ei ole omaa hevosta, eikä rattaita.

Hän on niinkuin puuseppä, jolla ei ole omaa höylää, eikä työaineita.

Hän on mies, jonka lasten, vaimon ja oma leipä on aina toisen takana.

Ennen oli hänen lehmällään vapaa laidun, hänen takassaan vapaat puut, häneltä ei laskettu veroja j.n.e.

Sen lisäksi oli talon aitassa hänenkin talvivaransa ja — isäntä oli hänen toverinsa.

Nyt on kaikki muuttunut! Mutta hänellä on nyt jotain muuta, mitä hänellä ei ollut ennen: hänellä on äänioikeus.

Hän luonnollisesti selväjärkisenä miehenä käyttää sitä tyydyttääkseen ensimäisen elinehtonsa: saada maata. Hänen huomionsa kiinnitetään tilallisten maihin: tuosta saat!

Kummallinen, haaveksiva tunne täyttää hänen mielensä. Hänelle selitetään: he ovat, nuo tilalliset, ryöstäneet kaikki maat; nyt otetaan ne pois! Mökkiläisen oikeudentunne ei kyllä heti sitä tajua. Mutta hänkin pääsee kiihotetun luokkataistelun makuun. Asia alkaa selvitä, oikeudentajunta kääntyy vain nurin niskoin. Hän valmistuu odottamaan nyt tosissaan sitä, mitä venäläiset maanjakajat jo routavuosina uskottelivat, että koht'sillään jaetaan talollisten maat mökkiläisille. Asia tuntuu kummalliselta, rauhallisempina hetkinä hänen oikeudentajuntansa nousee epäilemään. Mutta jatkuva kiihotus pitää vireillä halua uskomaan asiain niin onnellisesti päättyvän. Hän koettaa vahvistaa uskoansa siihen, että maat on ryöstetty, että pikkutilalliset voivat hyvin työväkensä hien hinnalla. Vähitellen alkaa hän uskoa tätä. Silloin ei hän voi katsoa suoraan silmiin isäntää, jota hän koettaa pitää „maanryöstäjänä“ ja jonka peltoja hän himoitsee. Omantuntonsa koettaa hän tukahuttaa luokkavihan huumauksella. Sitten tulee hänestä vähitellen „luokkatietoinen“ mies, vihainen mies, joka on aina ladattuna katkeruudella. Hän odottaa maanjakoa, jolloin saisi tuon katkeruuden purkaa ja alkaa uudestaan.

Mies on raukka, kahdesta syystä. Ensin siitä syystä, että hänen taloudellinen asemansa on niin tukala; toiseksi siitä syystä, että hän odottaa turhaan sen parantumista luokkavihan ja maanjaon avulla.

Mikä on pikkutilallinen? Esimerkiksi tavallinen talollinen? Onko hän sortava kapitalisti? Onko hän luokkatietoinen porvari? Onko hän se mies, joka on keinottelun kautta ryöstänyt maata itselleen?

Mökkiläinen vuorostaan laskekoon kätensä sydämelleen. Eikö suunnaton enemmistö Suomen pikkuviljelijöitä ole ensimmäisiä työmiehiä omilla pelloillaan? Eikö näiden peltojen hinta, niiden lunastukseksi tarvittu kapitaali ole heidän omain ruumiinponnistustensa hedelmä? Milloin tila on rahalla ostettu, silloin on se usein edellisten polvien työvoimain luoma. Mutta sellaista omistusoikeuttahan jo tarkoittavat yksin sosialidemokraattien viljelyspakko- ja torpparilakiehdotuksetkin?

Tekijälle työnsä hedelmät!

En puhu nyt verottomista suurtiloista, kuten jokainen huomannee.

Mitä varten nämä Suomen viljelyksen etuvartijat sitten rakentaisivat luokkarajan välilleen silloin kun entisetkin tulisi poistaa? Tämä entinenkin luokkaraja on enempi persoonallisten ennakkoluulojen kuin varallisuussuhteiden luoma. Kapitalistisen teollisuustuotannon edellyttämää asiallisella pohjalla liikkuvaa luokkataistelua talonpojan ja mökkiläisen välillä ei voi saada aikaan. Siitä syntyy vain persoonallista vihaa, joka tuottaa kumpaisillekin taistelijoille vain siveellistä ja taloudellista turmiota. Koko kysymys heidän välillään on vain siitä, että toisilla on maata, toisilla ei sitä ole. Mikään laki enempää kuin mikään vallankumouskaan

ei voi ikinä riistää Suomen talonpojalta sitä maata, jonka hän omistaa. Sitä tietä eivät maattomat saa maata ja leipää.

Mutta jos he alkavat sovinnossa, luokka- ja ammattitovereina järjestää maataloudellista kehitystämme kumpaistenkin yhteisiä etuja silmälläpitäen, silloin voi siitä tulla jotain. Tilalliset voivat liiat maansa, joita nyt suunnattomat alueet makaa viljelyksen puutteessa heikkoa hedelmää kantaen, luovuttaa niille tilattomille, jotka haluavat omaa maata. Kun meillä kerta on rahoja maassamme panna vuosittain 50 miljoonaa kaupunkitalojen rakentamiseen, täytyy niitä olla riittävät määrät uusien maanviljelystilojenkin rakentamiseen ja raivaamiseen, jos vain on miehiä, jotka ohjaavat kansallispääomiamme hedelmöimään maanviljelysaloilla. Mikään porvari ei koskaan tule pääomien vaikutusta tälle tielle suuntaamaan, sillä pienviljelys ei kannata kapitalistista välikättä. Mikään puhtaasti sosialistinen liike ei tähän ryhdy siksi, että tällainen toimenpide ei auta „kapitalismin hedelmän kypsymistä".

Ainoat, jotka sen pystyvät tekemään, ovat Suomen pienviljelijät, niihin luettuna kaikki, jotka tekevät maatyötä. Hekin voivat sen tehdä vain yksimielisyyden mahtivoiman innostamana ja sen keskinäisyysperiaatteen johtamana, että yhteiskunnan on pidettävä huolta jokaisen jäsenensä hyvinvoinnin mahdollisuudesta, mutta jokaisen yhteiskunnan jäsenen tulee osoittaa ansaitsevansa tämä oikeus.

Eiköhän tästäkin asiasta sentään maksaisi vaivaa keskustella maalaisliittolaisten kyläkuntakokouksissa?

„Sivistysvihollinen."

Kukapa ei olisi joskus tullut ajatelleeksi, minkä vuoksi sivistys on niin kallista.

Varsinkin varaton isä ja äiti maalla voivat useinkin joutua harkitsemaan tällaistakin asiaa silloin kun pitää ratkaista käytännössä kysymystä lasten kouluuttamisesta. Kun heidän täytyy jättää tavallisesti lahjakkaatkin lapsensa varojen puutteessa lähettämättä sellaisiin kouluihin, joissa lapset voisivat valmistautua parempituloisiin toimiin, joutuvat he ajattelemaan nurjasti kouluista. Tätä nurjuutta suureksi osaksi lisää vielä se, että ne, jotka näissä oppikouluissa saavat itselleen korkean sivistyksen, vieraantuvat kansasta, rupeevat sivistyksensä perusteella olemaan eri luokkana, jolle yhteiskunnan, heidän käsityksensä mukaan, pitäisi turvata parempi toimeentulo, kuin mitä kouluakäymättömillä talonpojilla on. Ainoa, millä sitä puolustetaan, on sivistyneissä oloissa kasvaneet elämän vaatimukset.

Kun sivistyneitten elämän vaatimukset ovat suuret, seuraa siitä luonnollisesti, että heidän tulee saada työstään korkeat palkat. Siten nousee sivistyksen hinta.

Tämä on sanottu oppikoulun kautta saadusta sivistyksestä, jolla nykyisessä yhteiskuntaelämässä on kultaisen kapitaalin, pääoman kanssa hallintovalta.

Mutta tämän rinnalla on olemassa n.s. yleissivistystä, jolla ei ole mitään varsinaista tuottavaa arvoa. Sen levittämisestä pitävät huolta kaikellaiset yhdistykset, kirjastot ja esitelmät. Sen tarkoituksena on hankkia kansalle ilmaiseksi jotain korvaukseksi siitä, että se on jäänyt osattomaksi oppikoulusivistyksestä, joka tuottaa suoranaisia taloudellisia etuja.

Yleissivistyksellä ei ole sitä taloudellista merkitystä kuin koulu- ja ammattisivistyksellä, joten sen tehtäväksi onkin alettu varsin yleisesti asettaa ihmisten jalostaminen, sen sijaan kuin oppikoulut yhä enempi syrjäyttävät tämän tehtävän ja koettavat antaa kasvateilleen vain tietoja.

Kun ihmisten jalostaminen pidetään tärkeänä useimpain elämänkatsomusten mukaan ja sen lisäksi taloudellisessa kilpailussa sangen vaarattomana, ei ole koko maailmassa sellaisia valtiollisia puolueita, jotka julkisesti vastustaisivat syvien rivien yleissivistystä, kunhan vain saavat määrätä sen suunnan. Siksi myöskin yleissivistyksen levittäminen on verrattain huokeahintaista. Se tulee yhä huokeahintaisemmaksi, samalla kun koulukasvatus ja sen kautta hankittava „sivistyskapitaali“ käy kallishintaisemmaksi.

Pienten maalaiseläjäin kannalta, joita nyt syytetään „sivistysvihollisiksi“, ansaitsee tätä asiaa hieman tarkastaa.

Kun maatyöntekijäin ja pienten maanviljelijäin hyöty oppikoulusivistyksestä ja sen hedelmistä on siis verrattain välillinen, ei saata kummastella, jos heidän harrastuksensa on kylmänkankea niitä sivistyselämän ilmenemismuotoja kohtaan, joista he eivät saa välitöntä hyötyä nauttia. Suhde on oikeastaan sama kuin se, minkälaisena kaupunkien sivistyneen porvariväestön harrastus esiintyy maalaisväestön erikoisiin pyrintöihin nähden. Maalaisväestölle tulee nykyisen sivistyksen taloudellisia ja nautintoetuja valmistavat tilaisuudet niin kalliiksi ja harvinaisiksi, että vain harvat maalla elävät kansalaiset voivat niitä jonkun verran lunastella.

Kun joku tavara on kallista, riippuu se siitä, että sitä on vähän saatavana. Mutta kun sivistys on kallista, ei se suinkaan saata riippua tavaran vähyydestä, vaan aivan yksinkertaisesti myyjäin harvalukuisuudesta: mitä useampi kansalainen työskentelee sivistysaarteilla ja ammentaa niistä, sitä suuremmiksi varastot karttuvat.

Eikö tämä ole sangen huvittava ja lohdullinen havainto? Varsinkin, kun otamme huomioon, että korkea sivistys on kapitaalia, jonka arvo taloudellisessakin elämässä on kullan kanssa kilpaileva!

Siis sivistys ei omistamisen kautta vähene, kun olisi vain riittävästi sen jakajia.

Monta kertaa ovat ihmiset haaveilleet tavarain tasaisempaa jakoa. Siitä ei olisi mitään hyötyä niin kauan kun sivistysmäärät pysyvät niin epätasaisina. Mutta jos oppi ja sivistys saataisiin jaetuksi tasaisemmin, silloin katoaisivat luokkarajat itsestään.

Miten on tämän „jakamisen“ laita nyt? Kaupungeissa ovat lyseot, yhteiskoulut, ammattikoulut, y.m. koulut, niitä vastaamassa maaseudulla ovat kierto- ja kansakoulut. Kun on riittävä määrä oppilaita, pitää valtio ja sen jäseninä jokainen mökkiläinenkin nuo kaupunkien oppi- ja ammattikoulut yllä, mutta maaseudun kansakoulujen kannatukseksi annetaan vain osa opettajain palkkaa, koulut muuten saadaan kuntain kustannuksella ylläpitää. Kiertokouluista puhumattakaan. Kaupunkien asukkaat voivat suhteellisesti yhtä helposti antaa lastensa suorittaa lyseo-, yhteiskoulu- tahi tyttökoulukurssin kuin maaseutulaiset kansakoulukurssin. Miten eri tavalla nämä kumpaisetkin tulevat siten saman valtion ja yhteiskunnan jäseninä varustetuiksi elämäntaisteluun nykyisessä liike-elämän

yhteiskunnassa, ei tarvinne eri selitystä. Rippikoulua maalla saatamme verrata ylioppilastutkintoon kaupunkilaisnuorisolle. Ne ovat hyvin eri arvoiset tutkinnot *tämän elämän* tarpeisiin katsoen. Ennenkuin maalaispoika voi suorittaa ylioppilastutkinnon, maksaa se hänen isälleen niin paljon, että vain varakkaat pystyvät pojilleen sen kustantamaan.

Kukapa meistä ei olisi kuullut puhuttavan „sivistyneestä köyhälistöstä"? Mitä he ovat? Sivistyneitä, joilla ei ole „arvonsa" mukaista työtä. Sellaisen luokan syntymistä juuri sivistyneet kauheasti pelkäävät. Mikä olisi sitten seuraus, jos „oppinut köyhälistö" syntyisi? Aivan yksinkertaisesti se, että sivistyneitten työn hinta alenisi. Kenelle siitä olisi hyötyä? Niille, joilla ei ole sivistystä, jotka odottavat osaansa, mutta joille ei kukaan jouda sitä jakamaan. „Oppinut köyhälistö" varmaankin etsisi työtä saadakseen tehdä tietonsa ja taitonsa leiväksi. Ja maalaisväestö tarvitsee sellaisia sivistyneitä opastajia, joille elämä on samallaista taistelua kuin heille itselleenkin. Silloin tuntevat leivänkasvattajamies ja sivistystyömies olevansa riippuvaisia toisistaan, tarvitsevansa toisiaan ja ymmärtävänsä toisiaan yhteiskunnallisina tovereina, joilla ovat yhteiset elämänehdot ja tarkoitusperät.

On naurettavaa edes puhua alhaisempain kansanluokkain sivistysvihollisuudesta vakavassa tarkoituksessa. Sivistys on luonnonvoima, joka murtaa kaikesta huolimatta omat kulkureittinsä. Ainoa syy, joka alhaisella sivistysasteella olevan kansanluokan saa vihamieliseksi sivistykselle, voi olla se, että sivistyneet ovat, nousemalla „herroiksi", tehneet itsensä vihatuiksi.

Mutta osoita luonnonlapselle tie sivistykseen virallisen etuvartijan muodollisuuksien ohitse. Hän ryntää sinne kuin syyttömästi vangittu ovenraosta pilkistävää valonsädettä kohti. Hän tuntee sen oman vapautuksensa koittavaksi sarastukseksi ja tahtoo saavuttaa valonsa kaikkensa menettämisen uhallakin. Sivistyksen äskeinen etuvartija huutaa ja räikkää nyt perässä, kunnes huomaa huutonsa turhaksi, levottuu vaikeroiden ja laskeutuu kelluttelemaan hiljoilleen — sivistysvihollisena vanhoillisuuden vanavedessä.

Suomen maalaisväestön on mahdotonta olla sivistysvihollinen, enempää kuin leivän vihollinenkaan, sillä kumpainenkin on heille elinehto.

Se on tärkeä, suuri ja kauas kantava kysymys, jonka selvittelemisessä maalaisliittolaisten kyläkuntakokouksilla tulee olemaan monta rattoisaa ja kuumaakin iltakeskustelua. Mutta syytös „sivistysvihollisuudesta" on viskattava takaisin herjaajille.

Vain rahan vuoksi.

(1911.)

Usein, kun sattuu puheeksi Maalaisliiton paikallisosastojen elämäntavat, saa havaita, että tietoisuus näiden yhdistysten tehtävästä useimmassa tapauksessa on vielä uinuvassa tilassa. Asiasta täytyy siis yhä uudestaan ja uudestaan puhua. Sillä se tehtävä, joka maalaisliittoyhdistyksille nykyhetkellä kuuluisi, on siksi tärkeä, ettei sitä saa jättää viljelystajunnankaan puutteessa toistaiseksi. Katsomme sen vuoksi olevan syytä muutamissa kirjoituksissa asiaa käsitellä.

Se asema, minkä Maalaisliitto on itselleen maan valtiollisten ja yhteiskunnallisten puolueitten keskuu-

dessa omistanut, määrää jo sellaisenaan sille oman aivan itsenäisen tehtävän. Mutta se ei tule suoritetuksi sillä, mitä tähän asti on tehty, tahi suunniteltu. Onhan Maalaisliitto jaksanut saada eduskuntaan vain pienen osan edustajia, vaikkakin sen alueeseen lukeutuvain valitsijain luku muodostaa tuntuvan valitsijain enemmistön. Sen lisäksi ovat Maalaisliiton valtiolliset ja yhteiskunnalliset suunnitelmat toistaiseksi vasta alkeissuunnitelmia. Jokaisessa käänteessä kuitenkin havaitaan, että ristiriita meikäläisten ja toisten puolueiden etukäsitteiden välillä on sangen räikeä. Kehitys on järjestänyt asiat niin, että yhteiskunnalliset käsitteet oikeasta ja väärästä ovat muodostuneet sen mukaan mitä valtiollisesti vahvin yhteiskunnallinen mahti on sanonut. Viime vuosisadan tiede teki työtä porvarillisessa kauppahengessä, synnyttäen kaikissa maissa luonnonryöstöviljelyksen. Tälle pohjalle perustettu yhteiskunnan kukoistus vaatii uhrikseen *maaseutuelämän*. Sen puolesta ei kukaan jaksanut nousta taisteluun, sillä kaikki, jotka olivat innostuneet elämään rahan edestä, käsittivät, että maa on vitkallisempi maksaja kuin markkinatori ja konttoripulpetti. Siitä seurasi virtaus maaseudulta kaupunkiin. Maatyö tuli halveksituksi, maaseutuelämä ikäväksi ja yksitoikkoiseksi. Maanviljelykseltä vietiin usko tulevaisuuden mahdollisuuksiin. Teollisuus luuli voivansa tyydyttää elämäntarpeet, vaikka maanviljelys lakastuisikin. Mutta pian havaittiin suurmaailmassa, että teollisuuden lisäksi tarvittiin — *siirtomaiden ryöstö,* jos valtio tahtoo pysyä pystyssä.

Ja niin varmistui sotilaallisten suurvaltain nykyinen mahtiasema. Valtiollisen talouden suurimpana numerona sotilasmenot, suurimpana tulona siirtomaaryöstö

ja syvienrivien tulliverotus. Maaseutuun nähden järjestyi uudenaikainen maa-orjuus: talonpoika saa elää muodollisesti vapaana, ellei suurtilan omistaja hätyytä. Mutta se hätyyttää ilman, että valtio sitä estää. Sen lisäksi maaseudun valistuselämä ja valtioitten uhraukset siihen muistuttaa suuressa määrässä vaivaishoitoa. Kaikkialla kaupunki toimii valtion suomien erikoisetuoikeuksien pohjalla ja kerää keskuuteensa rikkaat ja keinottelijat. Yhteiskunnallinen järjestys ohjaa sinne tulojen virran, jonka lähteenä aina on maaseutu.

Näistäpä johtuu, ettei maaseutu ja maanviljelys missään koko avarassa maailmassa nykyään jaksa pitää puoliaan. Koulu vie parhaat pojat ja tyttäret ja sijoittaa ne kaupungin palvelukseen. Mitkä tulevat takaisin maalle, ovat siellä usein pakosta palkkaorjina. Maaseudun eläjäin yleinen sivistyskanta on vähintäin 50 vuotta jälessä kaupungeista. Se johtuu köyhyydestä ja sivistyksen hankkimistilaisuuksien puutteesta. „Maamoukka“ on läpi maailman tunnettu yleisnimi. Ja se merkitsee henkilöä, joka on luonnostaan nenästävedettävä, kehityksen puutteessa jäänyt narrattavaksi.

Kun arvailemme syitä esim. sosialidemokratian omituiseen levenemiseen Suomen maaseuduilla, niin syy siihenkin on pääasiassa tämä: Suomen maaseutu oli niin alhaisella sivistysasteella, että tapahtui ainoastaan uskonmuutos kirkollisesta sosialidemokraattiseen. Emme tahdo heitä tämän yhteydessä agiteerata uskostaan taas luopumaan, sillä se ei heistä pystyisi kuitenkaan maalaisliittolaisia tekemään. Mutta se lie lupa sanoa, että kun talonpojan ja mökkiläisen välisestä luokkaerosta on kyetty tekemään tässä maassa valtiollinen riitakysymys, joka pitää nämä kumpaisetkin maan

perusväet riitaveljinä, se on saavutus, jota missään taloudellisesti sivistyneessä yhteiskunnassa ei olisi voitu ajatellakaan. Että heistä nyt toiset ovat sosialistien ja toiset porvaripuolueitten takavarikkoina ja yhteiskunnallisen voiman lähteinä, se on yhteiskunnallisen kehityksen tulos, joka asettaa näin Suomen maaseutuväestön valtiollisesti edelleen maamoukan arvoon ja asemaan.

Ja jospa vallitsevat suunnat, sosialismi ja porvarillisuus, edes olisivat tietoisia päämäärästään. Mutta sitä ne eivät ole. Kumpainenkin rakentaa yhä varovammin onnellisten sattumien varaan. Eletään kuin viimeistä päivää. Kumpaisenkin suunnan taloustiede haparoitsee täydellisesti umpikujassa. Ja entäs siveys- ja taideilmiöt? Sitä parempi mitä vähempi niistä puhuu. Tähän kaikkeen on syynä elämänkäsitteiden materialistuminen. Ihmiset tekevät, minkä tekevät, vain rahan vuoksi. Se määrää värit, suunnat ja maun kaikelle jonka pitäisi antaa osansa elämän yleissävyyn.

Avustaa keskinäisyyden pohjalla.

(1912.)

Ne, jotka antavat Maalaisliitolle ja maalaisliittoyhdistyksille vain valtiollisen tehtävän, ne surkeasti erehtyvät. Poliittinen tehtävä Maalaisliiton ohjelmassa on vain eräs osa siitä. Sitä vastoin sivistyksellinen, taloudellinen ja yhteiskunnallinen herätys-, kasvatus- ja toteuttamistehtävä on tämän liikkeen varsinaisena ydin tarkoituksena. Valtiollinen toiminta ei ole, eikä voi olla, tällaisella kansanliikkeellä mikään tarkoitusperä,

se on vain keino näiden toisten tarkoitusperien ajamista varten.

Kun näin on, on itsestänsä selvää, että jos tämän liikkeen järjestön muodostavat yhdistykset asettuvat käsittämään tehtävänsä niin suppeasti, etteivät ne tee mitään muuta kuin pikkuisen toimivat vaaliaikoina, ne silloin tekeytyvät syyllisiksi laimiinlyömiseen, joka suuressa määrässä vaikeuttaa ja hidastuttaa kehitystä maassamme. Varsinkin nykyään, jolloin valtiollinen kehitys on tuomittu taantumussuuntaiseksi, on maalaisliittoyhdistysten levottelu katsottava sopimattomaksi laiskotteluksi. Sillä se kehityssuunta, jota maalaisliitto on noussut vastustamaan, edistyy nopeasti. Sille antavat vauhtia valtiollisten mahtien väkivaltaiset voimakeinot, vastustajain käytettävinä olevat sivistyskapitaalit, yhteiskunnalliset tottumukset ja maailmankatsomukset, sekä pääomat, joiden hallinto yhä järjestelmällisemmin keskittyy maalaisväestön vapautuksia vastustaviin käsiin.

Maalaisliittoyhdistysten tehtävänä tulee olla siis: herättää maalaisväestöä ymmärtämään omaa vapautusliikettään; hankkia herätetyille tietoa vapautusehdoista ja tulevaisuudentoiveista; olla alotteen tekevänä alkuunpanijana uusissa kunnallisissa, taloudellisissa ja valistusyrityksissä; muodostaa se keskus, jossa maalaisväestön keskinäinen luottamus lasketaan uusille perustuksille.

On varmaa, että moni, joka tämän lukee, hymähtää epätoivoisena: kaunista, mutta mahdotonta! Tämä epätoivoinen ajatus ei ole kuitenkaan oikeutettu. Päin vastoin saa pitää aivan varmana, että jos vain maalaisliittoyhdistykset saataisiin elinvoimaisiksi ja aluksi vakava keskustelu aseman johdosta aikaan, näköalat monellekin avautuisivat paljon kirkkaampina.

Katselkaammepa hiukan mitä kaikkia asioita maalaisliittoyhdistysten tulisi pohtia ja ajatella.

Talonpoikaiskodit ovat maalaiskyliemme keskuksia. Niihin keskittyy suureksi osaksi myöskin mökkiläisten ja tilattomanväen elämä. Tämä johtuu siitä, että talolliset ja vakavaraisemmat torpparit ovat tavallisesti paremmassa taloudellisessa asemassa kuin tilattomat ja palveleva työväki.

Nykyään ei näissä kodeissa vallitse eheä, sopusuhtainen, tulevaisuuteen luottava maahenki läheskään yleisesti. Etutaistelu on tunkeutunut eräissä muodoissaan lasten ja vanhempain välille, puhumattakaan siitä, että se esiintyy palvelijain ja isäntäväen välillä suurena tekijänä. Nämä eri ryhmät pitävät toisiaan vastustajinaan. Jokainen suunnittelee vastaisuuttaan vain omia tarkoituksiaan silmälläpitäen. Pienetkin selkkaukset johtavat selvittelyn puutteessa riitaan, joka venyy ja laajenee. Sovittavia keskusteluja ei saada aikaan, sillä kukaan ei anna perään oikeuksistaan. Milloin puhutaan, silloin usein riidellään.

Nuorisolla on uusia elämänsuunnitelmia joka alalla. Niitä vanhemmat tuskin puolissakaan tapauksissa ottavat vakavalta kannalta. Usein käy niin, että lasten tahto saa murtua kaikissa talouden uudistuskysymyksissä, sillä vanhempain tottumus on luja muuri. Nuoren tahto liikkuu näissä asioissa epävarmana, joten se voi vaieten peräytyä. Mutta elämän koreudessa ajaa nuoriso vuorostaan tahtonsa läpi. Siinä auttaa heitä taas muotitottumukset, jotka tekevät voimakasta valloittavaa työtä ja vanhemmat vuorostaan taipuvat.

Näin joudutaan siihen, että taloudellisen tuotantosuunnan määräävät vanhemmat, mutta elämänkoreuden kulutussuunnan lapset.

Syntyy hermostunut mieliala, kun havaitaan liikuttavan eri päämääriin. Vanhemmat puhuvat alituiseen maatalouden kannattamattomuudesta, nurisevat nuorison kulutusta, äänessä aina moittiva toivoton sävel. Nuoriso saa tämän kautta vaikutelman, joka työntää pois kodista kahdesta syystä: usko maanviljelyksen kannattavaisuuteen häipyy, samalla kun n.s. koristeellisemman elämän toivo ja halu kasvaa kodin kitua kestettäessä. Maahenkeä ei heihin tällainen vanhoillinen koti lietso, mutta vähistäänkin se liiostaa lapsille mahdollisuuksia saada koristerihkamaa, päästä nauttimaan siitä muun „sivistyneen" maailman mukana.

Näin valmistetaan anturoita vastaisen kehityksen suunnalle. Lapset alkavat pyrkiä vapaaksi tästä ristiriidan paikasta, mikä kouluteille, liikealoille, Amerikkaan tahi tukkitöihin. Ja jos he jotenkin menestyvät, alkavat vanhemmat yrittää asua taloa ilman nuorempain apua. Mieli kiintyy metsään, joka pian muutetaan rahaksi. Vihdoin saa kotitalokin mennä samaa tietä. Vanhoihin talollisiin on astunut rahan palveluksen henki, joka siten vie maanviljelyselämää yhä rappiolle.

Itseänsä he puolustavat sillä, etteivät palvelijatkaan pysy, eivät tee mitään, eivätkä omat nuoret viitsi . . .

Kuinkahan sen asian laita on? Kun omat lapset eivät viihdy kotona, kun ne etsivät ansiota muualta, kuinka voisivat kelpo palvelijat viihtyä sellaisissa kodeissa! Sanotaan että heidät on sosialismi pilannut. Mahdollista. Mutta sitten on talollisten lapset

pilannut porvarillisuus. Ehkä olisi syytä kuitenkin sopia siitä, että on tapahtunut jotain, joka velvottaisi talollisia tarkastamaan missä on vika, kun omat lapset vie kaupungin porvari ja mökkiläisten lapset kaupungin sosialidemokratia. Ja mikä tärkeintä, tuo maaseudulta viety, ryöstetty, anastettu nuoriso viihtyy houkuttelijainsa parissa hyvin!

Ainoa, mistä voi valittaa, on, että tuo nuoriso kuluttaa maailman reisuillaan perusolemuksensa, kansallispääomansa ja muuttuu melkein säännöllisesti tuottajasta kuluttajaksi.

Mökkiläiset ja tilattomat elävät kuten ennenkin päivästä toiseen kuin taivaanlinnut, tietämättä millä huomenna leipänsä ansaitsevat. Mutta sosialidemokratia on heihin syöttänyt uskon pikaisesta olojen muutoksesta, joka tekee mökkiläisistä tilallisia sekä aiheuttaa muutenkin olojen parannuksen. Heidän uskoansa vahvistavat yhä tihenevät propsimetsäkaupat. Sillä noissa metsissä saa rahapalkasta hikihatussa hakata „maahan talollispomoja“, hävittää niiden elämänehtoja ja siten varmistua uskossaan, että „minä tässä vielä isäntänä pyörin“.

Kun nämä miehet toisiansa tapaavat, ei mitään vakavaa keskustelua synny. Ollaanhan tässä „kilpailijoita“, joiden ei sovi toistensa kanssa keskustella muusta kuin ilmoista. Kumpaisetkin sitäpaitsi elävät etupäässä itseänsä ja omaa aikaansa varten. „Syökäämme ja riemuitkaamme siis!“ Tulevaa aikaa valmistavat lapsemme itselleen, toiset rihkama-agitaattoreina, toiset odottaen ainaista kesää ja loppumatonta pyhää . . .

Jota ei tule.

Mutta mikä tähän on sitten perussyynä?

Se, että uuden aikakauden loisilmiöt ovat päässeet mielivaltaisesti elämään meidän itsepuolustukseen kykenemättömän maalaisväestömme kustannuksella. Hävitys riehuu maaseudullamme aivan kuin kettu kanatarhassa. Ihmiset yrittävät pelastua yksitellen, jättäen toiset turmion kitaan. Mutta kun tavallinen kansalainen lähtee näissä oloissa yksinään sutta pakoon, tulee karhu vastaan. Ja se nielasee.

Mitä sitten olisi tehtävä?

Perussyy kaikkeen siihen, että maaseudulta nykyään ryöstetään paras nuoriso, vanhoilta viedään elämäntoivo, maasta tuotantovoima, metsistä tehdään kuolemanvarjonmaita, — perussyynä kaikkeen on luonnottomaksi kehittynyt kulttuurinälkä. Sen synnyttää taasen kulttuurin epätoivo, kulttuurin, joka ei enää missään jaksa nähdä elinvoimaista tulevaisuutta, vaan joka kaikkialla kietoutuu kuluttavan nautinnonhimon pauloihin. Yläluokat ylellisyyden orjina oljentelevat näissä kahleissa ja vetävät perässään elinvoimaisia alaluokkia, syöstäkseen ne nautinnonhimoisen nälkänsä uhrialttarille.

Tehtävä on tämä:

Hätyytettyjen pitää oppia löytämään toisensa. Sen he voivat tehdä ensin kodissa: vanhemmat, lapset, isäntäväki, palvelijat. Sitten kylän maalaisliittokokouksissa: mökkiläiset, isännät ja torpparit. Puhua keskenään asioista. Ei niinkuin riitaveljet, vaan niinkuin saman piiritysalueen puolustusväki. Selvittää keskenään yhteiset edut, oikeudet, tulevaisuuden päämäärät. Sopia yhteisistä puolustussuunnitelmista ja yhdessä neuvotella viljelys- ja tilattomain maansaantisuunnitelmista. Antaa nuorten repäisevälle uudistususkallukselle

kokeiluvapautta. Tarkoin punnita vanhojen kokemukseen perustuvat epäilykset.

Puhua ja neuvotella kotona ja kokouksissa. Käydä puheesta toimeen. Avustaa keskinäisyyden pohjalla jok'ainoata kylän asukasta yrittämisen vauhtiin. Tehdä jokaisesta tuon pienen yhteiskunnan nuoresta ja vanhasta jäsenestä kansalainen, jonka elämänonni on toisten sydämellä.

Näin on tehtävä.

Maalaisliittoyhdistyksen toimesta on alote otettava, kehitettävä ja johdettava.

Kunnallistalouteemme itseluottamusta.

Mitä on nykyaikainen kunnalliselämä maaseudulla? Pakkoelämää, epätoivoista elämää päivästä toiseen. Tulevaisuus kunnallisella alalla näyttää kaikkialla sangen mustalta. Maksukykyisille yhä vain lisää veroja, maksukyvyttömille yhä vähemmän toivoa yhteiskunnan turvin päästä elämänalkuun. Eletään kuin lopun odotuksessa.

Mutta tämä ei ole elinvoimaista elämää. Missään terveessä yhteiskunnassa, jossa tulevaisuuteen luotetaan, ei asema ole tällainen.

Pääasiallinen syy siihen, miksi maaseudun kunnalliselämä on tälle kannalle joutunut, on siinä, että kunnallistaloudesta ei ole pidetty riittävää huolta. Kunnan asioita on hoidettu vasemmalla kädellä vain. Niihin ei ole uhrattu aikaa eikä harrastusta. Siitä on seurannut, ettei kunnan yhteistehtävistäkään ole oltu edes selvillä.

Kunnallinen itsehallinto edellyttää, että kunnanasukkaat saavat yhteiset asiansa järjestää niin hyvin kuin taitavat lakien määrittelemissä rajoissa. Kunta sellaisenaan on tavallaan „valtio valtiossa". Siinä saa kansa näyttää tasavaltaista hallituskykyään.

Jos kunnan asiat ovat huonolla kannalla, osoittaa se, että kunnan asukkaat eivät ole vielä itsehallinnon tasalla. Jos ne ovat hyvällä kannalla, se taas osoittaa, että asukkaat ovat nousseet kehityksen tasalle.

Usein saa havaita, että kuvernöörien, jotka edustavat mitä virkavaltaisinta hallitusta, täytyy pakottaa kuntia eräisiin tärkeisiin, ajanmukaisiin tehtäviin, esim. kansakoulujen perustamisiin, joihin eivät kunnat vapaaehtoisesti suostu. Se on omituinen ajan kuva. Sen virkamahdin, joka yksin itse asiassa vihaa ja pelkää kansan valistumista, täytyy kuitenkin lain pakottamana vuorostaan pakottaa kansaa perustamaan kouluja itselleen!

Nykyään, jolloin valtion halu pakottaa kuntia valistus- ja taloudellisiin uudistuksiin varmasti laskeutuu, olisi kuntain jäsenillä syytä ryhtyä tosissaan harkitsemaan tuota ristiriitaa.

Katsokaahan nyt!

Kun valtio yhä supistaa kunnille annettavia apurahoja, joita tarvitaan kuntain ylläpitämiä opetuslaitoksia, terveyshoitoa, taloudellista edistystä varten, kunnatko jäävät suu ammollansa valittamaan tätä väkivaltaista toimenpidettä, eivätkä ryhdy mihinkään? Kaikki muistavat, miten hallitus jo kerran aikoi eduskunnalla hyväksyttää lain, jonka nojalla sotilasmiljoonatkin olisi otettu kunnilta, kultakin äyrilukunsa mukaan. Se ajatus ei varmaankaan ole kuollut, vaikka ei siitä puhuta. Mutta niin kauan kun valtiovaroistamme vuotuinen

menoerä Venäjälle kasvaa, vähenee kunnille annettava avustus, ellei eduskunta säädä uusia suostuntaveroja.

Mitä ovat suostuntaverot muuta kuin vapaaehtoinen verotus, jolla päätämme itseämme verottaa? Miksi sen maksamme mieluummin nykyisen hallituksen pakkoverona kuin esim. kunnille?

Toistaiseksi on tilattoman väestön asutusta edistetty miltei yksinomaan valtion avulla. Kunnat eivät ole voineet asiaan ryhtyä, kun niillä ei ole varoja. Kun valtio vihdoin lakkaa kokonaan antamasta, sekin, jäävätkö kunnat toimettomina seisomaan tuon suurisuuntaisen yhteiskunnallisen kysymyksen edessä, jonka muodostaa maalaisköyhälistö?

Ja vihdoin. Eikö kunnilla, kunnallispolitiikan kannalta katsoen ole mitään tehtävää metsien haaskauksen estämiseksi? Onko kunnille samantekevää kaatuuko maatalouden varmin tukipylväs kunnasta tämän polven aikana, vai jääkö se seisomaan?

Maalaiskuntien kunnallistalous näyttää noudattavan samaa kehityslakia kuin useain yksityistalouskin. Se pysyttelee luontoperäisen viljelyksen kannalla vielä silloinkin kun sen olisi siirryttävä järkiperäiseen viljelykseen.

Syy siihen, että kaupunkien kunnallistalous on niin paljon kehittyneempi kuin maalaiskuntien, on siinä, että kaupunkien asukkaat ovat taloudellisesti kehittyneempiä hoitamaan kuntansa taloutta uudenaikaisten periaatteiden mukaan.

Kaikki nämä pikakuvat silmäin edessä joutuu kysymään: kenen asiana on saada maaseutuväestö liikkeelle kunnalliselämäänsä virkistämään?

Minusta on vastaus lyhyt ja selvä: se on maalaisliittoyhdistyksien tehtävä.

Maalaisliittoyhdistyksen kokouksissa on pantava vireille keskusteluja kaikilta aloilta, jotka kunnalliselämää koskevat. Keskustelujen kautta on saatava valoa siihen hämäryyteen, joka vallitsee näistä suuriarvoisista kysymyksistä keskusteluja alettaessa. Samaten kuin maataloudellisia uudistuksia ei saada aikaan ilman kulunkeja, ei myöskään kunnallistaloudellisia. Valistuksen saamiseksi pitää uhrata. Kun nousee kysymys kunnan yhteismetsästä, on hankittava esitelmöitsijä, joka asian tuntee, pantava hänet puhumaan useissa kylissä, valmistamaan maaperää. Kun rahakysymys tämän yhteydessä nousee, on käännyttävä eri rahalaitosten puoleen kysymään lainaehtoja. Kun ne ovat tiedossa, ryhdytään ostamaan metsiä. Asiantuntija voi silloin muutaman päivän työn kautta helposti laskea, miten tuon metsän kauppa tulee kannattamaan lainarahoilla ostettuna j.n.e.

Tilattoman väestön kysymys on otettava pohdittavaksi ratkaisua varten kunnallisenakin kysymyksenä. Kunnallista tilastoa on hankittava. Laskettava, mikä hyöty siitä on kunnalle, jos se lainaa varoja ja sijoittaa muutamia kymmeniä tilattomia omille konnuilleen vuosittain.

Taloudellisia yrityksiä, joilla on tuottava merkitys, on kuntain kannalta ruvettava katsomaan aivan toisin silmin kuin näihin asti. Esim. maanraivaus- ja teollisuusyritykset ovat sellaisia, joita kunnilla on syy suosia ja tukea. Ne luovat kuntaan työtä, työn kautta ansiota ja rahaa. Kunnilla on monia keinoja, joilla voi yritteliäisyyttä tukea ja innostaa. Näitä keinoja on vain

käytäntöön sovellutettava. Se käsitys pitää saada kokonaan muuttumaan, että kunnallistaloudella on ainoastaan rasittava puoli. Uudenaikaisia keinoja käyttämällä me voimme kunnallista tietä saada järjestetyksi asiat sille kannalle, että jokainen yrittävä mies tuntee kunnan hallinnossa itselleen taloudellisen tuen. Mikäli toiveet valtion suhteen raukeevat, sikäli on toiveet kiinnitettävä kunnalliseen itsehallintoon, joka tarjoo meille suuret mahdollisuudet taloudellisten ja yhteiskunnallisten ristiriitojen selvittelyyn.

Kunnallinen itsehallinto on Suomelle kallisarvoinen asia. Sen hoitoa ei saa enää „vuorontiestä“ uskoa kelle sattuu, vaan parhaita on siihen etsittävä.

Maalaisliittoyhdistysten suuriarvoisena tehtävänä on vapaitten keskustelujen kautta selvittää maalaiskuntamme kunnallisen itsehallinnon vastaiset suunnat ja tehtävät. Hankkia ammattiesitelmiä ja asiaa valaisevaa kirjallisuutta. Samalla luoda veronmaksajiin usko tulevaisuuden mahdollisuuksista ja poistaa siten se toivoton mieliala, joka nykyään on niin yleinen. Tätä tietä viemme kunnallistalouteemmekin sen itseensä luottavan, tulevaisuutta varten rakentavan, rohkean maahengen uskon, joka käy taisteluun sitä porvarillis-sosialidemokraattista yhteiskunnallista ryöstöviljelystä vastaan, jonka eteen meidän on sulku pantava.

Suhde sanomalehtiin.

Maalaisliittolaisilla ja sosialisteilla on suhteellisesti samanlainen yhteiskunnallisten ja taloudellisten arvojen uudistamistehtävä. Kumpaisienkin on kumottava ennen valtaan päässeitä käsitteitä. Siksi on niiden myöskin

keksittävä uutta, voidaksensa esittää ihmisille elämän muotojen parantumismahdollisuuksia.

Sanomalehdistö on meidän aikanamme jokaisen aatesuunnan varsinainen tienraivaaja. Sen kautta tehdään voimakkaimmat hyökkäykset vallitsevia oloja vastaan, samaten kun esitetään uudistusten suunnat ja mahdollisuudet. Vaikka puhujia yhä edelleen paljo käytetään, valtaa sanomalehdistö kuitenkin yhä varmemmin sen vaikutuksen mielipiteisiin, joka aikaisempina aikoina oli yksinomaan puhujain asiana.

Näin ollen sanomalehdistö on jo muodostunut ja yhä varmemmin muodostuu taisteluaseeksi ja suuntien opastajaksi uudenaikaisissa taisteluissa elämänarvoista.

Kun tältä kannalta ottaa tarkastaakseen eri suuntia edustavia sanomalehtiä, havaitsee niissä heti silmäänpistävän eron sävyssä, millä eri aiheita käsitellään. Porvarillinen sanomalehdistö tyytyy sellaisenaan pääasiassa oleviin oloihin. Se vaatii niihin korjauksia ja uudistuksia silmälläpitäen, ettei kenenkään persoonalliset edut tule uudistusten kautta loukatuiksi. Palvellen lukijakuntaa, jolla jo ennestään on taitoa ja edellytyksiä omatakeisesti kilpailla yhteiskunnallisilla ja taloudellisilla markkinoilla, ei porvarillinen lehdistö juuri antaudu lukijakuntansa herätys- tahi opastustehtävään. Se päinvastoin palvelee lukijakuntaansa enempi samassa hengessä kuin vakinainen pappi seurakuntaansa, määrättyjen kaavojen ja ohjeiden mukaan. Tällaisessa lehdistössä on päivän tuoreimmilla uutisilla pääasema.

Sosialidemokraattisen lehden varsinaiseksi tehtäväksi on asetettu tyytymättömyyden herättäminen köyhälistössä. Kaikki niihin pantu sisältö saa soveltautua sen mukaan. Tyytymättömyys on sosialidemokratian voi-

manlähde, luokkarajatietoisuus sen varsinainen taskuopas. Kaikelta, mikä voisi vaikuttaa tyytymättömyyttä laimentavasti, tahi luokkarajoja himmentävästi, kielletään vaikutusvapaus. Siten sosialidemokraattinen lehdistö käyttää voimansa järjestelmällisesti kasvattaakseen lukijakuntansa määrätyissä käsitteissä. Se antaa joka suhteessa lukijoilleen ajattelemisohjeet. Ajatuksen vapaus käy siten mahdottomaksi. Vapaasti saa kyllä ajatella m.m. kaikessa, mikä edistää tyytymättömyyttä ja selventää luokkarajoja, mutta se kielletään kaikessa, mikä edistää tyytyväisyyttä ja himmentää luokkarajoja. Tämä lehdistö tyydyttää myöskin lukijakuntansa uutishalua. Uutiset laaditaan myöskin palvelemaan samaa tarkoitusta kuin lehtien muukin sisältö.

Maalaisliiton sanomalehden tehtävä pitäisi olla myöskin herättää maalaisväestössä tyytymättömyyttä vallitseviin elämänkäsityksiin ja yhteiskunnallisten osinkojen jakoon. Siinä on meillä sama tehtävä kuin sosialidemokraattisilla lehdillä. Meidän tyytymättömyytemme kohdistuu kuitenkin osittain toisiin kehitysmuodostumiin kuin sosialidemokraattien. Sen sijaan että he käsittävät palkkatyöläisten taistelun vievän yhteiskunnan uudistuslähteille, me käsitämme, että sinne vie asutusolojen järjestely, maanviljelystuotannon uudistaminen, ihmisten yrittämishalun lisääntyminen, keskinäisyyden periaatteen sovelluttaminen vähäväkisten taloudellisiin yrityksiin ja ihmisten siveellinen uudestasyntyminen. Sosialidemokratia luottaa luokkatunteen uudistavaan voimaan; maalaisliittolainen myöntää sen osittain, mutta ei luota sen uutta luovaan voimaan.

Maalaisliiton lehden tulee niin ikään palvella lukijainsa uutistarvetta.

Lehtien elämänehdoissa on nykyaikana huomioon otettava kaksi mahtavaa tekijää, tilaajat ja ilmoittajat. Kumpaisistakin on lehti riippuvainen.

Porvarillisissa lehdissä ilmoittavat liikemiehet usein asianharrastuksestakin. Sitävastoin esim. lehteä, joka edustaa maalaisliittolaisperiaatteita, useat liikemiehet vierovat. Tästä seuraa, että puhtaasti porvarillinen lehti voi helposti tulla kustantajalleen hyväksi „affääriksi", jota vastoin uudistuksia voimakkaasti vaativa lehti meidän oloissamme joutuu usein elämään ahtaissa taloudellisissa oloissa.

Senpä vuoksi ovatkin esim. sosialidemokraattiset sanomalehdet järjestänsä saaneet ja edelleen saavat puoluejärjestöiltä säännöllistä aineellista kannatusta. Siten puoluejärjestöt korvaavat niiden ilmoitusten puutteen ja tekevät mahdolliseksi niiden pystyssäpysymisen.

Kuinka on Maalaisliiton lehtien laita? Mikä niitä tukee?

Tähän saakka on niiden pystyssäpitämiseksi saatu kokoon joukko osuusmaksuja, siellä täällä joitakin tilapäisiä arpajais- ja iltamatuloja. Ilmoitusten saanti on useimmilla vaikeata, huolimatta lehtien runsaista levenemismääristä. Toimituskustannukset ovat supistetut äärimmäisen pieniin. Siten eletään kituvaa elämää, saavuttaen onnellisina vuosina tilinpäätöksissä tasapaino, onnettomina vuosina tappiota.

Tämä vaikuttaa tietysti lamauttavasti lehtien henkeen, innostukseen, asianajokykyyn. Niiden palveluksessa olevien henkilöjen täytyy kohdistaa kaiken voimansa lehtien elinkeinoasioihin, josta taas johtuu luonnollisesti heikkoutta esiintymisessä. Lehti tällaisessa asemassa on heikko taisteluase.

Asema on tällainen suurimmaksi osaksi vain sen vuoksi, että Maalaisliitto ei ole vielä järjestäytynyt perustamaan paikallisyhdistyksiä edes joka pitäjään, eivätkä ne yhdistykset, poikkeuksia lukematta, joita on olemassa, ole määränneet suhdettaan äänenkannattajiinsa.

Minun mielestäni voivat maalaisliittolaiset järjestää sanomalehtiensä kannatuskysymyksen aivan erinomaisesti, kunhan vain havaitsevat, että se on järjestettävä asia, sekin.

Menettelytapa on tämä: On lähdettävä siitä, että maalaisliittolaisen sanomalehden tulee olla suhteellisesti riippumaton ja vapaa ajamaan liiton aatteita. Silloin ei saa olla riippuva ilmoittajista, ei toimittajien uhrautuvaisuudesta, eikä takausmiesten alttiudesta. Yhdistyneitten, järjestyneitten maalaisliittolaisten pitää ottaa vastatakseen kaikesta. Heidän tulee pitää huoli siitä, etteivät heidän kanssansa kauppaa tekevät ilmoittajat saa heidän lehteään rankaisematta „poikottaa“. Heidän tulee pitää huoli siitä, että lehdillä on kelvollisia toimittajia sekä että nämä ahdistamatta saavat toimittaa lehtiä Maalaisliiton aatteiden mukaan. Heidän tulee pitää huoli siitä että liikkeessä kysymykseen tuleva rahan tarve tyydytetään.

Tämä kaikki kuuluisi maalaisliittoyhdistyksille. Senpä vuoksi pitäisikin niitä perustaa jokaiseen suurempaan kyläänkin, että tarkoitus tulisi täytetyksi.

Sanomalehti on jokaiselle aatesuunnalle taisteluase. Kunhan maalaisliittolaisetkin järjestyvät ja perustavat yhdistyksiä, tulevat he tämän totuuden pian havaitsemaan. Siihen selvyyteen päästään, kunhan asiasta aletaan mielipiteitä vaihtaa.

Niin kauan kun yhdistyksiä ei ole, puuttuu myöskin henkisesti yhdistävää sidettä, joka liikkeen tekisi kestäväksi.

Me maalaisliittolaiset olemme vasta taipaleen alussa. Eräitä vaikeita raivaustöitä on vasta tehty. Aina väliin on levätty. Meillä on vain harvoja julkisia taistelumiehiä eri puolilla maata ja harvoja äänenkannattajia. Liikkeemme elää kuitenkin. Jokainen ote ja liike osoittaa, että tämä on sitäpaitsi elinvoimainen liike.

Emmekö kaikin haluaisi antaa sille lisättyä elinvoimaa, uusia mahdollisuuksia, jakamalla taisteluedesvastuuta ja kustannuksia vähän kunkin osalle? Siinä suhteessa tarjoutuu mainio keino paikallisyhdistysten ja piiritoimikuntien toimesta ruveta tosissaan varmistamaan Maalaisliiton lehtien asemaa. Uskallan olettaa että siitä olisi erinomaisia tuloksia. Vapautuneena taloudellisista vaikeuksista lehdet voisivat käydä päin tuleen aatteemme puolesta. Vastustajamme havaitsisivat, että Maalaisliiton lehtien syrjäyttäminen ilmoituslehtinä merkitsee todellakin maalaisliittolaisten syrjäyttämistä, että tämä taas johtuu maalaisliittoaatteen suunnasta, jonka tarkoituksena on vapauttaa maalaiset, etupäässä maataviljelevä väestö siitä riippuvaisuudesta ja holhuunalaisuudesta, johon viime vuosisadan nurja kehitys on heidät ajanut.

Maalaisliittoyhdistyksillä on siis erinomaisen tärkeä tehtävä sen sanomalehdistön tukemisessa, joka nykyään heikoin voimin taistelee suuren tulevaisuuden aatteen puolesta.

Joko teidän kylässänne on maalaisliittoyhdistys?

Onko se ryhtynyt mihinkään toimiin tässä sanomalehdistöä koskevassa asiassa?

Tulkaa hyvät ihmiset pois uuninpankolta!

Eräs viimeisen vuosikymmenen merkillisyyksiä, josta sydän-Suomen „köyhälistöllä“ ei varmaankaan ole mitään tietoa, on se, että Helsingissä on kohonnut kymmeniä kivipalatseja, 100,000—500,000 markan arvoisia, joita omistaa työväki. Niiden rakentaminen on käynyt ja käy laatuun aivan yksinkertaisesti siten, että joukko työmiehiä perustaa osakeyhtiön 25,000—50,000 markan pääomasummalla. Rahat tätä osakepääomaa varten lainataan useimmiten, koska osakkailla ei ole omia varoja. Osakeyhtiö päättää rakentaa talon, joka tulee täyteen työväestön tarpeitten mukaisia 1—2—3 huoneen huoneustoja. Kiinnitystä vastaan antavat kaikenlaiset pääomalaitokset, kuten henki-, palo- ja tapaturmavakuutusyhtiöt, pankit, säästökassat y.m. auliisti rahoja näihin rakennusyrityksiin aina 70—80 % kustannusarviosta. Hätäkö on silloin rakentaa! Huoneitten arvo kokonaisrakennukseen nähden lasketaan ja omistusoikeus osakkaiden kesken jaetaan joko arvalla tahi muuten. Osakas on velvollinen ottamaan huoneittensa arvoksi lasketun määrän osakkeita. Yhteisestä velasta vastaa osakeyhtiö. Jokaisen osakkaan omistusoikeus huoneisiinsa on hänen osakkeilleen lankeevan velan panttina.

Tällaisia rakennusyrityksiä on viimeaikoina muodostunut hyvin paljo. Rahoja niitä varten saadaan ihmeellisen helposti aivan tavallista korkoa vastaan. Monia 5-kerroksisia palatseja, joiden hinta nousee useihin satoihintuhansiin kappaleelta, on nytkin parhaillaan nousemassa työväen osakeyhtiöille, joiden osakkailla ei ole mitään pääomaa, ainoastaan luotto.

Tämä ilmiö on kuvaava moneltakin eri kannalta. Tärkein, mitä siinä tahtoisin suositella maata viljelevälle, niin maata omistavalle kuin omistamattomallekin väestölle, on tämä:

Kelvollisten ruumiillisen työntekijäin yhteishenki voi saada poistetuksi isommissa kaupungeissa nykyään yhä polttavammaksi käyvän asuntopuutteen.

Tämä yhteishenki luo edellytyksen, jonka edessä kapitaali taipuu palvelemaan myöskin varattoman ruumiillisen työn tekijän tarvetta ilman kunnan ja valtion apua.

Näin siis oma apu ilman vaikeuksia auttaa yrityskykyiset työmiehet niin kallisarvoisen edun omistajiksi kuin on kelvollinen oma koti nykyisessä suurkaupungissa, niinpä myöskin Helsingissä.

Kun tämä kuva silmäin edessä joutuu ajattelemaan maaseudun tilattomain maa- ja kotikysymystä, tulee ehdottomasti ajatelleeksi, että jos he vapautuisivat toimettomuudestaan, heillä olisi omaan apuun hyvin monessa tapauksessa samat edellytykset. Sen ovatkin monet tilojen osto-, lohkomis- ja palstoitustapaukset jo myöskin osoittaneet. Olisiko heille tarkoituksenmukaisempaa muodostaa osuuskuntia vaiko osakeyhtiöitä, en tässä ota ratkaistavakseni. Mutta joka tapauksessa mahdollisuudet rahansaantiin olisivat olemassa, jos vain persoonallinen luotto miehiin, jotka yrittävät yhteistoimin maata, olisi vakaannutettavissa.

Ensi askel persoonallisen luoton vakaannuttamiseksi olisi tällaisten yrittäjäin ammattisivistyksen kohottaminen. Mitä siinä suhteessa olisi tehtävissä? Nykyään juuri näissä työväenkerroksissa maanviljelysammattisivistys lie laskemassa, päättäen siitä, että monet har-

rastavat käytännöllisesti muita ansioita. Mutta esim. torppareita varten olisi keksittävä todellisia keinoja. Maanviljelysseurojen tähänastiset toimenpiteet heitä eivät voi nostaa, ne kun ovat suunnatut liiaksi isompien viljelysten kannattavaisuutta silmälläpitäen.

Torppareita varten olisi saatava aikaan voimakas sysäys pienviljelyksen sivuelinkeinojen kehittämiseksi. Sellaisina voi mainita: siipikarjanhoito, kaniininhoito ja kotiteollisuus. Ne ovat kaikki elinkeinoja, joita voi harjoittaa kotona, yhteydessä maanviljelyksen kanssa. Tätä tietä luotaisiin ajatellulle pienviljelykselle kannattavaisuusmahdollisuudet. Niin kauan kun pienviljelijäin talous rakennetaan yksinomaan talonpoikaismaanviljelystavan varaan, ei tämä taloudellisen elämän muoto voi innostuttaa.

Mutta jos voimakkaita toimenpiteitä tämän suuntaisen ammattikehityksen hyväksi voitaisiin saada toimeen, se avaisi näille laajoille maatyötä tekeville ja siitä eläville kansalaisjoukoille aivan uudet elämän näköalat. Tähän saakka niukimpaan rajoitettu torpparin ansiomahdollisuus saisi laajentumis- ja kasvamiskyvyn. Sitä varten ei olisi pakko ajatella työnetsintää ulkona kodista ja kotiseudulta, vaan „liikettään“ voisi kukin laajentaa omalla konnulla voimiensa mukaan. Lasten ei olisi aina pakko lähteä leipää etsimään tukinselästä, vaan voisivat he kotona panna nuoret voimansa yhteiseen työhön ja saada siinä ne kantamaan hedelmiä, jotka eivät tuottaisi voittoa ainoastaan rahassa, vaan myöskin kansalaiskunnon kasvamisessa.

Metsätöissä yleisesti nuorukainen menettää yrittämishalunsa ja luottonsa, joutuen vähitellen, arvatenkin usein vasten omaa tahtoaan kiertolaiseksi, joka kadottaa kaiken halunsakin kiinnittäytyä, paikallaan pysyttävään, vakavaan maatyöhön. Paikallaan pysyessä kaikki nämä ominaisuudet jäisivät useimmassa tapauksessa tuhlaamatta. Mikä verraton kansallisvoitto tämä jälkimäinen! Säilyttää suomalainen kansallisluonne joutumasta markkinatavaraksi, — se todella olisi yrittämisen arvoista.

Jos tässä voitaisiin jotain tehdä, seuraisi siitä, että siten kasvatettaisiin maatyöväessä sitä luonteenvakuutta, jota pääoma kysyy, ennenkuin se ryhtyy palvelemaan uusia yrityksiä.

Heti kun tällaista vakuutta muodostuu jossain, heti kun voidaan pääomalle esittää kykeneviä ja luottamusta ansaitsevia miesjoukkoja, jotka aikovat perustaa osakeyhtiön tahi osuuskuntia maatilain ostoa varten, jakaakseen niitä näiden miesten kesken, jotka itse tulisivat omistamaan kaikki osakkeet, olen varma, että pääomia varmasti tulisi löytymään. Jo nyt palvelevat pääomat maakeinottelua. Antakaamme niille parempaa tehtävää maanviljelyksen palveluksessa! Kasvattakaamme torppari- ja pienviljelijäväestö niin korkealle, että he ottavat maatilakaupat omiin käsiinsä ja estävät yhteenliittymisen avulla maakeinottelijain toiminnan.

Samat ehdot kuin nykyään ovat Helsingin työväellä saada maan koottuja pääomia rakennustarkoituksiinsa, samat ehdot voisi verrattain helposti maaseutu luoda, saadakseen maamme koottuja pääomia palvelemaan maanviljelystä ja perustamaan lukemattomia uusia tuotantokenttiä kautta avaran isänmaamme. Siihen vaaditaan vain toimeliaisuutta, joka luo ensinnä selvät päämäärät, kokoo uinuvat voimat ja selvittelee käytännölliset toteuttamismuodot.

Kenen asiana nyt olisi tällaisen toiminnan aikaansaaminen joka pitäjässä ja kylässä?

Maalaisliittoyhdistysten.

Mutta ne nukkuvat ja odottavat sitä tehdessään ihmeitten tapahtumista. Niiden jäsenet katkeroittuvat sosialidemokraattisen kurjistamisen ja kapitalistisen riiston käsissä ja pakenevat elämänkuohuja, luullen jäniksen keinoin tästä ristitulesta pelastuvansa.

Vaan he eivät pelastu pakenemalla, eivätkä torkkumalla. Ennen pitkää tulee vastaan nälkä irvillähampain ja tervehtii sanoen:

„Minä tapan sinut!"

Aika on silloin ruveta haukottelemaan, kun sosialidemokraatti on asettunut talon pöydänpäähän ja porvari hommaa kammarissa, kun entinen maatyöntekijä huokailee koturina uuninpankolla ja entinen isäntä „pikkutuvassa" kuluttelee talonsa hinnantähteillä maallisen vaelluksensa loppuhetkiä . . .

Tulkaa hyvät ihmiset pois sieltä uuninpankolta!

Mistä johtajia?

Te sanotte, että kyllähän pitäisi tänne meidän kylillekin perustaa Maalaisliiton paikallisosasto, mutta mistä ihmeestä saamme johtajia?

Te kun ette ole juuri koskaan tottuneet ottamaan yhtäkään askelta ilman johtajaa. Aina on ollut joku talutusnuorassanne. Milloin pappi, maallikko, asianajaja, tai pitäjänpomo.

Mutta minä sanon teille, veljet ja sisaret: eivät maalaisliittoyhdistykset tarvitse läheskään niin kipeästi johtajia, kuin kelpo jäseniä!

Eläviä, asiaan innostuneita jäseniä.

Se on ensi ehto.

Johtaja silloin kyllä löytyy joka kylästä. Sillä niiden ei tarvitse tehdäkään muuta kuin yhdistyksen toiminnassa toteuttaa innostuneen, yhteenliittyneen joukon tahtoa.

Tämä innostunut joukko, näetten, luo voimakkaan yhteiselämän. Yhteiselämä synnyttää tyytymättömyyden uinumiseen ja henkiseen happanemiseen. Ihmisten silmät tarkistuvat näkemään elämän varjopuolia. Ihmisten korvat herkistyvät kuulemaan elämän epäsointuja. Lepäävä ajatuskyky nousee jalottelemaan. Yksitoikkoisuuden ja lamaavan tottumuksen väsyttämä sydän alkaa kiihkeämmin takoa.

Nämä ilmiöt yhdessä saavat koko kyläkunnassa aikaan uudistusliikkeen.

Ihmiset yhtyvät. Johtajista ei ole enää puutetta. Johdettavat löytävät niitä keskuudestaan. Aivan kuin ihmeen kautta nousee jokaista erikoistehtävää varten mies kuin maasta ja nainen tipahtaa toimeensa kuin ilmasta.

Tämän kaiken saa aikaan se yhteistunnon kehitysaste, jolloin *minä* alan tuntea sydämmentuskaa *sinun* kipusi vuoksi, enkä saa rauhaa, ennenkuin olen tehnyt kaiken voitavani parantaakseni sinut. Jolloin Matti ja Mikko y.m. kylän varakkaimmat miehet päättävät astua kylän etunenään perustamalla osuuskassan köyhimpienkin taloudellisen yritteliäisyyden tueksi. Jolloin kylän kansakoulunopettaja asettuu kylänsä kasvatuksellisten

pyrintöjen keskukseksi ja yhteistoimin vanhempain kanssa ratkaisee käytännössä kysymyksen siitä, miten kansakoulu voisi kasvattaa maalaislapsissa todellista maahenkeä.

Kaikki muu seuraa itsestään: laiskurit katoavat kuin siivellä sivuen, sillä he eivät viihdy sellaisen toimeliaisuuden ilmapiirissä. Nuoriso kadottaa halunsa lähteä kaupunkiin ja tukkitöihin, sillä kylän virinnyt yritteliäisyys ja iloinen, varma tulevaisuuden usko antavat riittävästi tyydytystä heidän herääville toimintavaistoilleen. Lapset lakkaavat kiroilemasta ja tupakkaa polttamasta, kun havaitsevat isiensä ja veljiensä elämässä muutakin esimerkiksi kelpaavaa. Vanhoilliset maanviljelijät, matotehtailijat, ruokamullan polttajat, lantavesien viholliset, pyörtänöheinien himoitsijat, ne kaikki vetäytyvät vaatimattomasti syrjään, sillä he kauhistuvat kylää, jolla on niin julmasti heidän elämänihanteitaan halveksiva elämänsuunta.

Luuletteko, että tällaiseen kylään uskaltaa enää tulla „agiteeraamaan" jokainen tuhru, enempää valtiollisissa kuin uskonasioissakaan — joista nyt enimmin riidellään?

Riidellään syystä, että niitä kaikkein vähimmin ymmärretään.

Eivät uskalla!

Sillä kylässä käydään nyt koulua elämää varten. Koulun suuntaa ei määrää johtajan maku eikä periaatteet, vaan yhteisesti harkittu yhteishyvä.

Se ei selviä puhumalla, eikä lukemalla, sen selvittää yhdessä niiden kanssa jokapäiväinen elämä. Aatteet eivät voi silloin joutua ristiriitaan käytännöllisen elämän kanssa, kun ne kehitetään molemmat toistensa kanssa elimellisessä yhteydessä.

Tämän yhteistyön aatteen ja käytännöllisen elämän kesken tulisi maalaisliittoyhdistysten luoda kyläkuntiin.

Mutta miten?

Kun ei ole alkuunpanijaa!

Veljet, siskot. Kun omassa taloudessamme havaitsemme harhasuunnan tappiota tuottavat, turmiota valmistavat seuraukset, kuka *emäntä,* kuka *isäntä,* sanoo noin, puoli piloillaan, haukotellen ja jäseniään oikoen:

„Tarvitsis kyllä muuttaa tapaa, mutta kun ei ole alkuunpanijaa."

Niin sanoo vain se emäntä ja isäntä, joka holtittomasti syöksyy taloudellisen perikadon kurimukseen — laiskanlaisesti hymyillen vielä mennessäänkin.

Mutta kaikki muut havaitessaan, että taloudenhoitotapa on huono, uhkaava, käyvät tarmolla kiinni asiaan ja muuttavat kurssia.

He ottavat itse viivyttelemättä alotteen!

Kyläkunnan tavat, yhteishenki, taloudellinen hyvinvointi, yhteiskunnallinen eheys, ne käyvät vuosi vuodelta yhä tärkeämmiksi tekijöiksi yksityisten menestykselle. Tätä vain ei tahdota havaita. Ilmiön ohi kuletaan yleisesti ummessa silmin — vielä. Mutta tosiasia on, että kyläkunnan viat, tuskat ja heikkoudet alkavat yhä syvemmin vaikuttaa yksitystalouksiin.

Katsokaa ympärillenne, sanokaa sitten, että minä valehtelen.

Kun näin on laita, pitäisi jokaisen rientää toisten edellä, lakkaamaan haukottelemasta ja venyttelemästä ja laiskantehkästi hymyilemästä, kun on kysymys maalaiselämää vaarantavien epäkohtien poistamisesta.

Silloin tapaavat he kaikki, nämä toimenmiehet ja toimennaiset toisensa eräänä iltana kylänsä suurim-

massa tuvassa. Siellä tuovat he esiin koruttomin sanoin tunteensa ja ajatuksensa yhteisistä asoista. Sydämmentuska, joka oli aiheutunut siitä, että näitä yhteiskunnallisia vaikeuksia vastaan yksityisen „oma apu“ näytti kotona valvottuina öinä heikolta kuin pisara meressä lieventyy. Sillä tässähän on joukko rehellisiä, lujatahtoisia, kykeneviä ihmisiä, joita uhkaa sama ahdinko. Heitä siis pakottaa yhteistyöhön sama syy!

Mikäli keskustelu jatkuu, nousevat päät pystympään, silmiin nousee itseluottamuksen voimakas uhma. Sanoissa alkaa helähdellä keskinäisen yhteishengen tenhova sävel, jonka edessä epätoivo hiipii karkuteille . . .

Silloin syntyy maalaisliittoyhdistys.

Kukako johtajaksi?

Arvaan, ettei sellaista enää kysykään kukaan, sillä sellaisessa joukossa on joka mies johtaja, ja joka nainen johtajan henkinen tukipylväs.

Sisällys:

Sivu

Alkulause 4

Leivänkasvattajamiehelle.

Leivänkasvattajamiehelle 9
Elämäkö — rihkamasta? 12
Maalaiselämä kulttuuriviljelyksen perustana 19
Viiri, joka kutsuu 25

Maalaisliitto.

Maalaisliiton syntymisen syitä 33
Maalaisliitot 1907 v:n valtiopäivillä 39
E.-P:n n.s. maalaisliiton yhtyminen Suomen maalaisväestön liittoon 47
Maalaisliitto 51

Yhteisedut.

Mitkä edut liittävät maataviljelevää väestöä yhteen? 75
Pikkuviljelijät ja heidän palvelijansa 86
Kapitalismin ja sosialidemokratian välissä 94

Maalaispolitiikkaa.

Maamiehistä, joilla ei ole maahenkeä 119
Maahenki ja ruumiillisen työn sivistysarvo kansakouluopetuksen taustana 123
Maatyöväestö ja kallis aika 128
Kunnallisia eläkkeitä suunnittelemaan vanhuutta läheneville työmiehille 131
Maaseudun säästöpankkien rahasijoitukset 136

Sivu
Voivatko sivistyneet ihmiset kuulua Maalaisliittoon? 139
Kaupunkiväestölle Maalaisliiton puolesta 144
Maalaisliittolaista talous- ja yhteiskuntaoppia 148
Kristityn suhde torpparikysymykseen 171

Maalaisliittoyhdistysten tehtävistä.
Maalaisliittoyhdistysten tehtävistä 181